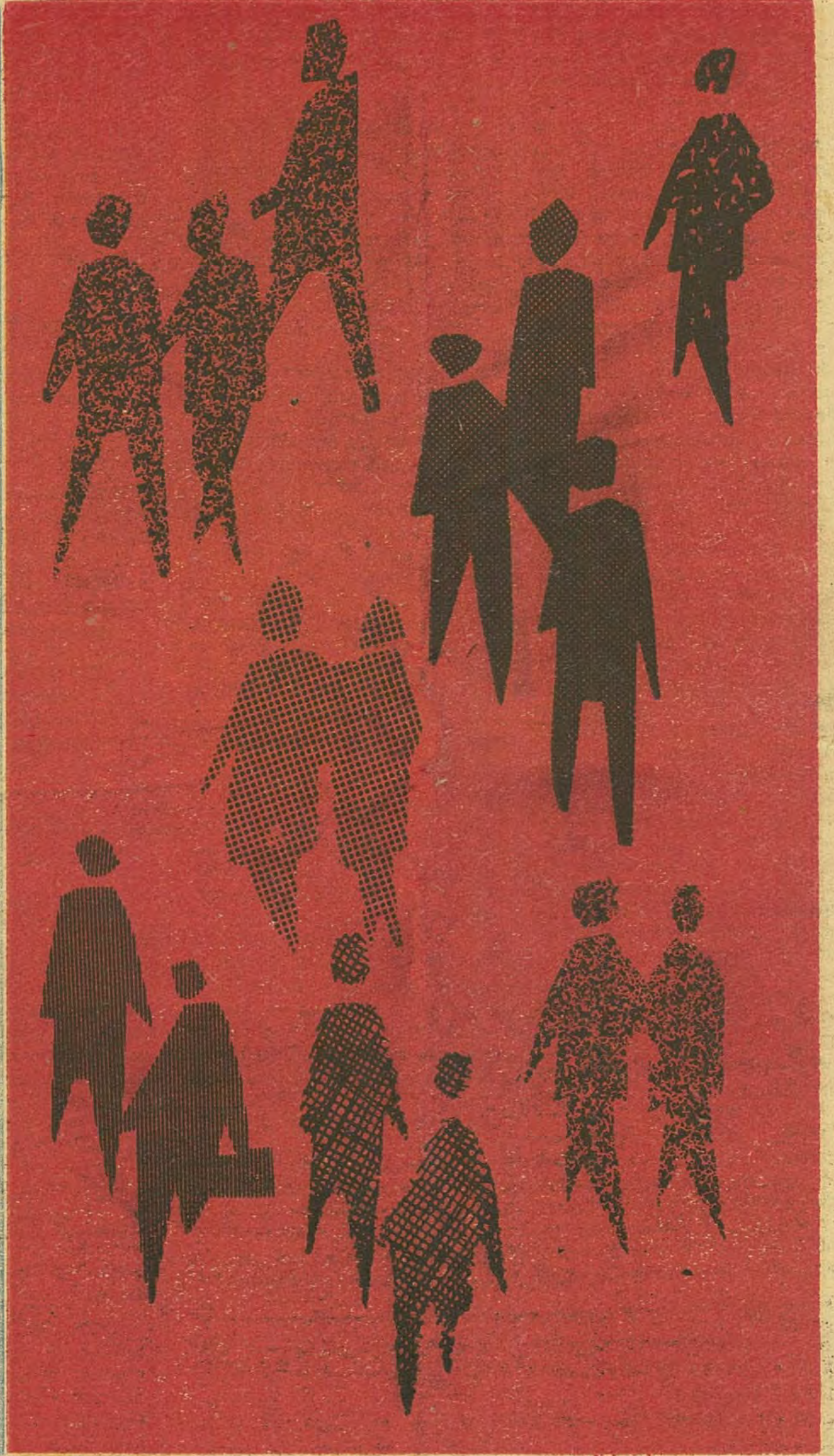
YÖN
HAFTALIK GAZETE





insan ve orman

Yıl : 6 – Sayı : 217 26 MAYIS 1967 125 Kuruş



OKUYUCU'DAN YÖN'E

İLÂÇ DRAMI

Uzunca bir zamandan beri, basınımızda, hekim - ilaç firması ilişkileri üzerinde fırtınalar koparılıyor. Sanki, sağlık politikamızın tek aksak yanı bu imiş ve bu pot düzeltilir ise korkunç ilâç sömürüsü son bulurmuş gibi, aldatıcı bir hava estirilmeye çalışılıyor. Aslında, bu yaygarayı, menfaat nasırlarına basılan, yerli-yabancı bir avuç İLÂÇ AĞASI ve onların para ile tutulmuş savunucuları koparmaktadır. İLÂÇ AĞASI teriminden gocunulmasın. Bizdeki gibi, sömürü sınırı belirsiz olan, bir kaç yıl içinde yatırdığının bir kaç katını çıkaran, yürürlükteki kanunların boşluklarından ve gereği gibi, bir kontrol sisteminin bulunmamasından yararlanan tatlı kâr kervanı sürücülerine, Batı anlamında «burjuva» denilemez elbet.

İlâç piyasamız; yapı bakımından, çoğu biribirinin kopyası, kalite yönünden, kesin bir kontrol sisteminden yoksun, binlerce preparatla tam bir keşmekeş içindedir. Çoğu, laboratuvar niteliğinden yoksun bir sürü çurçur firma, bir kaç kalem ıvır zıvırı ile bu furyaya katılmakta ve boş yere sayıyı kabartarak, bu işi kendileri için arpalık hâline getirmiş bulunmaktadırlar.

Görünüşte yerli, aslında, yabancı ilâç firmaları ile patent anlaşmalı çalışan iri kıyım ilâç fabrikalarımıza gelince; bunların içinde en çok yerliliği savunur görüneni bile, bu patent anlaşmalı tatlı kârdan kandini kurtaramamaktadır. Bu iri kıyım, adı yerli, ilâç firmalarımızın bir çoğu daha önce piyasaya sürdükleri ve patentleri de kendilerinin olan preparatlarının çoğunun yapı bakımından tıpkısı yabancı patentlilerini ambalâjlayıp, kendi propagandistleri ile yaymakta ve kendi ilâçlarına kendi elleri ile ket vurur görünmektedirler. Böyle bir çelişkinin nedeni hep tatlı kârdır. «Daha çok para sağlasın da, her ne suretle olursa olsun» anlayışı. İşte size «Kapitalin vatanı yoktur» yargısının sayısız belgelerinden biri daha!

Cooley kredileri, Orko ve Emekli Sandığı yatırımları desteği ile kollarını iyice sıvayıp, işe girişmiş bulunan tatlı kâr peşindeki yabancı firmaların bir kaçı, demirperde gerisi ilâc pazarlarından, ucuza kaldırdıkları tonlarla antibiyotik ve öteki ilâçların ham maddelerini, kendi ülkelerinden yüksek fiyatlarla alınmış gibi göstererek, memleketimize sokmakta; böylece sömürüyü katmerleştirmektedirler.

Deontolojiye aykırı olarak, anlı — şanlı hekimlerimizi (Üniversite Profesörlerimizden bir bölüğünü; belli başlı hastahane klinik ve poliklinik uzmanlarımızdan birçoğunun; Sigorta hekimlerimizden bazılarını) sinesinde toplamak sureti ile, becerikli bâzı kimselerin örgütlediği bir ilâç firmasının olanca şimşek ve yıldırımı üzerine çekmesinin başlıca nedeni, ötekilerin sınırsız kârlarına, hekim — ilâç firması ilişkisi yolu ile, ket vurmıya başlamasıdır.

İşte, ilâç dramımız bütün açığı ile sürüp giderken, birdenbire, ilâç ağalarımızın aralarında kapışması ve vatan, millet edebiyatı ile ilâç firması — hekim ilişkisine karşı saldırıya geçmesi, bundandır. Aslında, hekim — ilâç firması ilişkisi, bu ilişkiye karşı olduklarını bildiren firmalarda da, çeşitli yollardan, sürdürülmiye çalışılmaktadır.

Günlük gazetelere kârlı ilânlar kazandıran, Büyük Millet Meclisimizden, Senatomuza kadar bütün kuruluşlarımızın ilgilendiği bu tartışmayı, kişisel çıkarcıların ağız patırdısından kurtarıp, ilâç ve sağlık dramımıza kaydırabilirsek, ulusça, yararlı bir iş görmüş oluruz.

Sağlık dramımızı kaba çizgilerle belirtmek için, gerçeğe bir göz atmak yeter. Son istatistiklere göre; Türkiyede hekim sayısı 12.275 dir. Bunun dörtte bire yakını yabancı ülkelerde bulunmaktadırlar. Buna karşı, memleketimizde hekim olmadığı halde (üfürükçü, muskacı, sülükçü, yılancıkçı, kırık — çıkıkçı, kırlangıç (Kehhal), hacematçı, göbek çekici, kısırlıkçı, sarıacı, kulunçcu, yarayanıkçı,....) gib türlü adlar altında, kuşaklar boyu ocaklaşmış, kara câhil 75.643 kişi, halkımızın sağlığını sömürmektedir.

39.731 diplomasız doğurtucu (ebe), 30.275 ehliyetsiz iğneci ve tansiyon bakıcı, 11.532 kırık — çıkıkçı, 1454 ehliyetsiz sünnetçi, 2,405 berberden bozma ehliyetsiz dişçi „,.. vardır.

Türkiyede 1963'de; kalp hastalıklarından ölüm % 21, akciger hastalıklarından ölüm % 15,5 dir. Yeni doğanlarda ölüm % 16,9 dur. Bu, oranla memleketimiz, dünyada, bebek ölümü en yüksek olan ülke olarak gösterilmektedir. Mide — bağırsak hastalıklarından ölüm % 8,7 dir. Veremden ölüm % 4,6 dır. Kanserden ölümde kesin bir rakam verilememekle birlikte, kanserden ölüm oranının, kalp hastalıklarından ölüm oranından daha yüksek olduğu sanılmaktadır.

Türkiyede sosyal adaletsizliğin en yüz kızartıcı göstergesi: nüfusun % 20'si, millî gelirin % 57'sini alır iken; geride kalan % 80'ine, millî gelirin % 43'ünün kalmasıdır. Türkiyedeki insan sayısına göre millî gelir dağılışını daha yakından inceleyecek olursak; Nüfusu 5 kata ayırmamız gerekecektir.

I) Altı kat: Bunlar millî gelirden en az alan ve sayıları en kabarık olan (taban) dakilerdir. Bunlara millî gelirin ancak % 4,5 u düşer.

2- Tabanın üstü: Millî gelirin % 8,5'ni bölüşür.

3) Orta kat: Millî gelirin % 11,unu kapsar.

4) Üst kat: Millî gelirin % 18,5 uğunu alır.

5) En üst kat: Millî gelirin % 57'sini götürmektedir.

Tabandakilere, yılda 1535 lira düşmektedir. Bu rakam halkımızın yoksunluk derecesini göstermektedir. Doğu Anadolunun bir çok bölgelerinde insanlar hâlâ izbelerde, mağarada yaşamakta; dışkılarını ilâç diye kullanmaktadır. Her yanları doğalı beri doğru dürüst su — sabun yüzü görmemiş, pırtıllar içinde, yarı aç yaşıyanlara; aslında ortada bulunmıyan sağlıklarının sosyalleştirildiğini söylemek, korkunç gerçeği görmezlikten gelmektir. Hele bu sosyalleştirme işinin, her alanda özel sektörlükleri ile öğünenlerce yürütülür gösterilmesi daha da acıdır. Bu tıpkı, anlı — şanlı hekimlerle ortaklık kurarak bir ilâç firması meydana getiren açık gözlerin, sıkışınca, firmaya halkı da ortak ederiz, diyerek sermayeyi, bir Anonim ortaklık hâline koyup, ilâç işini sosyalleştirmiye doğru gittkilerini, sıkılmadan, ileri sürmelerine benzer.

Görülüyor ki, üst katlarda yapıla gelen, hekim — ilâç firması ilişkisi gibi akademik tartışmaların, memleket gerçekleri ile hiç bir ilgisi yoktur.

Yılda eline 1535 lira geçen tabandaki çoğunluğun ilâç anonim ortaklığına katılması ne kadar ibkânsızsa, içinde yüzdüğü bu perişanlıkta, aslında bulunmıyan sağlığının bu türlü sosyalleştirilmesinden yararlanması da o kadar imkânsızdır. Şimdi, sağlığın sosyalleştirilmesini inadına bu çıkmaz içinde zorlıyanlar, yarın iş yürümeyince, kabahati sosyalleştirmiye yükliyeceklerdir. Tıpkı, eskiden kapitalist devletçiliği, çevrelerindekileri zenginleştirmek için yıllarca uygulıyanların, işler ters gidince, kusuru devletçiliğe yükletmiye kalkışmaları gibi.

Halkı, yiyecek bulamadığı için, kendilerine dağıtılan tohumluk, ilâçlı buğdayları yiyerek sakatlaşan bir toplumun ilk el atacağı iş, memleketteki yarı açlıkla savaşmaktır. Bu da elbet «Bırakın yapsın, bırakın geçsin» le olmaz.

Mete Aydınlatan

Almanyadaki bir YÖN okuyucusu, Bonn Büyükelçiliğimizde Din Görevlisi Musa Süreyya Şahin'in Almanyadaki Türk derneklerine ve Türk Kültür Merkezlerine gönderdiği aşağıdaki yazının bir fotokopisini bize iletmiştir:

TÜRKİYE BÜYÜKELÇİLİĞİ
Din İşleri Bürosu
Sayı : 1/20

Bad Godesberg, 30.3.1967

....

Din, hürriyet, milliyet, mülkiyet, demokrasi, aile, insan haysiyet ve şerefini tanımıyan, bütün dünyaya hâkim olarak insanları köle yapmak emelinde olan «komünizm» akımına karşı bilgi vererek uyarma amacıyla değerli fikir ve ilim adamlarının eserlerini Türkçeye çevirten Türkiye Ticaret Odaları ve Ticaret Borsaları Birliği isteğimiz üzerine aşağıda adet ve isimleri belirtilen eserlerden ellişer adet göndermiş buluumaktadır.

İşçilerimizden arzu edenlerin bu çok değerli eserlerden yararlanmaları için yazımıza ek olarak birer adet sunmayı uygun bulduk.

Adı geçen eserlerin demribaşa kaydedilerek muhafazasını, işçilerimizin okuyabilecekleri bir yerde bulundurulmasını ve alındığının bir yazıyla bildirilmesini rica ederim.

NOT :

Musa Süreyya Şahin
Bonn Büyükelçiliği
Din İşleri Görevlisi

Eki :

1 — Bir adet «Küba Nasıl Kömünist Oldu?»
2 — Bir adet «Endonezya'daki Mücadelenin İçyüzü»
3 — Bir adet «Kıbrıs'da Komünizm»
4 — Bir adet «Sosyalizm Niçin Daima Başarısızlığa Uğrar?»

ÖĞRETMEN KIYIMI

Kıyıma uğrayanlardan öğretmen A. N. Macit «Öğretmen Kıyımı» adında bir kitap yayınladı. Bu ilk cildi. İkinci cildi de yayınlanacak.. Öğretmen Kıyımı ile ilgili belgelerin, eksik ve sistemsiz de olsa, derlenmesi iyi oldu. Gazete, dergi, bildiri, bülten sayfaları arasında unutulup gidecek olaylar, böylece gelecek kuşakların eline bir kitap halinde geçecek.. İki büyük öğretmen örgütünün şimdiye kadar bilinmez neden, bir türlü başaramadıkları bir işi tek başına, kendi maddî gücü ile başarmaya çalışan öğretmeni kutlarız..

Anadolu'daki öğretmenlerin yürekli, atak, bilinçli mücadelesine ayak uyduramıyan ve her türlü tutum ve davranışları ile ürkek, yetersiz, kalan T.Ö.D.M.F. ve T.Ö.S. yöneticileri, «Öğretmen Kıyımı» nı ciddi bir araştırmacıya ya da bir komisyona incelettirip bir büyük kitap halinde toplattırmalıdır. A. N. Macit'in kitabının yetersizliğinin bir nedeni de kaynak olarak yukarıda adları anılan kuruluşların, eksik belgelerini almış oluşudur. Öğretmen kıyımı ile ilgili belgeler, mutlaka eksiksiz olarak derlenip toplanmalıdır. Öğretmen kıyımına uğrayan kaç kişi vardır, öğretmen kıyımı ne zaman başlamıştır, öğretmen kıyımı ne zaman artmıştır, öğretmen kıyımına uğrayanlar ne yapmışlardır, ilgili örgütlerin tutum ve davranışları ne olmuştur, öğretmenlerin kıyımı örgütleşmeyi, direnmeyi nasıl etkilemiştir, mahkemelerin verdiği kararlar ne olmuştur?. Bu ve buna benzer sorulara cevap verilmelidir. Özellikle TÖS kıyıma uğrayan öğretmenlerle ilgili kayıtları eksiksiz bir kitapta toplamalıdır. Örneğin bir gazeteci, kıyıma uğrayan öğretmenlerin saysını kıyım kitabının yazarından sordu ve doğru dürüst cevap alamadı. Gazetelerde bir kıyım lâfıdır gidiyor, halkoyu ve hattâ bizzat öğretmenler ve daha garibi sorumlu yöneticiler işin belgelere dayanan içyüzünü ve hesabını bilmiyorlar.

Konuyla ilgilenen ve bu yolda ilk çalışmayı yapan A. N. Macit'in kitabı yararlanacak bir derlemedir. Eksik ve kusurlarına rağmen konuyla ilgilenecekler için bir kaynak görevini yapabilecektir. Türkiye'deki gerçek uyanışın yiğit ve fedakâr temsilcilerinden, en önde gelenlerden olan taşra öğretmenlerinin mücadeleleri daha ciddi araştırmalara konu olmalıdır. Sanatçılarımız da bu konuyu işleyerek gelecek kuşaklara bir ülkede toplumcu savaşın eğitim kesiminde nasıl gelişip oluştuğunu ulaştırmalıdır.

G. İLKE



HAFTALIK FİKİR VE SANAT GAZETESİ

Kurucuları: Cemâl Reşit EYUBOĞLU, Mümtaz SOYSAL, Doğan AVCIOĞLU, İmtiyaz Sahibi ve Sorumlu Yazı İşleri Müdürü: Doğan AVCIOĞLU

ADRES : Her türlü yazışma için Adres : P. K. 512 — İstanbul
Ankara Bürosu: Emekli Sandığı İşhanı Kat: 4-401/Kızılay (Temsilci : İlhami Sosyal) Telefon : 17 69 89
İstanbul Bürosu: Mollafenâri Sok. 30/32 Cağaloğlu/İstanbul Telefon: 22 95 70

ABONE : Bir yıllık (52 sayı) 60 TL. 6 aylık (26 sayı) 30 TL. 3 aylık (13 sayı) 15 TL. Yurt dışı abonelerde bu fiyatlara posta pulu bedeli kadar ilâve yapılır. Geçmiş sayıların fiyatı 2.5 liradır.

İLÂN : Beher sütunda santimi 25 TL.dır Sürekli çıkacak ilân ve reklâmlar ile yayın ilânları için özel indirimler yapılır. İlân ve reklâmların yayınlanmasından ötürü hiç bir sorumluluk yüklenilmez.
Basıldığı yer: Vatan Matbaacılık A.O.

YÖN HAFTALIK GAZETE

İnsan ve orman

Orman Kanunundaki son değişiklik tasarısı, Atatürk geleneğine uygun biçimde, ormanı kutsal sayan bir zihniyetle yetişmiş geniş bir çevrede haklı ve yaygın bir tepki yarattı. Ne var ki, bu tepkiler, bir «istemezük» kampanyasın dan ibaret kalmaz ve orman dâvâsında milletçe bir «otokritik»e yol açarsa, çok yararlı olacaktır. Bu bakımdan önümüze çıkan ilk soru şudur: 1937 yılında iyi sayılabilecek bir Orman Kanunu ile yola çıkılmıştır. Dâvayı yürütmek için âdeta bir «prenslik» denebilecek olan büyük bir teşkilât ortaya konmuştur. Teşkilâtl bol sayıda, bilgili uzmanla güçlendirilmiş ve hayli geniş malî imkânlara kavuşturulmuştur. Nitekim Orman Fakültesi Profesörlerinden Sayın Selâhattin İnal, geçen hafta Cumhuriyet gazetesinde yayınlanan yazı dizisinde, durumu şu sözlerle dile getirmektedir: «Türkiye Ormancılık Politikası doğru bir istikamete yöneltilmiş ve amaçları da uygun olarak seçilmiştir. Bu amaçları gerçekleştirmek üzere geniş bir teşkilât kurulmuş ve teşkilât teori ve tatbikat bakımından iyi yetiştirilmiş bir personel kadrosuyla donatılmıştır».

Şimdi yıl 1967'dir. Aradan 30 yıl geçtikten sonra, doğru bir politika, geniş bir teşkilât ve iyi yetişmiş personelle alınan sonuç nedir? Sanırız ki, Orman dâvâsında ilk cevaplandırılması gereken soru budur. Bu sorunun ortaya atılma sını gerektiren acı rakamları, ormancılarımızın kendileri vermektedir. Açıklanan rakamlara göre, Türkiyede, mutlak orman arazisi niteliğindeki alan 20 milyon hektardır. Ama fiilî orman alanı 10,5 milyon hektardır. Bunun 6,5 milyon hektarı, bozuk ormandır. Bozuk ormanın en az 3-4 milyon hektarını ağaçlandırmak şarttır. Ormanların ancak yüzde 36'sı verimlidir, yüzde 64'ü bugün için verim sizdir. Türkiyedeki Amerikan yetkililerinin, orman ürünleri ihracın dan 10 yıl sonra 200 milyon dolar, 20 yıl sonra 400 milyon dolar döviz sağlayabileceğimizi iddia etmelerine rağmen, memleketimiz son yıllara kadar, orman ürünleri ihracatçısı değil, ithalâtçısı olmuştur! Tarım Bakanı, meyva ye tiştirilebilecek 6,5 milyon hektarlık arazinin ölü durduğunu ileri sürmektedir. Bakana göre, Orman Kanunu engeli kaldırılıp bu araziye meyva ekilirse, 30-40 milyar lira gelir sağlanabilecektir!

Orman servetinden yararlanmaktan çok, servetin korunmasına önem verildiği halde, orman varlığı gerilemektedir. Prof. İnal'ın ifade siyle, «yangınlar, tarla açmaları, izinsiz kesimler ve hayvan otlatması ve orman içine yerleşmelerle, orman varlığımız hızla azalmaktadır». Son 30 yılda 21 bin 729 yangın olmuş ve 1 milyon hektardan fazla orman yitirilmiştir. Buna karşılık 1965 yılı sonuna kadar ağaçlandırılabilen alan, orman içi 196 bin, orman dışı 14 bin olmak üzere 210 bin hektardan ibarettir!

Öte yandan, Orman İdaresi ile orman köylüleri arasındaki ilişkiler büyük bir sosyal huzursuzluk kaynağıdır. Hâlen İdare ile orman köylüsü arasında 160 bin dâvâ var dır.

Bu kısa tablo, gerek ormanların korunması ve geliştirilmesi, gerek se ormanlardan yararlanılması ve insan-orman ilişkilerinin düzenlenmesi bakımından kesin bir başarısızlığın ifadesidir. Doğru bir politika, geniş bir teşkilât, iyi yetiştirilmiş personel, 30 yıllık çaba ve sonunda büyük bir başarısızlık! Bu başarısızlığın nedenleri ayrıntılarıyla ortaya konmadan, «şu yapılmalıdır, bu yapılmalıdır» tarzında 30 yıldır bilinen ve tekrarlanan klişe gerçekleri, tedbir diye ileri sürmek, dâvaya bir aydınlık getirmemektedir. Önemli olan, «şu yapılmalıdır, bu yapılmalıdır» demek değil, «yapılmalıdır» denenlerin neden yapılamadığının tesbitidir.

Sorunun klâsik cevabı, «Ah, tâvizci politikacılar. Oy için ormanların mahvedilmesine göz yumuyorlar» biçimindedir. Bu, yüzeyde kalan bir cevaptır. Ormanın hâkim çevrelerin geniş bir kısmınca tabu sayıldığı ve bu konuda hassas bir Orman Teşkilâtının bulunduğu bir ülkede, politikacılar dâvayı dejenere edecek ölçüde önemli tâvizler vermeye sürüklenebiliyorlarsa, bunun ciddi sebepleri olmak gerekir. Eğer bir politika, onu etkisiz kılacak kadar büyük tâvizleri zorunlu kılıyorsa, kâğıt üzerinde ne kadar mükemmel görünürse görünsün, doğru bir politika değildir. Bu bakımdan orman politikasının çizilmesinde ve yürütülmesinde, esaslı bir yanlışlık bulunduğunu düşünmek zorundayız.

Bu esaslı yanlışlığın, ayrıntılarıyla ortaya konulması, bizim bilgi ve tecrübemizi çok aşar. Yalnız hissedebildiğimiz kadarıyla, orman politikasındaki temel terslik, politikanın, «ağacı herşey, insanı hiçbir şey» sayan Falih Rıfkı tipi bir orman anlayışına geniş ölçüde dayandırılmasından ileri gelmektedir. Ormanları korumak ve geliştirmek için Cumhuriyetten beri çırpınmışızdır, ağaç sevgisini bayrak edinmişizdir, ama orman içinde ve civarında yaşayan 10 milyona yakın insanın yaşama dâvasını ikinci plânda bir mesele saymışızdır. Orman politikasının esas unsuru yapılması gereken 10 milyon insanın yaşama dâvası yeterince hesaba katılmadan, ormanı korumaya ve geliştirmeye kalkıştığımız içindir ki, insan - orman çatışması, neredeyse burjuva-proleterya zıtlaşması gibi uzlaşmaz bir mahiyet kazanmış ve proleteryanın her türlü şiddet ve baskı tedbirlerine rağmen, ormanları tahribine yol açmıştır. Ormanda yaşayan insanın çıkarı ile orman çıkarının bağdaştırılmasına, politikanın çizilmesi ve uygulanmasında en büyük öncelik verilmediği içindir ki, 10 milyon kişinin kaçınılmaz baskısıyla, politikacı, dâvayı dejenere edebilecek tâvizlere yönelmiştir. Eğer orman - insan zıtlaşması, gerçekten uzlaşmaz bir çatışmaysa, milyonlarca insanı daha çok uzun bir süre, orman dışına çıkartmak bir hayal olduğuna göre, ormanların tahribini önlemeye imkân yok demektir. Meselenin güçlüğüne rağmen, böyle bir imkânsızlığın varlığına, herhalde kimse inanmamaktadır. O halde, ormanda insanı esas alan ve insanı koruduğu ölçüde ormanı koruyup geliştirebileceğini bilen yeni bir politikanın esaslarını ortaya koyabilmek için kafa yormalıyız.

Bu bakımdan, Dağdaş tasarısına karşı mücadelenin bayraktarlığını yapan üç büyük ormancı teşekkülünün, bu hafta yayınladıkları bildiride görülen zihniyeti, doğrusu endişe ile karşıladık. Bildiride, orman insanından «zararlı bir yaratık» olduğu peşinen kabullenilerek söz edilmektedir: «Köylünün çevresinde bulunan bütün tabiî servetler ve gelir kaynaklarıyla olan ilişkileri de düzensiz ve tahrip edicidir. Bu sebeple, özellikle orman tahribinden değil, genel olarak tabiat tahribinden bahsetmek ve ormanla olan ilişkileri bu ortam içinde değerlendirmek ve çözüm yollarını buna göre aramak lâzımdır». Görüldüğü gibi, orman dâvasında yetkili üç kuruluş, zararlı ve tahripkâr bir yaratığı zararsız hâle getirmenin çarelerini aramaktadır. Bu zihniyete dayanan bir politika ile, insanı yapıcı ve yaratıcı sayan ve onu, bu kabiliyetini geliştirecek ortama ulaştırmayı esas alan politika arasında. teorik ve pratik plânda, temelden bir fark olsa gerektir. Kanımızca, orman dâvasındaki başarısızlığı, «temeldeki bu fark» açıklamaktadır.

Şimdi gelelim Dağdaş tasarısına. Tasarıda, esas itibariyle, iki unsur yer almaktadır. Birinci nokta, genişçe bir arazinin «ilmen ve fiilen» orman olmadığı halde kanuna göre orman sayılması, bu yüzden meselâ meyvacılık alanında önemli gelir getirecek arazinin öldürülmesi, ve dâvalara yol açılması meselesidir. İkinci nokta, orman sayılmayan bu arazinin kimlere dağıtılacağı hususudur. Tek maddelik tasarıya, geçici bir madde ekleyerek, eskiden arazileri kamulaştırılanlara mülklerinin bedelsiz geri verilmek istenmesi münasebetsizliğinin de açıkça gösterdiği üzere, AP iktidarı, yabanî zeytinlik, fıstıklık ve benzeri araziyi uzun süredir bunlara gözdiken büyük tarım kapitalistlerine peşkeş çekmek çabasındadır. Nitekim başında, Tarım Bakanlığı ile sıkı ilişkiler kuran ünlü Fahri Tan-man'ın bulunduğu Türkiye Ziraat Odaları Birliği, orman sayılmadığı ileri sürülen bu araziye uzun süredir gözdikmiştir. Büyük tarım kapitalistlerinin tam etkisi altında bulunan Ziraat Odaları Birliği, yayınladığı bir raporda, orman işletmeciliği ile meyva işletmeciliği arasında bir fark bulunmadığını belirttikten sonra, «Devlet ormanlarının işletilmesi ve korunması işlerinin halk'a terkedilmesini ve bu maksatla Anayasanın ormancılıkla ilgili hükümlerinin değiştirilmesini» istemiştir! Ondan sonradır ki, Dağdaş tasarısı ortaya çıkmıştır. Anayasanın değiştirilmesi mümkün görülmediği için, tarım kapitalislerinin talebi, tasarıda, Anayasaya uygun biçimde formüle edilmeye çalışılmıştır.

Orman sayılmayan bu arazinin, fakir köylülerin aleyhine olarak, büyük tarım kapitalistlerine peşkeş çekilmek istenmesine, elbette en sert biçimde karşı çıkmak gerektir. Yalnız CHP iktidarı tarafından getirilen ve kamu oyunda o zaman hiç bir tepki ile karşılanmamakla beraber Anayasa Mahkemesince iptal edilen kanunda da belirtildiği üzere, eğer «yurdumuzda fiilen ve ilmen orman olmaktan çıkmış, orman bütünlüğünü bozmayan ve daha verimli kültüre tahsis edilmiş» veya edilmesi mümkün bulunan arazi varsa, bunun değerlendirilmesini, Orman Kanunu o araziyi orman sayıyor diye, reddedemeyiz. Bilimsel ölçülere göre orman değeri taşımayan ve zeytin, yemiş ağaçları yetiştirilmesi mümkün olan alanlarda muhtaç köylünün tarım yapmasına veya yemiş ağaçları yetiştirmesine, orman serveti tehlikeye girmiyorsa, «bu alanlar kanuna göre ormandır, Anayasaya göre ormanlar daraltılamaz» gibi yalınkat bir gerekçeyle karşı koyamayız.

«İstemezük» devrimciliğini, gerçek bir devrimcilik hâline getirmek için her alanda olduğu gibi, orman dâvasında da emekçi halk temeline oturtmak zorundayız.

Doğan Avcıoğlu

Yabancılar, 'ille devalüasyon' diyorlar, Demirel bu sefer acaba dayanbilecek mi?

Geçen hafta, Türkiyenin kapitalist yoldan mucizeler yaratabileceğini söyleyenler, bu hafta kapitalizmin «ağababa»larının artan dış ödeme güçlükleri karşısında bir kez daha «devalüasyondan başka çare yok» demeleri üzerine, derin bir düşünceye daldılar. Bütçe müzakereleri sırasında «devalüasyon olursa, istifa ederim» diyen Bilgehan, bu sefer daha az inandırıcı yalanlamaların hazırlığına girişti.

Daha birkaç gün önce, başta Amerikan Büyükelçisi ve AID Başkanı olmak üzere, Demirel'i, Feyzioğlu'su, Aydın Yalçın'ı kapitalist mucizelerden söz etmekteydiler. Ekselans Hart, İzmir'de «Son beş yıl içinde insanların 10-15 yıl önceye kadar bu ölçüde kısa bir zaman içinde başarılması imkânsız diyebilecekleri bir gelişmeye tanık olduk» diyordu. AID Başkanı Grant, Büyükelçiyi tamamlıyordu: «Türkiye sağlam ve demokratik* siyasal bir temel kurmuş olmaktan başka, kendi kendine yeterli bir ekonomi, yani şartlı dış yardımlara ihtiyaç göstermeyen, hızlı gelişme hızına sahip bir ekonomi kurma yolundadır. Bu türküye ayak uydurarak Demirel, Feyzioğlu ve Aydın Yalçın, «Hızla kalkınıyoruz. Avrupadan hızlı ilerliyoruz. Bu düzen, iyi düzendir» valsini yapmaktaydılar. Ne var ki sun'i bir ekonomik rahatlık manzarası, müthiş adaletsizliği içinde, dış ödeme açıklarının yüksek bir ithalat seviyesinde, büyük dostların yardımlarıyla kapatılmasına ve döviz ihtiyatlarının tehlikeli biçimde erimesine dayanıyordu. Kapitalist kalkınma edebiyatı, büyük dostların yardımları gecikse ve bir miktar azalsa, iskambilden bir kule gibi yıkılmaya mahkûmdu. Şimdi o kritik noktaya gelinmiştir. Altın ve döviz ihtiyatları, son beş yılın en düşük seviyesine erişmiştir. Geçen Mayısta 88 milyon dolar olan döviz ihtiyatları geçen hafta 27,5 milyon dolara inmiştir. İşler bu noktada dahi durmamış, bu hafta döviz ihtiyatı 19,6 milyon dolara düşmüştür. Ticaret Bakanı, «ihtiyaçlar» ölçüsünde değil, «imkânlar» ölçüsünde ithalât yapacağız demeye başlamıştır. Büyük dostlar, «Elbet size yardım edeceğiz. Ama bunun bir sınırı vardır. Önce siz kendi kendinize yardım edin. İthalâtınız çok yüksek. İhracatınız ise, gereken ölçüde artmış değil. Turist geliyor, döviz gelmiyor. İthalâtı daraltıp ihracatı arttırmak ve turist gelirini yükseltmek için devalüasyona (I-ıh) demeyi bırakın, bir an önce gerçekleştirin, biz de elimizden geleni yapacağız.» diyerek, ek yardımlarını devalüasyon şartına bağlama eğiliminde olduklarını göstermişlerdir. AID'nin Türk ekonomisini ve politikasını yakından tanıyan Devlet Planlama Teşkilatında görevli mutemed kişisi Prof. Chenery - bu zat Menderes'in müthiş sinirine dokunurdu -, bir toplantıda Para Fonu'nun pek yakında tekrarlayacağı bu talebi, diplomatik formüllere ihtiyaç görmeden açıklamıştır. Chenery'ye göre, «Türkiye ekonomik bir krizin eşiğindedir. Çıkar yol, devalüasyondur. Ayni durumda bulunan Pakistan, Hindistan gibi birçok ülke, ekonomik krizi devalüasyona giderek atlatmışlardır».

Devalüasyon, emperyalist ülkelerin, dış ödeme güçlükleri artan ve «aman yardım» diye boynu bükük kapılarına dayanan fakir memleketlere ısrarla tavsiye ettikleri klasik tedavidir. Gerçekten ithalat ve ihracat arasındaki büyük dengesizlik dolayısiyle Türk parasının dış değerinde ciddi bir düşme görülmüştür. İşçilerimizin dövizleri, ancak resmi dövizin hayli üstünde bir özel kur ile yurda çekilebilmektedir. Pek yakında bu özel kur'un dahi tatmin edici olmaktan çıkması mümkündür. Büyük ümti bağlanan turistler, dövizlerini karaborsadan bozdurmayı kârlı bulmaktadırlar. Bu sebeple, işçiler gibi onlara da özel bir kur tesisi düşünülmektedir. Dolar 9 lira üzerinden ithalat talebi, çok kuvvetlidir. Yerli sanayi ise, dolar 9 liradan ihracat yapamamaktadır. Bu görünüş içinde yabancılar, «Efendim devalüasyondan başka çare yok» tezini inanarak savunmaktadırlar. Halbuki sınırlı bir devalüasyona gidilse, sınai mamul fiyatları, dünya fiyatlarının müthiş üstünde olduğundan ve tarım ürünlerimiz ithal talebinin elastikiyeti çok az bulunduğundan, ihracat artmıyacaktır. Yatırım malları ile ham maddesi büyük ölçüde dışardan gelen sanayiin ithalat talebi azalmıyacaktır. Büyük oranda bir devalüasyon ise, sınai mamulleri ihracını pek az etkileyecek, tarım ürünleri ihracında bir miktar artış sağlasa bile, bu ürünlerin ihracından sağlanan döviz de önemli bir düşüş yapacaktır. Ayrıca ithal mallarının fiyatlarında yaratacağı önemli artış, ithalatı kıstığı ölçüde ekonomide büyük sarsıntı doğuracaktır. Bu sebeple, yabancı dostların «İlle devalüasyon» talebi, gittikçe kaçınılmaz hâle gelmekle beraber, bugünkü ekonomik yapı içinde, derde deva değildir. Devalüasyon, ciddi bir tedavi getirmeden, ekonomik güçlükleri belki de daha fazla arttıracaktır. Demirel tipi kalkınma politikası için ideal çare, büyük dostlarımızın dış ödeme açıklarını nutuklarındaki görülmemiş kalkınma edebiyatına uygun biçimde, cömertçe karşılamalarıdır. Ama geleceğin 400 milyon dolar kereste ihracından, müthiş turizm gelirinden nutuklarında bol keseden söz eden büyük dostlar, iş yardıma gelince, nutuklarındaki gibi cömert değillerdir. «Efendim özel yabancı sermayeyi cezbedin, ödeme açığınızı o hafifletsin» deyip yan çizmektedirler. Güçlük, bundan ileri gelmektedir. Demirel iktidarı, gerçekten zor bir durumdadır. Devalüasyona gitse de kötüdür, gitmese de kötüdür. Ne var ki, bütün bunlar, sıhhati büyük dostların himmetine dayandırılan bir ekonomik kalkınma denemesinin ıstıraplı, yüksek fiyatlı ve kaçınılmaz bedelidir.



Maliye Bakanı Cihat Bilgehan
İstifa mı, devalüasyon mu?



CHP Genel Başkanı İnönü
«Anlayana saz...»

McCarthy'cilere İnönü'nün cevabı!

AP'nin muhafazakâr Mc Carthy'cilerinden sonra Feyzioğlu'nun ıslahatçı McCarthy'cilerinin de, milliyetçileri komünistlikle suçlamalarına, İnönü, 19 Mayıs günü yazdığı bir başyazıyla cevap verdi. Kurtuluş Savaşındaki işbirlikçilerin de, bugünküler gibi, Kurtuluş Savaşı yapanları komünistlikle suçladığını hatırlattı. İnönünün sözleri şöyle:

«Kurtuluş Savaşının safhalarını anlatacak değilim. Dış âlemde güçlükler sınırsız ölçüde olduğu halde, B.M.M. Hükûmeti yine en çok iç ihtilâflardan ve iç politika çekişmelerinden ıstırap çekiyordu. İstanbul Hükûmeti, başlıca silâhını, Anadoludakilerin Bolşevik oldukları ithamına dayandırıyor ve bu ithamı Batı devletleri yanında değerlendirerek memleketi kurtarabileceğini iddia ediyordu. Kendine güvenen insanlar, vatan vazifesini tam bir sorumlulukla ifa ederken, her devletle münasebette bulunmak ve yakın tehlikeyi bertaraf etmek için istidadı olan devletlerle beraber çalışmak tabii bir olay ve siyaset iken, İstanbul Hükûmeti kendi hedefi için olumlu çabaları tamamiyle mugalâtaya sürüklemekten medet umuyordu (...)

Siyaset hastalıklarımızın önünde, gene milletimizi yanlış telkinlerle kendi içinde birbirine düşürmek ve biribirimize karşı iftirayı siyaset aracı sanmak gelir. Şimdi başlıca derdimiz budur. Atatürk 48 sene evvel kurtuluş çabasına başladığı zaman, nasıl iftiraya uğramışsa, şimdi Atatürkün partisi ayni iftiralara hedef tutulmaktadır. Acıklı olan, kendisi hayatta olmadığı için, büyük adı da iftiranın temel malzemesi yapılmak isteniyor. Bu politikanın zayıf yeri şudur. Türk milletinin gerçekleri kavrayamıyacağı kanısı İmparatorluk zamanında olduğu gibi haksız olarak devam etmektedir. Düpedüz Türk milletine güvenmemek işte budur».

Türkiye ve Orta Doğu

Arap ülkeleri, İsrail tehdidi karşısında bir dayanışma gösterisi içindedirler. Başkan Nâsır, bu dayanışmayı bütün Üçüncü Dünyaya yayma çabasındadır. Nâsır, Üçüncü Dünya devletleri başkanlarına mesajlar göndererek, İsrail «Tahrik»lerini kınamış, mevcut buhranın baş sorumlularının «Emperyalistler» olduğunu belirtmiş ve onların desteğini istemiştir. Pakistan, Hindistan, Moritanya ve hattâ Amerikan uydusu Brezilya, Mısır'ın tutumunu anladıklarını ve onu desteklediklerini bildirmişlerdir.

Bilmiyoruz, Arap ülkeleriyle bir dostluk ve yakınlaşma potikası izlediğimizi ilân eden Çağlayangil Hariciyesine de böyle bir dayanışma mesajı gelmiş midir? Bilinen, Orta Doğu buhranının kritik günlerinde jet Bakan Çağlayangil'in önemsiz bir gezide olduğudur. Orta Doğu'daki büyükelçilerimiz toplanmıştır, Çağlayangil ortada yoktur. Ve kritik anda destek istendiği zaman, bundan kaçılınca, Arap ülkeleri ile dostluk ve yakınlaşma politikasının iskambilden bir kule gibi kendiliğinden yıkılacağı açıktır.

Demirel ve eski demokratlar

Eski demokratların gün geçtikçe geri plânda bir role rıza göstermeyi reddettikleri anlaşılmaktadır. Anayasa değiştirilerek, siyasî haklarının geri verilmesini isteyen Samet Ağaoğlu'dan sonra Celâl Yardımcı da basın yoluyla sesini yükseltmiştir. Yardımcı, Demirel'in bir takım etkilerle, eski demokratları sahne dışında tutmaya çalıştığını ileri sürmekte ve gerekirse bu tertipleri açıklayacağı tehdidini savurmaktadır.

Demirel'e eski demokratların yönelttikleri bu hücumlar, herhalde Bayar'ın tasvibiyle yapılmaktadır. Eski demokratlar, nevzuhur «mirasçı»yı hazmedememekte ve mirasçının kendilerine yol açmasını istemektedirler. Demirel ise, politika sahnesine, can sıkıcı ve tehlikeli rakipler çıkartmayi hiç mi hiç niyeli değildir. «Büyük müşavirler» de, bir eski demokratlar meselesi çıkarılarak, huzursuzluk yaratılmasına kesinlikle karşıdırlar. Eski demokratların kendilerinde büyük kuvvetler vehmetmelerine rağmen, Demirel'in durumu şimdilik kuvvetlidir. Müttefiklerimiz, Men-



deres'in aksine, Demirel'den son derece hoşnutturlar. Eski demokratların zengin ettiği kapitalist sınıf da, şimdilik ümitlerini Demirel'e bağlamıştır. Bir Bayar - Demirel çekişmesini tasvip etmiyecek ve Bayarcıları desteklemiyecektir. Ne var ki Demirel'i «kendilerinin sırtında yükselmiş dünkü tecrübesiz çocuk», kendilerini ise «iktidarın gerçek ve tecrübeli sahibi» sayan eski demokratlar, bu psikolojik tutkularından sıyrılarak, gerçek güçlerini değerlendirebilecek durumda değillerdir. Gittikçe sinirli çıkışlarla, Demirel'i baskı altına almaya çalısacaklardır.

Celâl Yardımcı'nın tehditkâr yazısı, bu ruh hâlini gösterme bakımından dikkat çekicidir. Celâl Yardımcı şöyle diyor: «AP'nin büyük günahlarından biri de şu meşhur tedbirler kanunudur...

Böylesine bir kanunun mer'iyetten kaldırılması elbette ki, mes'ul bir iktidarın baş vazifesi, elbette ki mes'ul bir muhalefetin aslî görevidir, ama her ikisinin de bu konuda kulak üzerine yatmaktan ve bu yatıştan fayda mülahaza etmekten başka bir şey yaptıkları yoktur.

Hattâ hiç umulmadık bir zamanda, umulmadık kişiler (tabii senatörler) tarafından bu kanunun yürürlükten kal-



Celâl Yardımcı
Tehdit ediyor

dırılması yolunda yapılan teklife Hükûmetin karşı çıkışı, bir direnme ve oyalama ile teklifi akim bırakışı aklın ve havsalanın alamıyacağı bir davranış olmuştur.

Hükûmet sözcüsü, bu kanun teklifi görüşülürken dikildi komisyonun karşısına ve (Efendim bu hususu Temel Hak ve Hürriyetler Kanunu ile birlikte mütalâa edeceğiz, bize mühlet veriniz) dedi.

Komisyon, mevcut usullerin ve teamüllerin zarureti ile bu isteği kabul ederek Hükûmete birbuçuk aylık mühlet vermekle kanunun görüşülmesi de atlatılmış oldu...

Birbuçuk aylık müddet geçti. Şimdi ne Temel Hak ve Hürriyetler Kanunu Tasarısından ses sada var, ne de Tedbirler Kanununun kaldırılmasından...

Esasen Temel Hak ve Hürriyetler Kanununun çıkarılmasında AP'nin direneceğine ihtima' verilmiyor. Çünkü AP attığı her adımda, bir engel ile karşılaşınca on adım ric'at etmekle nam kazanmıştır.

Şimdiye kadar mühim sayılabilecek kaç tasarı ele aldı ise, cümlesinden yüzgeri ettiği bir vakıadır.

İşte TRT Kanunu, işte Seçim Kanunu, işte Meclisi mefluç kılan tüzük değişikliği ve işte Af Kanunu...

Gerçi çıkarabildiği tek kanun Af Kanunu oldu ise de, onu da aylarca sürüncemede bıraktıktan sonra aftan başka herşeye benzeyen bir kanun olarak çıkardığı meydandadır. Keşke o hâliyle çıkmaz olsaydı... (...)

Peki... AP niye yürürlükten kaldırmıyor bu kanunu? Mes'ul bir iktidar olarak, ekseriyet partisi olarak, demokratik nizamın müteahhidi olarak niçin kaldırmıyor?.

Hadi Anayasa tadilâtı için kâfi oya sahip değilim, diyebiliyor. Ya Tedbirler Kanunu için ne diyebilir?

Bunun hiç bir mazereti yok. **Bu kanunu ortadan kaldırmaya teşebbüs etmek şöyle dursun, bu yoldaki hareketleri türlü bahanelerle, türlü manevralarla önlemeye çalışıyor... Neden?..**

Bu manevralar devam ederse biz de bunun neden olduğunu yazıp söyleyecek ve millete duyuracağız elbet...

Şimdilik bu kanunun kaldırılmamasındaki en büyük günahın ve mes'uliyetin sâdece AP'ye ait bulunduğunu ifade etmekle yetineceğiz...»

Yine çimento karaborsası

Üretim ile tüketim arasında ciddi bir dengesizlik yoktur. Ama çimento yine karaborsaya düşmüştür. Spekülasyon önleme çabaları ve alınan tedbirler etkisiz kalmaktadır.

Kalkınma Planı 1967 Yıllık Programı, çimento karaborsası hakkında şunları yazmaktadır: «Çimentonun tüketicinin eline ucuz fiyatla geçmesini sağlayıcı tesirli bir dağıtım makenizması henüz kurulmamıştır. Piyasada spekülatif davranışların ortaya çıkması, çeşitli tıkanıklıklara ve vergi kaybına yol açmaktadır....»

1967 Programı, tedbir olarak da şunu ileri sürmektedir: «Çimentonun pazarlanmasında zaman zaman ortaya çıkan spekülatif davranışları ve vergi kaybını önleme amacıyla, çimentonun bölgesel dağılmasında yeni usullerin ve uygulama metodlarının geliştirilmesi Devlet Planlama teşkilatının koordinatörlüğünde, Türkiye Çimento Sanayii T.A.Ş. ve Çimento Müstahsilleri Birliğince yapılacaktır».

Ne var ki, fabrikaların ton başına 35 lira taşıma ücreti alarak giriştikleri tevzi sistemi başarılı olmamıştır.

Mimarlar Odası ile Yapı İşçileri Sendikası ve İnşaat Müteahhitleri Derneğinin düzenledikleri basın toplantısından bu gerçek ortaya konmuştur: «İnşaat mevsiminin yeni başladığı şu günlerde bir çimento karaborsası başlamıştır. Ve bu karaborsa, gerek ihtiyaç sahibi vatandaşların gerekse devletin milyonlarca lira zararına sebep olacaktır

Fabrikaların yüzde 70 oranında üretimi tüccarlar eliyle satılmaktadır. Fabrikalar, doğrudan doğruya tüccarlarla anlaşma yapıyorlar. İhtiyaç sahipleri doğrudan doğruya fabrikadan çimento almıyorlar. Tüccara müracaat eden bir ihtiyaç sahibi de, tüccarın koyduğu yüzde 30 kârlı fiyat üzerinde parasını ödemektedir. Ancak, tüccar ihtiyaç sahibine gün vererek gidip fabrikadan almasını söylemekte ve ihtiyaç sahibi çimentoyu fabrikadan almaktadır. Böylece tüccar hiç elini sürmeden çimentodan yüzde 30 oranında bir kâr sağlamaktadır. Bundan başka birçok aracı da, ihtiyaç sahibine elinde çimento olmadığını, fazla fiyat verirse temin edilebileceğini ileri sürerek karaborsa yapmaktadır.

Fabrika fiyatı 170 lira olan çimento, dolayılı yollarla 280 liraya kadar satılmaktadır İddia ediyoruz ki, yaz ortalarında çimentonun karaborsa ton fiyatı en azından 350 liraya fırlayacaktır.

Hâlen 280 lirayı bulan ve 350 liraya çıkacağını iddia ettiğimiz bu karaborsa fiyatlarla, nice çimento fabrikası bedellerinin birkaç karaborsacı arasında yağma edileceğini artık sorumlu kişilerimizin tahminlerine bırakıyoruz».

Çare? Mimaralarımızın yapı işçileri ve inşaatçılarla bulduk ları çare **«çimentonun tek elden yani devlet tarafından bizzat ihtiyaç sahibine verilmesidir.** Ne var ki mukaddes özel teşebbüs dogması adına, birkaç karaborsacıyı zengin etmek için devlet eliyle tevzi fikri reddolunmaktadır.

Karaborsacılık suçlamaları karşısında Eskişehir Çimento Fabrikası sahiplerinden Mesut Zeytinoğlu, «Karaborsanın ortaya çıkmasından Hükûmet kabahatlı» demiştir. Zeytinoğlu iddiasında pek haksız değildir. Ona göre, kışın fabrika çalışmaktadır, ama müşteri yoktur. Ancak tatlı kâr peşindeki karaborsacılar yaz için çimentoyu kapatmaktadır. Fabrika, elbette satış yapacaktır.

Karaborsayı engellemek için bir miktar çaba gösterdiği bilinen Çimento Sanayii Genel Müdürü Cavit Borçbakan da, bu iddiayı şöyle doğrulamıştır: «Muayyen devrelerde dünyanın her tarafında çimento karaborsası olabilir. Memleketimizde yaz aylarında ihtiyaç, kış devresinin 5 — 6 katına çıkmaktadır ve fabrikaların istihsâl kapasitelerinin bu devrelere göre ayarlanması mümkün değildir.»

«Her yerde karaborsa olabilir» hikâyesini bir yana bırakırsak, bu sözler, karaborsacı olmayan bir ticarî teşekkülün kış aylarında stok yapmasını ve tüketimin büyük ölçüde arttığı yaz aylarında, normal fiyatlarla ihtiyaç ölçüsünde satışlara girişmesini gerektirmektedir. Bunu da ancak bir kamu teşekkülü yapabilir.

Ufak uyarmalar!

«Sosyalizmde ciddiyet» dediğimize doğrusu pişman olduk. Ciddiyet, diyalektik bir tepki ile, aksini yaratıyor. Nasıl bir korkunç senteze varacağı da belli değil. Fikirlerinin doğruluk veya yanlışlığını tartışmadan, bir yazarın altı ay içinde ortanın solu hareketi konusunda birçok çelişken görüşü savunmasının güvensizlik yaratacağına dikkati çekmiştik. Önce burjuva oyunu, burjuva revizyonizmi diyeceksin. Bunun aldatmaca olduğunu, herşeyin ayni kaldığını belirtmek için «ayçiçeğinin kendi etrafında dönmesi» örneğini vereceksin. Sonra bakacaksın ki, birşeyler değişmiş, o zaman «hareketin antiemperyalist niteliği var, ama komprador burjuvaziye meşruiyet kazandırma anlamına da gelebilir» buyuracaksın. Emperyalizme karşı çıkınca kompradorlardan yana olunamıyacağının teorik ve pratik imkânsızlığını unutacaksın. Fevzioğlu ekibinin partiden ayrılması üzerine. «Eyvah, şimdi bunlar AP ile birleşip Anayasayı değiştirirler. Sonra ne oluruz» diye paniğe kapılacaksın. Bu panik havasında, antiemperyalist bir cephe içinde orta sol bir CHP'nin önemli rolü olduğunu ileri sürenleri —onlarda müthiş kudretler vehmettiğinin farkına varmadan—, «Gördünüz mü yaptığınız işi? Emperyalizmi güçlendirdiniz. Hesaplarınız yanlış çıktı» diye suçlayacaksın. «CHP'yi olduğu yerde tutacaktık biz» tarzında sözlerle, bu defa da kendine müthiş bir kudret izafe edeceksin. «Lütfen biraz ciddiyet» denince, bu sefer iyice kapıp koyvereceksin. «CHP'yi sola kaydırmakla büyük hata yaptınız» tezinin yeni ifadesi özet olarak şöyle: «Feyzioğlu'nun iltihakıyla sağ kanat Anayasayı değiştirecek duruma gelmiştir. Feyzioğlu bunu en iyi değerlendirme yollarını aramaktadır. Bu yollardan biri eski demokratlara siyasî hakların tanınmasını istemektir. Bu teklif gelince, AP iki cami arasında çaresiz kalacaktır. Böylece Feyzioğlu - Ağaoğlu ittifakı kurulacaktır. Bu ekip Demirel'i silip süpürecektir. Feyzioğlu - Ağaoğlu ekibi, Demirel'i Amerikaya fazla dönük olmakla suçlayacak, bu yüzden eski DP ile pek ilgisi olmadığını ilân edecektir. Samet Ağaoğlu, bu sâyede her cephede müthiş sempati toplayacaktır. Afişe olmuş bir kadro yerine, statükoyu muhafazada afişe olmamış bir kadro, Amerikanın ekmeğine yağ - bal sürecektir. Zira Demirel'i Amerikaya fazla dönük diye suçlayan Feyzioğlu - Ağaoğlu ittifakına kimse «Amerikan oyunu» diyemiyecektir. Laiklik ve Atatürkçülük tasladıkları için, bunlara gerici etiketini de kimse yapıştıramıyacaktır. Bu durum, hem biriken Amerikan düşmanlığını dağıtacak, hem kimsenin bel bağlayamadığı Demirel politikasını en üstad yörüngesine oturtacak, hem de statükoyu koruyacaktır. Böyle bir kombinezon karşısında AP de, CHP de güçsüz kalacaktır. Gerçi Feyzioğlu, eski DP'lilere siyasî haklar tanınması için teklif yapacağı söylentilerini reddetmiştir. Ancak pek can alıcı bu kanunun plân dışında kalmasına imkân yoktur.»

Psikoloji kitaplarındaki Hüsnü'nün muhayyilesine taş çıkartan bu iddialar, sosyalist strateji adına ciddi ciddi yazılabilmekte ve CHP'yi sola kaydırmanın tarihî sorumluluğu YÖN'e yüklenmektedir! Hemen belirtelim ki, bu kadar büyük kudretimiz olsa, CHP'yi bir kenara bırakır, önce AP'yi sola kaydırır ve böylece emperyalizmi güçlendirme suçlamasından da kurtulurduk! Biz, sâdece olaylara doğru teşhis koymaya çalıştık ve Ecevit'in Genel Sekreterliğe gelmesinden önce, ortanın solu hareketinin burjuva revizyonizmi olmadığını, bunun ciddi ve önemli bir gelişme teşkil ettiğini, partiden bir takım ayrılmaların kaçınılmaz biçimde görüleceğini yazdık. Bir sorumluluğumuz varsa, o, sâdece olaylara doğru teşhis koymaktan ibarettir.

Bir ufak noktayı daha belirtelim: «Sosyalist örgüt dışında cephe kurmaya kalkışma» iddiası da gerçeğe ve mantığa aykırıdır. Cephe, adı üstünde, tek örgütle olmaz, birkaç örgütle olur. Onun için tek bir örgüt içinde cephe kurulamaz. Yalnızca cephe içinde öncülük tartışılabilir. Öncülük, meselesinde de biz bir şey söylemiş değiliz.

İşte ciddiyet, bir kısım sosyalist çevrelerde, böyle bir diyalektiğin girdabına düşmüş bulunuyor.

Prof. Cahit Tanyol'un hazırladığı «Fatih Destanı» ndan bir parça sunuyoruz:

DER HİCAB - I FATİH SULTAN MEHMET

Gecenin ortasında yapayalnız duruyorum.
Çağ yirminci yüzyıl
yirmibire gebe.
Uzaklarda bir cihangir görüyorum.

Genç
Yirmi iki yaşındadır
Zigana dağlarının başındadır,
yaralı,
Ne vezirleri var yanında, ne erleri.
Bir Bizans lağımı gibi kokuyor
«Diyar-ı Rum»da
yürüyen insan bedenleri
Trabzon kalesi onu tanıyor,
Trabzon kalesi yüzün kapamış
halinden utanıyor.
Uyusun mışıl mışıl diye
Amerikan erleri,
Gördü ki nöbet tutuyor
onun askerleri.

Trabzon kalesi onu tanıyor
Yer yarılsa da yere geçsem diyor.
Kan akmıyor artık yüreğinden
Ne vezirleri var, ne beyleri.

Seslendi dağlara, seslendi:
«Lalam Halil Paşa» dedi.
cevap yok.
Mahmut Paşayı çağırdı;
Akşemseddin'e bağırdı,
ses vermedi.
«Zağonos Paşam.»
dedi
Sesinin yankıları bile dönüp gelmedi.
Ölümden ölüm diledi.

Zigana Dağları onu tanıyoı
Trabzon kalesi yüzün kapamış,
halinden utanıyor.
Yer yarılsa da yere geçsem diyor.

Elin yüzüne kapadı Sultan Mehmet
Tanrıdan istemedi medet
Dağlardan utanıyor.

Cahit Tanyol

siyasi notlar

Faşist darbeciler ve ABD

Atina darbecilerinin birkaç isim eklemek suretiyle uyguladıkları NATO'nun Promete Plânına bağlı «tehlikeli komünistler» listesinde nasıl bir faşist zihniyetli liste olduğu yavaş yavaş anlaşılmaktadır. Bu listede, Merkez Birliği ve EDA partisi milletvekilleri, Baro Başkanı, her eğilimde belediye başkanları, belediye meclisi üyeleri, sendikacılar, hukukçular, yazarlar, artistler yer almaktadır. NATO Promete Plânının «tehlikeli komünistler» listesi, Yunan toplumunun en güzide evlâtlarını toplamaktadır. Nazilere karşı millî mukavemet hareketini yürüten, imtihan vermiş milliyetçiler listenin başında yer almaktadır! Nazilerle işbirliği yapanlar ise, muteber kişiler sayılarak liste dışı bırakılmaktadır.

NATO lideri ABD, NATO listelerine göre yürütülen faşist hareketin, özgürlüğü savunmak için kurulduğu yasasında yazılı bulunan bu teşekkülün üyesi öteki ülkelerde yarattığı büyük tepkiler üzerine, darbeyi tasvip etmiyormuş havasını uyandıracak riyakâr jestlere başvurmaktadır. Amerikan Hükûmeti, bazı ağır malzemenin Yunanistana gönderilmesinin geciktirildiğini açıklamıştır. Ama Amerikan Dışişleri Bakanlığının bildirisinde hafif malzeme yardımının devam ettiği bildirilmektedir. Bizim kraldan fazla kralcı bazı gazetelerimiz, haberin birinci kısmını yayınlayıp hafif malzeme yardımının devam ettiğini belirten ikinci kısmını atlayarak ABD'yi temize çıkartmaya çalışmaktadırlar. AFP ajansı, Amerikan yetkililerine dayanarak, bir süre için durdurulan ağır malzeme yardımının, toplam yardımın ancak yüzde 10' unu teşkil ettiğini yazmaktadır. Yani faşist darbecilere Amerikan yardımı, normal biçimde devam etmektedir.



Darbecilerin faşist yönetimi, ABD için, YÖN'de tekrar tekrar yazdığımız üzere, devamlı bir çözüm yolu değildir. ABD ilk fırsatta, solun iğdiş edildiği bir temsilî rejime geçilmesi yolunda darbecilere baskı yapacak, nüfuzunu bu yolda kullanacaktır. NATO'nun Promete Plânını açıklayan New York Times'in Sulzberger'i bu konuda aydınlatıcı bilgi getirmektedir. Amerikanın solun yenik ilân edildiği bir temsilî sisteme dönme baskı'arından biraz şaşıran General Patakos, şu itirafta bulunmuştur: **«ABD İstediği herşeyi yapabilir. O bizden daha kuvvetlidir».** Sulzberger de, hâlen Yunan politikasını engelleyecek tek uçurumun «Amerikan faktörü» olduğunu yazmaktadır. Bu hâkim faktörün bir Filipin tipi demokrasi kurma yolunda nasıl işlediğini pek yakında göreceğiz.

Patakos'un durumunun sarsıldığını ve iki istihbaratçı albayın yıldızının parladığını belirten Sulzberger, yazısını şu yorumla tamamlamaktadır: «Washington, triomvira'nın bir üyesini güçlendirmeye çalışıyor mu, bunu bilmek imkânsızdır. Ama ABD'nin Kral Konstantin'i güçlendirmeyi umduğu muhakkaktır. Sivil demokrasi yolunun Kral vasıtasıyla yeniden açılacağını düşünmekteyiz.»



Kral Konstantin
Demokrasi süsü...

Kral, Anglosakson telkinleriyle, altı ay içinde yeni bir Anayasanın yapılacağını açıklamıştır. Anayasa, Filipin tipi bir demokrasi kuracaktır. Solcu EDA Partisi kapatılmış, Merkez Birliği kuşa benzetilmiştir. Ama öte yandan gerçek bir demokrasi kurma yolunda ilk mukavemet belirtileri başlamıştır. «Yunan Vatan Cephesi» kurulmuş ve yayınladığı bültenle amaçlarını açıklamıştır. Cephe, bültene göre, «ülkenin antifaşist, demokratik ve vatanperver bütün güçlerini temsil eden solcu, sağcı ve merkezci politika adamlarının teşebbüsüyle kurulmuştur.» Cephe'ye göre, yeni bir Anayasa, gerçekten yürürlüğe girse bile, «21 Nisanda kurulan keyfî idareyi resmileştirmekten başka sonuç vermeyecektir.»

ABD istese de, istemese de Yunanistanda «yabancı faktör» hâline gelmiştir. Bu sebeple, politik varlığını hissettirmekten kaçamaz. Nihayet Talleyrand'ın bir zamanlar dediği gibi, «Ademi müdahale, politik ve metafizik bir deyimdir ve müdaheleden farksızdır.» Bizzat darbecilerin, «Bizden kuvvetli, istediğini yapar» dedikleri ABD, bu görüşe göre, müdahele etmeyerek aslında faşist darbecilerin yararına bir müdahelede bulunmuştur. Şimdi Yunanistanda «tek kuvvet» olduğu kabul edilen ABD, solu iğdiş edilmiş Filipin tipi bir demokrasi kurmak için açık müdahelede bulunmaya çağırılmaktadır. Peşin hükümlü yazarlarımız, hiç şüphe edilmesin, bu sahtekârlığı Amerikanın dar bede parmağı olmadığını, onun demokrasiden yana olduğunu göstermek için kullanacaklardır.

Altıncı Filo konuşuyor!

Akdenizdeki Amerikan Altıncı Filo Kumandanı William Martin, Roma'da bir basın toplantısı yaparak ilgi çekici görüşler açıkladı. Amirale göre, Akdeniz ülkelerinde Altıncı Filoya artık eskisi gibi sıcak davranılmıyordu. Amiral, soğukluğun nedenlerini şöyle açıklıyor: «Uzun süredir Filo, Akdenizi serbestçe dolaştı. Dostça karşılandı. Saldırganı savaşın hiç bir işe yaramıyacağına ikna ederek savaşı önleme yöneimiş NATO savunma politikasının izledi. Bu politikanın başarısıdır ki, Akdeniz ülkelerinde değişikliklere yol açtı. **Bu ülkelerde millî gurur ve egemenliğe tapma duygusu gelişti.** Denilebilir ki, bu ülkeler Altıncı Filoya bundan böyle başka gözlerle bakmaktadır. Bugün Akdenizde mevcudiyetimiz çeşitli tepkilere yol açmaktadır. Tepkiler, söz konusu ülkenin emellerine göre, kalpten karşılamadan şüpheye müshamahadan öfkeye ve hatta redde kadar gitmektedir».

Amirale göre, Akdeniz Sovyet Deniz Kuvvetlerinin artan varlığı dolayısiyle, Altıncı Filonun rolü kısmen değişmiştir. Altıncı Filo, özellikle âcil durumlarda harekete geçmek için hazır olmalıdır. Yüksek makamlardan gelen talimata uygun biçimde, Filo'nun tep-

Afganistan Başbakanı, "Encounter,, dergisi ve gökte uçan halkalar...

Selma Ashworth

Hayır, deli saçması değil. Sadece CIA'yı ilgilendiren konuların ne kadar çeşitli olabileceğini gösteren bir kaç örnek. CIA her yerde, her şeye burnunu sokar. Artık bunu duymayan ve bilmeyen kalmadı. İşte son aylarda ortaya çıkan foyalardan...

Amerikada okumakta olan Afganlı talebelere CIA'nın yanaştığını ve içlerinden bir çoğunu ajan olarak angaje ettiğini, bizzat Afganlı talebeler dünya basınına bildirdiler. Bu gençler, Afganistana döndükten sonra, C.A hesabına çalışmaları tekzif edilmiştir.

Times gazetesinin Kabil muhabiri Mr. Neville Maxwell'e göre CIA'nın uzun yolu, Afganistanın daha içerlerine sokulmuştur. Başbakan Mr. Mai wandwal,CIA'nın adamıydı. İş orada'da bitmiyor, Maliye Bakanlığında ve başka bakanlıklarda ileri gelen kişilerin CIA için çalıştığı söyleniyor. Gerek Amerikada, gerekse Afganistanda yapılan bu suçlama ları Başbakan henüz cevaplandırmamıştır. Fakat bazı bakanlıkların ileri gelenleri apar topar, orduya sevkedilmişlerdir.

Zaten milliyetçi ve solcu kimseler uzun süredir, Başbakan Mr. Maiwandwal'i «Afganistanı Amerikanın kollarına atmakla itham ediyorlardı. CIA'nın elinde oyuncak olduğu sözleri, durumunu büsbütün güçleştirecektir.

Bilindiği gibi, Afganistanda siyasi parti yoktur. Meclis, bağımsız üyelerden kuruludur. Ve hükûmeti ayakta tutan, Meclisin oyu değil, fakat kralın teveccühüdür. Başbakan, kendisinin ve beraber çalıştığı adamların, CIA maşası olmadıklarına Meclisi inandıramazsa, istifa etmek zorunda kalacaktır.

★

Soğuk Harbin en kızışmış olduğu günler... Haziran 1950, Berlin... Dünya çapında isim yapmış üç aydın, kafa kafaya veriyorlar ve nerede olursa olsun entellektüel alanda despotizmle savaşmak için «Congress for Cultural Freedom» u kuruyorlar. Bu üç aydın şunlardır:

Arthur Koestler. (Memleketimizde'de çok iyi tanınan, aslen Macar musevisi olan bu yazar, uzun seneler Komünist Partisinde üyeydi. Partiden ayrılınca, meşhur eseri «Le zéro et l'infini»yi yazmıştır.) '

Michael Josselson. (Halen Congress'in müdürlerindendir.)

Melvin J. Lasky. (Amerikada ve Avrupada ün salmış olan bu gazeteci siyasi inançları bakımından Troçkist'tir. Fakat 1941'de Komünist aleyhtarı, sol cu "New Leader» gazetesini çıkarmıştır. Harpten sonra da Amerikan General i Clay'in arzusu ile Berlin'de «Der Monat» mecmuasını neşretmiştir. 1958' de Londraya gelmiştir, ve «Encounter» mecmuasını çıkaranların arasına katılmıştır.)

'Congress'in kurulması ve işlemesi için de para Amerikadan geliyor. Amerikada'ki Kadın Çamaşırları Sendikası; Baş kanları David Dubinsky vasıtasıyla «Congress» parasını alıyor. Kadın Çamaşırları Sendikası Başkanı D. Dubinsky, Komünist düşmanı olmakla Amerika'da ün salmış.

Gene aynı senelerde, CIA nın Mr. Braden'ı parlak bu fikir düşünüyor Entellektüel örgenda, kurulu örgütleri el altından CIA finanse etsin; dünyanın her yerinde gazete ve mecmualar çıkartsın. Bu mecmua ve gazeteler, çoğu defa, Amerikanın resmî politikasına karşı gelsin ve bunu açıkça yazsın. Amerikanın düşmanı olmakla tanınmış kalemleri, kalem sahiplerinin haberi olmadan kullansın.

Böylece Thomas Braden, «Congress»i satın alıyor. «Congress» üyelerinin bir çoğu bu durumdan haberdar değildir. Sadece 1963'te, hattâ belki de daha önce, Melvin J. Lasky'nin işin içyüzünü bildiği iddia ediliyor.

1953'te «Congress», bugün Amerikada ve Avrupada aydınlar arasında yüksek satışı olan ENCOUNTER mecmuasını finanse etmeye başladı. Bir yıl sonra, Braden CIA'dan ayrılıp California'da kendi gazetesini çıkarmıya gitti: «Oceanside Blade Tribune».

ENCOUNTER'in ilk yayın müdürü, tanınmış şair, eski Komünistlerden ve İspanya İç Savaşında, International Brigade'de savaşmış Stephen Spender'di. Encounter'in sayfalarında yer alan isimler: Denis Healey ve Iris Murdoch, Daha sonraları Lasky, Arthur Koestler, John Strachey...

Encounterin 5 fahrî müdürü: Bertrand Russell (Sonradan o nun yerini Hindli düşünürlerden Jayaprakash Narayan almıştır), tarihçi İspanyol Salvador de Madariaga, filozof Karl Jaspers ve Jacques Maritain ve teolog Reinhold Neibuhr'du.

Arada sırada, «Encounter» e «Congress» den gelen paranın şüpheniz bir kaynaktan çıktığı söyleniyordu. Stephen Spender, koku almıya başladı, ve Encounter için parayı başka yollardan sağlamaya çalışıyardu... Açıklarını kapatmak için yılda 15 bin sterline ihtiyaçları vardı.

Aynı zamanda «Congress»de parasını başka yerlerden temine uğraşıyordu. 1965 te «Ford Foundation» Congress'i beslemeye başladı.

«ENCOUNTER» gibi Congress for Cultural Freedom» tarafından finanse edilen diğer dünya gazete ve mecmuaları.

Gene İngilterede, Batı Avrupa problemleriyle ilgilenen «Survey» ve «China Quarterly»

Fransada «Preuves».

İtalyada «Tempo Presente». Bu gazeteyi çıkartan, İtalyada ve dünyada «Fontamara» adlı kitabiyle şöhret yapmış olan, eski komünistlerden Ignazio Silone idi.

Arap âleminde kıyametler kopartan ve Mısır'a sokulması yasak edilen. Lübnan'da yayınlanan «Hiwar».

Avusturya'da «Forum».

CIA her taşın altından çıkıyor...

★

İkide bir ortaya atılır, «Gökte, nereden geldiği ve ne idiği belirsiz bazı halkalar» görülmüştür. Amerika bunları ciddiye almış durumda Arizona Üniversitesi profesörlerinden, Metereoloji bölümü şefi Dr. McDonald ve gene aynı Üniversitenin Institute of Atmospheric Physics fizikçilerinden birisi, bu «halkalar» hakkında bir yıldır araştırmalar yapmaktadırlar. Amerika Hava Kuvvetlerini, bu konuda verilen raporları küçümsemekle itham ediyorlar.

Gayet tabii, CIA'ya bu husus ta bir etüd hazırlaması, yukardan emrediliyor. Colorado Üniversitesinin profesörlerinin yardımıyle CIA nihayet raporunu hazırlamıştır. Fakat bu rapor, bundan daha evvelki (gene halkalar hakkında) rapor gibi neşredilmiyecektir. Sadece tek cümlesi raporun, Amerikan halkına bildirildi: «Gökte uçan halkaların, Millî Emniyeti tehdit etmediği.»



Dolmabahçe'de Altıncı Filoya çelenk atılıyor!...

Akdenizde sarsılan itibar

kileri, kuvvet gösterisinden Amerikan vatandaşlarının tahliyesine ve hatta durumun gerektirdiği amfibi harekâta kadar uzanabilir. Yani Amiral, Akdeniz kıyısı ülkelerinde «Çıkarlarımız gerekirse, canımızın istediğini yaparız» demeye getirmektedir.

Amiral Martin, Akdenizdeki Sovyet Deniz Kuvvetleri hakkında da şu bilgiyi vermiştir: «Sovyet Deniz Kuvvetlerinin misyonunu tam bilmiyoruz. Ama onların temel amaçlarının Altıncı Filoyu gözetlemek olduğunu düşünmek haklıdır. Bu Sovyet Kuvvetleri, Akdenizde harekâta girişme bakımından çok büyük bir ehliyet kazanmışlrdır».

Böyle diyor Altıncı Filo kumandanı. Türk kamu oyu, CIA'yı artık biraz tanımıştır. Ama Akdenizde millî egemenlikleri açıkça tehdit ettiğini söyleyen kudretli Altıncı Filoyu da iyi tanımalıdır.

Kalkınma Plânı ve ilâç sanayii

Kalkınma Plânının 1967 programında, kimya sanayiinin aslında bir ithalat sanayii olduğu ve yabancı ilâç firmalarının da aslında ithalatçılık yaptıkları şu sözlerle ifade edilmektedir, duyururuz:

«Türkiyede kimya sanayii daha çok tüketim malları üretimine yönelmiş durumdadır. Gerçekten üretimin yarısından fazlası kibrit, ilâç, sabun, kozmetik v. b. tüketim mallarıdır. Oysa gelişmiş bir kimya sanayiinde ara mallar, üretimin en büyük kısmını meydana getirir. Bu nevi malların genellikle yurt dışından sağlanması, ithalatın hızla artmasına sebep olmaktadır. **1961 yılında 536 milyon lira olan kimyevî maddeler ithalatı, 1965 yılında 1 milyar lirayı geçmiştir. Ayni dönemde kimyevî maddeler ithalatının genel ithalat içerisindeki payı da yüzde 11,7'den yüzde 20'ye çıkmıştır. 1967 yılında kimyevî maddeler ithalatının 1 milyar 500 milyon lirayı bulacağı tahmin edilmektedir.**

Planla ele alınan ve ara mallar ithalatının bir kısmını yerli üretimle karşılayacak projelerle ilgili yatırımların gecikmesi sonucu ithalat öngörülenden daha hızlı artmıştır.

Kimya sektöründe çok önemli bir yer tutan **ilâç sanayiinde, yabancı sermayeli firmalar, asıl çalışma alanları olması istenen ilâç aktif maddeleri üretimi yerine, hazır ilâç üretimindeki ağırlıklarını arttırma eğilimindedirler.** Bu firmalarca yapılan hazır ilâçların çoğunu, yerli kuruluşlar da üretebilir. Planda, yeni yabancı sermayenin aktif ilâç maddeleri imaline girmediği takdirde hazır ilâç imaline kabul edilmemesi ve kurulu yabancı fabrikaların hazır ilâç imalinde genişlemesine engel olunacağı öngörülmüştür. Halbuki 1964 ve 1965 yıllarında da yabancı sermayenin hazır ilâç üretimi hızla artmış, bunun sonucunda yerli hazır ilâç firmaları imalatının gelişmesi yavaşlamıştır.

Bu durum karşısında, hazır ilâç sanayiinde, yabancı sermayenin yararlandığı bazı avantajlar kaldırılmaktadır. Yabancı fabrikalarda merkezlerinde yaptıkları araştırmalar için tanınan yüzde 30 oranında fiyat farkı kaldırılmış, yüksek fiyatla ilâç ham maddesi ithali de denetim altına alınmıştır. Böylece hazır ilâç fiyatlarında yabancı ilâçlar yararına olan fark ortadan kalkmaktadır».

«Yabancı ilâç firmalarının Türkiyede ürettikleri hazır ilâçlar için geniş ihracaat imkânları bulunmakla beraber, bu firmaların memleketimize giriş amaçları hızla gelişen iç pazarı elde etmek yönünde olduğundan, ihracata gerekli ölçüde yönelmemektedirler».

Kalkınma Plânı 1967 yılı programı tedbir olarak da şunları ileri sürmektedir:

« — 1967 yılından başlayarak hazır ilâç yapımında yabancı sermaye girişlerine ve genişlemelerine kesinlikle izin verilmemesi sağlanacaktır.

— Liberasyon listesinin 84.19 pozisyonunda bulunan ambalaj makinalarından ilâç sanayii ile ilgili olanların ithali, 1967 yılından itbaren Odalar Birliği ve Sağık Bakanlığı iznine ve yatırım kotası hükümlerine bağlı olacaktır.

— İlâç sanayii için 1966 yılı proğramında öngörülen tedbirin 1967 yılından itibaren devamlı nitelikte uygulanması sağlanacaktır».

1966 yılı proğramında ise, ilâç sanayii ile ilgili olarak şu tedbirler yer almaktadır:

«— Gider Vergisi uygulanması ham madde olarak kabul edilecek kimyasal maddeleri üretecek tesisler için yatırımları zorlaştırmakta, ithalat hızla artmaktadır. Gidr Vergisinin kimyasal ham madde imalatından tamamen kaldırılarak imalat sanayii tüketim maddelerine uygulanması çareleri, ham maddelerin imalatını teşvik ve vergi gelirlerini arttırmak üzere araştırılacaktır.

— İlâç sanayiinde daha güçlü kuruluşlara yönelmek üzere birleşen veya tesislerini modernleştiren yerli sermaye teşebbüslerine gerekli teşvik tedbirleri uygulanacaktır.»

Bu ikinci tedbirin gerekçesi şudur: «İlâç sanayiinde kuvvetli durumda bulunan yabancı sermayeli kapasiteler karşısında, yerli firmalar güçsüz ve çok sayıda küçük kapasiteler durumundadırlar».

Politikacı Mezarlığı

Afrika ormanlarında, Hindistan cangıllarında başıboş sürüler halinde yaşayan filler yalandıklarında ve ölümlerinin yaklaştığını hissettiklerinde daima bir belli yere gidip ölümlerini orada beklerlermiş. Fil mezarlığı lâfı buradan gelir. Kuşaklar ve kuşaklar boyunca filler, ölümlerinin yaklaştığını hissettiler mi hep ayni belirli yere giderler. Bizde de politikacılar böyledir. Özellikle taşradan sivrilip de parlamentoya kapağı atmış ve sonra nasılsa bir ara da dışarda kalmış, politik ömürlerini tamamlamak üzere olan politikacılar hep bir belli yere doğru giderler. Bu belli yer, fil mezarlığından benzetme yaptığım bu yer, bir nevi politikacı mezarlığı olan, halk dilinde «arpalık» diye adlandırılan idare meclisleridir.

Devlet parası ile yaratılmış kamu iktisadi kuruluşları ile bunların katkıda bulunduğu kuruluşlar ve benzerlerinin yönetim kurullarının idare meclisi listelerini, sağlayabildiğimiz kadarı ile geçen haftaki yazımızda açıklamıştık. Bu kere de sizlere, gerçekten birer politikacı mezarlığı haline gelmis olan bu idare meclislerinden âşina politikacıların bir listesini sunmak isteriz. Bu liste incelendiğinde görülecektir ki, idare meclislerini, bu meclislerin doğal üyeleri olan genel müdür ve yardımcılarının dışında politikacılar istilâ etmişlerdir. İşte size, geçen haftaki yazımızda yer alan listedeki politikacı eskilerinden tanıyabldiklerimizin bazıları.

Nasır Zeytinoğlu (Milli Birlik Komitesinin namlı içişleri bakanı), Baki Güzey (eski AP senatörü), Ali Yeniaras (CHP eski milletvekili), Ferhat Nuri Yıldırım (AP eski milletvekili), Halil İmre (DP devrinin Bütçe Komisyonu başkanı), Nurettin Ertürk (DP ve YTP nin eski milletvekillerinden), Kemal Demiralay (DP eski milletvekili), Atıf Benderlioğlu (DP eski milli eğitim bakanı), Yakup Gürsel (DP eski milletvekili), Rebii Karatekin (DP devrinin namlı valilerinden), Necdet Calp (İnönünün başbakanlık devrinde özel kalem müdürü, eski valilerden). Ömer Sunar (DP eski milletvekillerinden), Haydar Koyuncu (CHP eski milletvekillerinden), Ali Şahin. (DP eski milletvekillerinden), Turan Güneş (CHP) Cahit Zamangil (CHP Meclisi üyesi, eski milletvekillerinden Ahmet Muhip Dranas (DP eski adaylarından), İhsan Köknel (AP eski milletvekillerinden, eski Adalet Bakanlarından), Fatin Fuat Tözer (AP li yayın organı Adalet yazarlarından , Rifat Onat (CHP eski adaylarından), Vehbi Bilgiç (eski DP'li, Saadettin Bilgiç ve DP'li Sait Bilgiç'in yeğeni), Enver Batumlu (DP eski milletvekili), Güner Sarısözen (AP eski milletvekili), Mustafa İnceoğlu (AP eski senatörü), Mehmet Özgür (DP devrinin Vatan Cephesi kurucularından), Yakup Neyaptı (DP devrinin VC. kurucularından), Kemal Noyan (DP devrinde Etibankta VC kurucusu), İhsan Tonbuş (AP eski milletvekili), Mehmet Ali Demir (YTP eski senatörü), Rasim Giray (AP eski senatörü), Galip Avşar (AP eski senatörü), Mustafa Kepir (MP CKMP ve AP eski milletvekili), Ömer Faruk Sanaç (AP eski senatörü), Abdullah Emre İleri (CHP gençlik kolları eski genel başkanı), Mehmet Aslantürk (CHP eski adayı), Vedat Abut (DP devri bakanlarından Medeni Berk'in bacanağı), Hüseyin Cahit Aküzüm (Eski DP li, halen AP li ve AP milletvekili Lâtif Aküzümün kardeşi) Kâzım Yurdakul (DP li, AP li eski senatör, eski bakan), Hikmet Turat (Başbakan Demirele, mason olduğu halde mason değildir şeklinde bir belge sağlayan şahıs), Yakup Kadri Karaosmanoğlu (eski CHP milletvekili)...

Politika piyasasından bizim şöyle hatırlayabildiğimiz kişiler bunlar. Daha da kimbilir ne kadar hatırlayamadığımız, bilemediğimiz politikacı var bunların içinde. İdare Meclisi azalıklarını, işe göre adam değil, adama göre iş zihniyetiyle paylaştırma devam ettikçe Kamu İktisadi Kuruluşları ve benzerleri bir fil mezarlığı halinden çıkartılmadıkça, bunların bu memlekete yararlı olmasını düşünmek nasıl mümkün olur ki?

İlhami Soysal

USIS kütüphanelerinin güvenliği artıyor?

Amerikan Haber Ajansı (USIA) direktörü Leonard H. Marks, Temsilciler Meclisinin bir komisyonunda ilgi çekici bazı istatistikler açıkladı. Buna göre, dış ülkelerdeki Amerikan kütüphanelerinde, bombalar ve taşlarla yapılan tahribatın onarılması için gerekli para, 1965 yılında 368 bin 395 dolar olduğu halde, bu miktar 1966'da 4 bin 506 dolara düşmüştür. En önemli tamir parası 800 dolar, İtalyada bir kütüphanede patlatılan bomba yüzünden ödenmiştir. Malaysia'da bir mitingten sonra Amerikan Kültür Merkezinin temizlenmesi için de 900 dolar ödenmesi, gerekmiştir. Pakistandaki Amerikan Kütüphanesi de önemli tahribata uğramıştır, fakat Pakistan Hükûmeti zararı kendisinin ödeyeceğini belirtmiştir. Bu yolda müzakereler yapılmaktadır.

Haberi veren UPI ajansı, şu yorumu yapmaktadır: USIA Başkanı Marks, Amerikan kütüphanelerine yapılan tahribatın bir yıl içinde çok büyük düşüş göstermesinin nasıl açıklanabileceğ. konusunda hiç bir şey söylemedi.

Doğrusu önemli bir soru.

Bu da kasap oyunu!

Hürriyet gazetesinin «Serbest Sütun»unda yazıyor:

Et ve Balık Kurumu, zaman zaman avans dağıtarak, hayvan yetiştiricilerle bağlantıya girmektedir. Fakat, bağlantıya girenlerin onda dokuzu bu işin tüccarıdır. Ellerinde ne hayvan vardır ve ne de hayvan yetiştiricileridir. Bağlantıya girdikten sonra yüz binlerce lira cebe indirilir ve bu para hemen piyasaya aktarılarak yüzde 40 — 50 ile çalıştırmaya verilir

Taahhüt zamanı gelince, sözde hayvan sahibi, hemen Sütlüce hayvan borsasına gelerek o gün mübaaya ettiği hayvanları Et ve Balık Kurumuna verir.

Gelin görün ki rezalet burada başlar:

Aynı gün borsada Et ve Balık Kurumu da meşhur heyeti ile mal almaya gelmiştir. Kurumun avans verdiği müteahhidi ile Kurum birbirlerine rakip olarak karşılaşırlar. Alıcı çoğalınca tabiî hayvan fiyatları yükselmeye başlar. Müteahhit teminatını yakmamak için fiyat verir. Kurum fiyatlarında bağlıdır, müteahhit iyi mal çeker, Kurum da çürük hayvanları, yükseltilmiş fiyatlarla mübayaa eder.

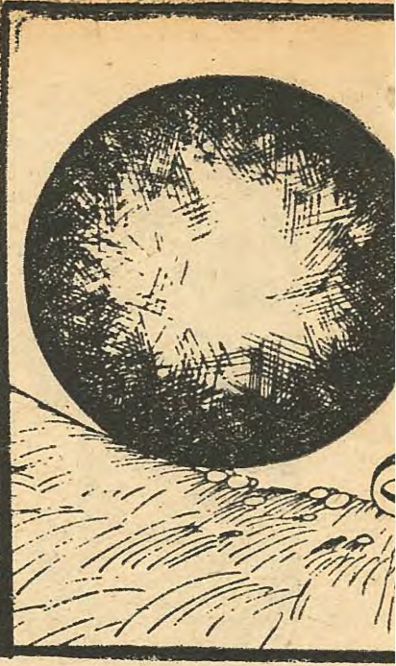
Kurum makasa alınmıştır. müteahhidin adamları bilhassa bu zemini hazırlamışlardır. Bazan, Kurumdan yüksek para almak veya piyasayı Kurum aracılığı ile yükseltmek için, müteahhitlerce verilen teminat yakılır, Kurum malsız bırakılır ve böylece mal fiyatları arttırılmış olur. Çünkü Et ve Balık Kurumunun da taahhütleri vardır iyi, kötü, ucuz, pahalı ne olursa borsadan hayvan almak zorunluğuna sokulmuştur.

Bu işler danışıklı bir dövüşe benzer. Mübayaa heyeti senelerden beri değiştirilmez. filân sabık Umum Müdür Muavininin yakınıdır. Paralar da Genel Merkezde seçilen kimselere verilir.

Kasap oyunu mu, Kurum oyunu mu Allah bilir?

(Kimliğimi lütfen saklı tutunuz.)

MİLLİYETÇİLİK KARŞISINDA EMPERYALİZM



- II -

MİLLÎ EGEMENLİK DÜŞMANLIĞI

Politik bağımsızlığı ifade eden millî egemenlik ilkesi, emperyalizmin ideologlarının, günümüzde hedef tahtası olmuştur. Bu ilke, «modası geçmiş bir entellektüel konstrüksiyon» diye çürütülmek istenmektedir.

Batılı hukukçular, milletlerarası hukukun eşit millî devletler arasındaki ilişkileri düzenleme ilkesine karşı çıkmaktadırlar. H. Kelsen, P. Hugenehim gibi Batılı hukuk teorisyenleri, millî egemenlik ilkesine karşı, «süpranasyonal dünya hukuku» kavramını ileri sürmektedirler. Jessup, Briarly, de Bisher gibi öteki hukukçular «milletlerarası kişilik» i, millî devletin yerine ikame etmektedirler.

Bu yeni icat kavramların amacı açıktır: Emperyalist amaçlara aykırı düştüğü için, millî devletler arasında eşitlik ve bağımsızlık ilkeleri etkisiz kılınmak istenmektedir.

Emperyalizmin ideologları, yeni millî devletlerin tabii kaynaklarını ve öteki ekonomik zenginliklerini millileştirmesini hukuka aykırıymış gibi gösterme çabasındadırlar. Bu çabaların sınıfî karakteri açıktır. Bu hukukçular, NATO'nun önayak olmasıyla, millî egemenliğin kaldırılmasına dayanan yeni bir milletlerarası hukukun tesisini teklif etmektedirler. Meselâ Fransız Akademisyenlerinden Andre Siegfried, 6 Mart 1957 tarihli Figaro gazetesinde şunları yazmıştır: «Süveyş buhranı, Batıyı değiştirdi. Benzer gasp hareketlerinin takrarına asla müsaade etmemeliyiz... Yani demek istiyorum ki, yatırımların güvenliğini sağlamalıyız.. Bu, Batının olduğu kadar, azgelismiş ülkelerin de yararınadır. Zira Batı teknolojisi ve özellikle Batı organizasyonu olmadıkça, azgelişmiş ülkelerin kaynakları el sürülmeden kalacaktır.. Yeni milletlerarası hukuk, yeni egemen devletlerin çocukça iddiaları ile bizsiz işlemiyecek olan tek egemenlik ihtiyacı arasında bir uzlaşma olacaktır.»

Amerikalı Profesör W. Elliot da (Sömürgecilik, Özgürlük ve Sorumluluk — 1958, Sömürgecilik Fikiri. S. 444,445,447) adlı eserinde, emperyalist teorisyenlerin millî egemenliğe neden karşı olduklarını açıkça belirtmektedir: **«Eskimiş mutlak millî egemenlik fikri, ileri halklar, yani Batı Avrupada yaşayan ve özgür dünyanın ümitlerini taşıyan en uygar halklar için hayatî olan kaynakların korunması bakımından en büyük tehdidi getirmektedir.»**

Amerikalı Prof. Elliot'a göre **«NATO ülkeleri hiç değilse, mülkiyetin meşruiyet ve petrol gibi son derece hayatî kaynakların kontrolu konusunda yeni bir kavram geliştirmelidirler.»**

Görüldüğü gibi, mevcut milletlerarası hukuk ilkelerini, «eskimiş» ve «modası geçmiş» bulan teorisyenlerin amacı, emperyalizmin fakir ülkelerin kaynaklarına rahatça el koyabilmeleri için hukukî bir gerçe aramak ve millî devletin kendi kaynaklarını millilestirme hakkını elinden almaktır. Milletlerarası tekellerin cıkarları uğruna, millî egemenlikten vazgeçilecektir. Zira millî egemenliğin modası geçmiştir! Aslında modası geçen, milletlerarası tekellerin dünya egemenliğidir. Ama bu tarihin çoktan mahkûm ettiği egemenliği sürdürmek çin, millî egemenlik ilkesi yıkılmaya çalışılmaktadır.

FİKİRLERİN MİLLÎYETÇİLİĞİ SAVAŞ YARATIRMIŞ!..

Hukukçular gibi Batılı siyasî uzmanlar da millî egemenlik ilkesine yüklenmektedirler. Bunlar, millî egemenlik ilkesini anarşi ya da z... balık kaynağı olarak görme eğilimindedirler. Bu bilginler grubu (H. Morgentau, E. Bogardus, W. Friedman, M. Adler, N. Angell), millî egemenliği kötülemek için, onun savaşların ilk kaynağı olduğunu beyan etmektedirler. Bu doktrin, millî egemenliği, sosyal — ekonomik muhtevasından koparmakta ve onu soyut plânda bir askerî tehdit saymaktadır. Barışçı ve savaşçı eğilimleri tâyin eden sosyal — ekonomik muhtevadır. Bunu görmemezlikten gelen bir görüş, boşlukta kalmaya mahkûmdur. Esasen harpler, milletlerin doğuşundan, yani millî egemenlik ilkelerinin yerleşmesinden çok önce mevcuttu. Millî egemenlik yoktu, ama savaş vardı. Âdil olmayan tecavüz savaşlarının nedenlerinin araştırılması gösterecektir ki, savaşlara millî egemenlik ilkesi değil, sömürücü sınıfların özel çıkarları yol açmaktadır. Millî egemenliği, bir savaş aracı olarak kullananlar ise, mazlum milletler değil. emperyalist ülkelerin tekelleridir. Bu sebeple, millî egemenliği, zora başvurmakla eşit tutmak, ancak milletlerarası ilişkilerin emperyalist yorumunu yansıtmaktadır.

EMPERYALİZM ENTERNASYONALİSTTİR

Batı sosyologları. birçok halde, milletler ve devletler arasındaki ilişkilerde görülen eğilimleri yanlış değerlendirerek millî egemenlik ilkesine hücum etmektedirler. Millî egemenliğin reddini, kapitalist bir süpranasyonal topluluk kurulması teklifiyle tamamlayan bu bilginler grubu, emperyalistlere hizmet etmektedirler

Yanlışlık, günümüzün hızlı teknolojik ilerlemesini, mevcut milletlerarası ekonomik bağlardan soyut olarak düşünmekten ileri gelmektedir. Birçok Batı bilgini, teknolojiyi, sosyal hayatın biribirine bağlı unsurlarından kurulu genel tablosundan ayırmakta üretim ilişkilerini yok saymakta ya da tekelci sermayenin sömürücü tipteki bağlarını görmezlikten gelerek milletlerarası ekonomik bağları övmektedir. Milletlerarası plândaki sömürme olayı unutulduğu içindir ki. yalnızca teknolojik ilerlemeye bakarak, millî devlet çağının geride kaldığı ve şartların kozmopolit bir dünya devleti ya da hiç değilse bölgesel supranasyonal ittifaklar kurmaya olgun olduğu sonucuna varmaktadırlar. Milletlerüstü kuruluşlarda yönetici rol, tabiatıyla Amerikalılara ve öteki emperyalistlere düşecektir.

Teorik plânda şunlar, sosyal olayların özünü unutarak, kendi hayallerinin mahsulü olan «ilerici emperyalizm»i, gerici etiketini yapıştırdıkları millî egemenliğin karşısına dikmekte ve böylece pozitivist teorileri genisletmiş olmaktadırlar. Benzer teorik konstrüksiyonlar, emperyalist savaş bloklarını, kozmopolit bir «dünya federasyonu»nun ilk adımları sayarak, övmeye kadar gitmektedir.

MİLLÎ EGEMENLİK DİYALEKTİĞİ

Şimdi sormak gerekir: Millî egemenlik fikirlerini evvelce ortaya atan Batı burjuvalarının ideologları, bugün neden kendi doktrinlerine karşı çıkmaktadırlar? Bu sorunun cevabını, değişen dünya durumu ve tarihin diyalektiği getirmektedir. Zira yeni şartlar, millî egemenlik kavramının sosyal — ekonomik muhtevasını değiştirmiştir. Bir zamanlar, burjuva yararına işleyen millî egemenlik kavramının emekçi halkın insicamına hizmet edecek biçimde kullanılmasının ön şartları teşekkül etmiştir.

Millî egemenlik, milletlerin self — determination, yani kendi kaderlerini kendilerinin serbestçe çizmeleri hakkıdır. Bu, milletlerin kendilerini ilgilendiren işlerde son sözü söyleme hakkına sahip olmalarını ifade eden önemli bir demokratik ilkedir. Dünya kuvvet dengesinde, sosyal ve millî kurtuluşa uygun ortam yaratan değişiklik, bu demokratik ilkenin ağırlığını arttırmaktadır. Böylece. bütün mazlum halklar için, politik. ekonomik, sosyal ve kültürel olmak üzere, hayatın bütün alanlarına yayılan gerçek bir egemenliği kazanma yolunda ciddî imkânlar doğmuştur. Onun içindir ki, çağımızda millî egemenliğin muhtevası genişlemiş, bu kavram, yeni dünya şartlarını ve kütlelerin sosyal eylemlerini çok daha geniş ve tam biçimde yansıtmaya başlamıştır.

Dünya sahnesine emperyalistler hâkim olduğu zaman, dünya nüfusunun üçte ikisi sömürge yönetimindeydi. Bu şartlar altında, millî egemenlik, esas itibariyle, sömürgelikten kurtulma anlamına gelmekteydi. Bugün ise, millî egemenlik, demokratik bir doktrin olarak, halk egemenliği anlamına alınabilir. Hâlen millî egemenlik ilkesinin esas muhtevasını, halkların kendi ekonomik, sosyal, politik ve kültürel gelişme yollarını ve vasıtalarını seçme özgürlüğü teşkil eylemektedir. Bu seçme özgürlüğü, emperyalist sömürmeyi tehdit etmektedir. İşte bunun içindir ki, emperyalizmin ideologları, millî egemenlik ilkesine düşmandırlar.

AMERİKAN DEMOKRASİSİNİ MODEL ALACAKSINIZ!

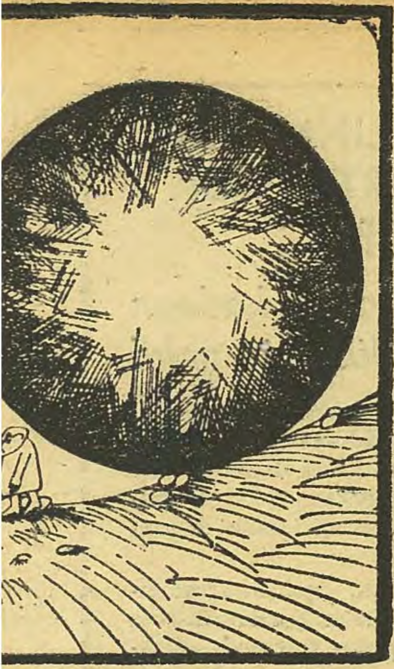
Millî egemenlik ilkesine hücumlar, ekonomik sınırların çok ötesine gitmekte ve emperyalizme, bağımsızlıkları uğruna mücadele eden halklara karşı doğrudan doğruya müdahale ya da yıkıcı faaliyetler için gerekçe hazırlamaktadır. Son yıllarda Amerikan emperyalizmi «demokrasiyi koruma» gerekçesiyle birçok demokratik hükûmeti devirmiştir. CIA'nın bu yoldaki faaliyetlerini artık Washington'daki yetkililer dahi inkâr edememektedirler. «Yıkıcı faaliyetlerle mücadele edeceğim» gerekçesiyle, Amerikan emperyalizmi, yıkıcı faaliyetlerin rakip kabul etmez üstadı kesilmiştir.

Yıkıcı faaliyetleri bir duman perdesiyle gizlemek için, hudutsuz bir riyakârlıkla, Amerikan demokrasisinin avukatlığı yapılmaktadır. Lincoln'den ve Jefferson'dan söz eden emperyalizmin bu avukatlarına göre, yeni milletler, ABD'yi örnek almalıdırlar. California Üniversitesinden Prof. Saymour, Martin Lipset Sosyologlar Beşinci Dünya Kongresi'ne sunduğu «ABD, Yeni Milletlerin İlki» adını taşıyan iddialı raporunda (Kongre zabıtları, Cilt : III, Louvin 1964, S. 708), bu görüşü savunmaktadır : «Gelişme halindeki ülkelerin sorunlarıyla ilgilenenler, Amerikan tarihinin ilk yıllarının bugünkü duruma çok benzediğini göreceklerdir (......)

Şüphesiz Kuzey Amerika halkının İngiliz yönetimine karşı ayaklanışı, günümüzün antikoloniyal devrimlerinin bir başlangıcıdır. Amerikan Bağımsızlık Beyannamesi, demokratik haklar mücadelesinin tarihî bir belgesidir. Beyanname, bağımsızlık mücadelesinin kuvvet zoruyla bastırılması teşebbüslerini mahkûm etmektedir. Sömürge savaşlarını ve müdahaleleri eleştirmektedir. Bu açıdan, Bağımsızlık Beyannamesi günümüze ışık tutacak niteliktedir. Ne var ki, Prof. Lipset, Amerika'yı tam aksi yönde bir model olarak vermektedir. Prof. Lipset, Amerikan emperyalist çevrelerinin, Amerikan halkının ilerici geleneğini ayaklar altına aldıklarını örtbas etmeye çalışmaktadır. Lincoln, ünlü konuşmasında ihtilâl hakkını hakların en kutsalı saymaktaydı. Jefferson, «hayat, özgürlük ve mutluluğun izlenmesi amaçlarına» aykırı bir yola giren hükümetleri devirmenin halkın hakkı olduğunu yazmaktaydı. «Demokrasiyi koruyacağız» diyenler ve Amerika'yı örnek gösterenler ise, dünyadaki demokratik halk devrimlerini bastırma çabasındadırlar. Onlar, dünya jandarmalığına ve karşı - devrim ihracatçılığına çıkmışlardır. **Ve** bunun adına «demokrasiyi koruma» demektedirler. Demokratik ilkelerle, teori ve uygulamada bu ölçüde alay edildiği şimdiye kadar herhalde görülmüş değildir.

KURDUN «SUYU BULANDIRDIN» TEORİSİ

Jefferson ve Lincoln'ü ağızlarından düşürmeyen «demokrasi koruyucuları», millî egemenliği çiğneme ve milletlerin kendi kaderlerini kendilerinin çizmelerini engelleme politikalarını, ideolojik plânda yeni bir saldırı kavramı geliştirerek haklı göstermeye çalışmaktadırlar. Amerikan çıkarlarına karşı gelişen her millî kurtuluş hareketi, saldırı sayılmaktadır. Bir devletin nükleer silâhlarla binlerce kilometre ötede bir devlete hücum etmesi de, bir halkın zulme karşı ayaklanması da saldırıdır. Elmalar ile armutların bu ölçüde karıştırıldığı görülmüş değildir Amerikan Dışişleri Bakanı Dean Rusk ile Savunma Bakanı McNamara, 24 Eylül 1962 tarihli konuşmalarında saldırganlığı, «saldırıya karşı savunma» ilân eden emperyalist tezi rahatlıkla savunabilmişlerdir. Rusk'a göre, Amerikan politikasının amaçlarından biri, her biçim saldırıyı durdurmak ve ezmektir. Saldırı, bir nükleer hücum biçiminde de, sınırlı harp, yıkıcı faaliyetler ve gerilla biçiminde de olabilir. McNamara ise, kurtuluş savaşları, açık saldırı ve yıkıcı faaliyet



ehditleri ile mücadele için, Amerikan karşı - gerilla kuvvetlerinin üç kattan fazla arttırılması gerektiğini ileri sürmüştür.

İlerici her halk hareketini saldırı sayan bu antidemokratik görüş ve davranışlara bilimsel bir görünüş vermek için olsa gerek, Amerikan filozofu Mortimer Adler, «demokrasinin gelişmesinin» tâbi olduğu **«politik gelişme kanunu»** ndan söz etmektedir.

FİLİPİN DEMOKRASİSİ, DEMOKRASİ MİDİR?

Demokrasi adına demokrasiyi yok etme tezinin savunucuları, bazan müdahale için tek partinin varlığını gerekçe saymaktadırlar. Mustafa Kemal Türkiyesinde olduğu gibi, belli tarihî şartların sonucu, bazı ülkelerde tek partili sistemler bulunmaktadır. Teorisyenler, «İşte tek partili, yani antidemokratik bir yönetim» iddiasıyla, «demokrasi savunucuları» na müdahale gerekçesi hazırlamaktadırlar. Sağcı filozof J. Plamenatz «Bağımsız olarak... Batı standartlarına uygun biçimde davranmalısınız» demektedir. Ivor Jennings de «Afrika'da Demokrasi» adlı eserinde, en az iki parti olmayan sistemin demokrasi sayılamıyacağını ileri sürmektedir. Yalnız mesele bu kadar basit değildir. Bir örnek alalım: Meselâ bağımsızlığına yeni kavuşmuş bir ülkede, bir hükümet millî amaçlara uygun biçimde antiemperyalist bir politika izlemektedir. Eğer bu hükümet etrafında, ülkenin sosyo-ekonomik yapısından emperyalizm ve sömürgeciliği söküp atma azmiyle birleşmiş bir halk cephesi toplanmışsa, bu rejime bir siyasî parti halinde muhalefet etmede kimlerin çıkarı olacaktır? Bu özel tarihî şartları hiçe sayarak, demokrasi adına çok partili sistemi empoze etmeye çalışanlar, aslında, emperyalizmi bir beşinci kol halinde örgütlendirmenin özlemini çekmiyorlar mı? «Çok partili sisteme geçsek, karşımızdaki parti CIA partisi olur» diyen Başkan Nâsır acaba tamamen haksız mı? Mustafa Kemal, Kurtuluş Savaşından hemen sonra, bir «mandacılar partisi» ne müsaade etseydi ne olurdu?

Demokrasiyi koruma iddiasıyla ortaya çıktıkları halde, millî egemenlik ilkesini çiğneyen ve milletlerin kendi kaderlerini kendilerinin seçmesine kuvvet zoruyla karşı koyan emperyalistlerin, emperyalizmi bütün yönleriyle tasfiyeye çalışan genç devletlere «Madem iki parti yok. Rejiminiz antidemokratiktir» diye demokrasi dersi vermeye kalkışması bir ikiyüzlülükten başka bir şey değildir. Zira empertalistlerin istedikleri gerçek bir demokrasi değil, tek parti etrafında toplanmış millî güçlerin karşısına, yeni sömürgeciliğin ajanlarının partisini dikebilmektir.

MİLLÎ EGEMENLİK ALEYHİNDE TEORİLER

Sükürler olsun ki, emperyalizmin bütün teorisyenleri «demokrasiyi koruma» riyakârlığı ile ortaya çıkmamaktadırlar. Milletlerarası plânda demokrasiye karşı olduklarını söylemektedirler. Yeni Johnson Doktrini ile Amerikan yetkilileri dahi, antidemokratik eylemleri biraz daha az riyakâr biçimde savunmaktadırlar.

Demokrasi aleyhtarı doktrin, milletlere self - determination hakkı tanımayı reddetmekte ve kaçınılmaz biçimde açık bir yeni muhafazakârlık ve yeni bir faşizm ideolojisine dönüşmektedir. Nazizmin çöküşünden 20 yıl sonra, ABD'de milletlerin boyunduruk altında tutulmasının ideolojisini yapan pek çok sayıda sözde bilimsel eser yayınlanmaya başlamıştır.

Tanınmış sosyolog James Burnham'ın **«Batının intiharı»** adlı kitabı, aslında yeni Amerikan muhafazakârlığının bir manifestosudur. Ünlü sosyolog, bu kitabında, ilericilik dediği her şeyin karşısına çıkmaktadır. Irk ayırımını övmekte, Birleşmiş Milletleri faydasız bulmakta, sömürgecilik ve emperyalizmi kötü saymayı eleştirmektedir (Suicide of the West, New York 1964).

Burnham, bağımsızlık ve millî egemenlik ilkelerine şiddetle hücum etmektedir. Birleşmiş Milletlerin İnsan Hakları Beyannamesinde yer alan «Hükümet otoritesinin kaynağı, halk iradesidir» biçimindeki demokratik egemenlik teorisini kınamaktadır. Sömürgelerin bağımsızlığa kavuşmalarını Batı için «kayıp» saymaktadır. Emperyalizme ve sömürgeciliğe karşı mücadelede halkların sağladıkları büyük kazançlar, Burnham'a göre kayıptır. Zira bu ülkeler, Batının el koyduğu zenginliklerine sahip çıkmaktadırlar. Yeni muhafazakârlığın teorisyeni, görüşünü şöyle savunmaktadır: «Bu bağımsız devletlerin çoğu evvelce, Batı milletlerinin politik, ekonomik ve bir ölçüde kültürel kontrolu altındaydı... Bağımsızlık yürüyüşü, Batı için gösterilmesi ve ölçülmesi mümkün büyük kayıplar anlamına gelmektedir... Bir cins kayıplar iyice açıktır... Milyarlarca dolar Batı mülkiyeti, arazi, fabrika ve madenler ya ihtilâlciler tarafından çalındı ya da Batılı mülk sahipleri tarafından terkedildi. Bununla beraber, stratejik kayıplar çok daha önemlidir ve etkileri uzun sürelidir».

Burnham, daha da ileri giderek, sömürgeciliğin övgüsünü yapmaktadır. Sömürgeciliğin övgüsü, tabiatıyla, bir savaş ve saldırı doktrinine açılmaktadır. Burnham, özgürlük ve eşitlik kavramlarını açıkça reddetmektedir: «Batı uygarlığı ve Batı insanı, öteki uygarlıklardan farklıdır ve kalite bakımından üstündür... Her türlü kafa tutuşa karşı Batıyı savunmak için üstün kudreti kullanma veya bu kudreti kullanma tehdidinde bulunma inancıyla meşrulaşan yeni bir tutuma ihtiyaç vardır».

Bu fikirler, yeni faşizm doktrinine çok yaklaşmaktadır. Nitekim bu görüşün savunucularından Carl Wickum, «Topyekûn Devlet - The Total State, 1964» adlı kitabında, millî kurtuluş hareketlerine karşı bir «haçlı seferi» açılması çağrısında bulunmaktadır. Wickum'a göre, silâha sarılmak da dahil, bu yolda her türlü tedbire başvurmak bir haktır. Teorisyen, kaleyi içinden fethetmeye yönelmiş ihtiyatlı sızma taktikleri yerine, ABD'nin bütün kudretini meydana koyacağı açık bir mücadeleyi savunmaktadır. Ona göre, **«Küçük egemen devletlerin, artık yaşamaya hakları yoktur»**. Wickum, «yeryüzünde ufak egemen devletlerin çoğalmasını üzüntü ile» karşılamaktadır. Zira millî self - determination, olumsuz ve gerici bir ilkedir. Teorisyen, yeni egemen devletlere karşı, askerî bir karşı koyma gücü olarak «süpernasyonalizm» i teklif etmektedir. Süpernasyonalizm, herhalde bir Amerikan dünya imparatorluğuyla sonuçlanacaktır. Amerikan sosyalizminin dünya egemenliğini kurmak için, «The Total State», yeni bir dünya harbini bile göze almaktadır. Wickum için, geçen başkanlık seçimlerinin Cumhuriyetçi Parti adayı Goldwater, «muktedir ve saygıdeğer» kişidir.

JOHNSON DOKTRİNİ

Amerikan Savunma Bakanlığının görüşlerini dile getirdiği söylenen New York Times'in askerî yazarı Hanson Baldwin de, **Amerika'nın, demokrasi ve özgürlüğü korumak için savaştığı iddialarını kibar bir hikâye diye reddetmektedir: «Vietnam'da savaşmamızın nedenleri arasında, Saygon'u demokrasi ve özgürlük için emin bir yer haline getirme amacı yoktur».** ABD, milletlerin kendi kaderlerini kendilerinin çizmelerini, emperyalist çıkarlarına aykırı bulduğu için savaşmaktadır. Birleşmiş Milletler Yasasının altına imzasını korken, «üye devletlerin toprak bütünlüğüne ve politik bağımsızlığına karşı kuvvete ya da kuvvet kullanma tehdidine başvurmayacağını» taahhüd eden Amerika'nın emperyalist çevreleri bu taahhütlerini çoktan rafa kaldırmışlardır. Saldırıları önleme gerekçesiyle, Dominik ve Kuzey Vietnam'da saldırılarda bulunmuşlardır. Demokrasiyi korumak gerekçesiyle, demokratik halk hareketlerini ezmektedirler.

Dominik çıkartmasından birkaç gün sonra, 2 Mayıs 1965'te, Başkan Johnson Amerika Kıt'ası için yeni bir doktrin ilân etmiştir: «Amerikan milletleri, Güney Amerika'da başka bir komünist hükümetin kurulmasına müsaade etmiyeceklerdir, etmemelidirler ve edemezler... Yalnız ABD'yi değil, Kıt'anın bütün özgür ülkelerini tahrip etmeye çalışanlara karşı milletimizi koruyacağız».

Bu doktrinde yeni unsur, milletlerarası jandarmalık fikridir. Johnson Doktrini, beğenmeyip komünist ilân ettiği rejimleri, gerekirse kuvvet zoruyla devirecek ve bu ülkelere hoşlandığı biçimde rejimleri getirecektir. Demek oluyor ki, milletler kendi kaderlerini kendileri çizmeyecekler, onların kaderini Johnson Doktrini çizecektir. Bunun içindir ki, Johnson Doktrini, halkların bağımsızlık ve self - determination haklarına karşı bir harp ilânı anlamına gelmektedir.

Doktrinin ikinci bir yeniliği şudur: Emperyalistler, artık yalnız tekellerin ve malî sermaye gruplarının kaybettikleri imtiyazları korumak ve yeniden kazanmak için müdahaleye başvurmakla yetinmemektedirler. **Kütlelerin politik hareketinin, devrimci ve antikapitalist bir yola gidebileceği korkusuyla da müdahale etmektedirler. Buna önleyici (prevantif) müdahale adı verilebilir.**

Müdahale gerekçesi olarak «komünist tehdidi», «komünist projeleri» daima kullanılmaktadır. Bu iddiaların gülünçlüğü birçok halde görülmüştür. Fakat halklar, faraza, komünist rejimi seçseler dahi, milletlerarası hukukun temelini teşkil eden millî egemenlik ve self - determination ilkelerine göre, buna hakları vardır. Müdahale, milletlerarası hukuka tamamen aykırıdır.

Ne var ki, bugün Moskova ve Havana'nın plânlarını bozmak için girişildiği ileri sürülen müdahaleler, daha yeryüzünde hiç bir komünist devlet yokken de mevcuttu. Castro'nun dünyaya gelmesinden çok önce, 1904 yılında da Amerikan Deniz Piyadeleri, Dominik Cumhuriyetine çıkartılmışlardı. Sovyet ihtilâlinden bir yıl önce, 1916'da müdahale tekrarlanmıştı. Demek ki bu saldırıların komünist tehlikesi ile ilgisi yoktur. Müdahaleyi, Amerikan emperyalistlerinin çıkarları tâyin etmektedir. Johnson, bu müdahaleleri genişletmiş ve sistemleştirmiştir. Yalnız Amerika Kıt'asına münhasır kalmayan Johnson Doktrini, dünya halklarını, Amerikan emperyalist sistemi içinde zorla tutmaya yönelmektedir. Halkların kendi kaderlerini kendilerinin çizmesi, millî egemenlik ve bağımsızlık ilkeleri ve eşit devletler arasındaki ilişkileri düzenleyen milletlerarası hukuk, bu sebeple, emperyalizmin teorisyenlerinin gözünde itibarını yitirmiştir. **«Karşılıklı bağımlılık», «demokrasi ve özgürlüğü koruma», «dolaylı saldırı», «modası geçmiş millî egemenlik ilkesi», büyük devlet hegemonyasına yol açacak «süpranasyonal kuruluşlar»** gibi emperyalist ideologların geliştirdikleri yeni görüşler, emperyalizmin dünya imparatorluğunun ideolojik plânda yeni gerekçelerini teşkil etmektedir. Milliyetçiler, Türkiyemizde de piyasaya sürülmüş bulunan bu ideolojik tuzakların, emperyalist hegemonyanın araçları olduğunu bilmelidirler.



EMPERYALİZMİN ELİT TEORİSİ

Emperyalizmin mutlak dünya egemenliğini yitirdiği ve Üçüncü Dünyada bağımsızlık hareketlerinin güçlendiği bir dönemde, emperyalizme, gittikçe artan ölçüde kaba kuvvete başvurmak ve teorisyenlere kaba kuvvete başvurmaya gerekçeler hazırlamak rolü düşmektedir. Apaçık faşist ve emperyalist teoriler, dünyadaki bu kuvvet değişikliğinin sonucudur. Şüphesiz bu emperyalistler için de ideal bir durum değildir. Emperyalizm de Üçüncü Dünya ülkelerindeki bir cins milliyetçilikle uzlaşma sevdasındadır. İngiliz İmparatorluğu, Batıya kültürel, ekonomik, askerî ve politik bağlarla bağlı hâkim sınıfların emperyalizmin himayesindeki tatlısu milliyetçiliğini geiştirme politikasının en mükemmel örneklerini vermiştir. Emperyalizm, bir cins milliyetçiliğe evet, bir cins milliyetçiliğe hayır demektedir. Emperyalizmin evet dediği milliyetçilik, kapitalist dünya sistemi içindeki bağımlı rolü peşinen kabul etmek şartıyla, az çok millî bir kapitalizmi geliştirme çabalarıdır. Böyle bir milliyetçilik, biraz uzak görüşlü emperyalizmin çıkarları için zararlı değil aksine çok yararlıdır. Emperyalizmin reddettiği ve kuvvet zoruyla engellemeye çalıştığı milliyetçilik, kapitalist dünya sistemi içindeki bağımlı rolü reddeden ve kapitalist olmayan bağımsız bir hızlı kalkınma yoluna girmek isteyen milliyetçliktir.

Emperyalistler, birçok halde gerçek milliyetçiliği «ehlîleştirip», çıkarlarına uygun bağımlı bir sahte milli-

HASTAHANEYE ALINMAYAN KADIN SOKAK ORTASINDA DOĞUM YAPTI

Parası olmayan kadının çocuğu ölü dünyaya geldi

ADANA, (HA) — Doğum yapmak için gittiği AdanaDoğum evi'nden parası olmadığından, ters yüzü geri çevrilen Sabiha Şaran isimli hamile bir kadın, çaresizlik içinde evine dönerken, sokakta yüzlerce kişinin gözleri önünde ve ıstırap içinde doğum yapmıştır.

Sokaktan geçen yaşlı kadınların, çarşaflarını çıkararak, üzerlerini örttükleri Sabiha Şaran, doğum sancıları içinde dakikalarca çırpınıp durmuş, «Doktor, doktor» feryatları arasında, ölü bir erkek çocuğu dünyaya getirmiştir.

AĞLAYA AĞLAYA

Yaşlı kadınların yardımı ile doğum yapan Sabiha Şaran, bir müddet kıvranıp durmuş, sonra da ağlamağa başlamıştır.

Ölü doğan erkek çocuğunun cesedi bir kutunun içine konulduktan sonra, Sabiha Şaran da bir battaniyeye sarılarak evine götürülmüştür.

Sokakta doğum yapan 4 çocuk anası Sabiha Şaran, «— Doğum yapmak için Adana Doğumevine gittim. Fakat param olmadığı için doğumevine kabul edilmedim. Çaresizlik içinde evime giderken, yol da sancılandım ve doğum yaptım. Hastahaneye alınsaydım, belki çocuğum ölü doğmazdı» demiştir.

BAKAN JET GİBİ GEÇERKEN

Diğer taraftan, Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanının, Adana'da bulunduğu bir sırada meydana gelen bu olay, hâdiseye şahit olanları fazlasiyle üzmüştür. Adanalılar «— Bakan, jet gibi geçtiği için, hiçbir şeyi görmüyor» demişlerdir.

(Hürriyetten)

Adana Doğumevine alınmayınca sokakta doğuran kadın

Doğumevlerinde kadın ölümü ve ölü doğum oranları

Dr. Cavit Başar

DÜŞKÜNLEREVİ KURULUYOR

Son günlerde, bir kısım iyilik seven kimseler, «Hayır Cemiyeti» adında bir dernek kurarak Adanaya bir Düşkünler Yurdu yaptırmak istemekte ve bu uğurda çabalar harcamaktadırlar. İstenilen 200 yataklı, modern bir düşkünler yurdunun yaklaşık olarak 4 milyon liraya yapılabileceği bu işin ilgilileri tarafından söylenmektedir.

Adana gibi varlıkla yokluğun kucak kucağa yaşadığı bir şehirde Düşkünler Yurduna ihtiyaç olmadığını söyleyecek aklı başında bir insan düşünülemez. Milyonlar isteyen bu tesis, şayet Hayır Cemiyeti mensupları tarafından kurulabilirse, uzun yıllar çalışmış, kazancı ile güç belâ geçinebilmiş, yaşlandığı için çalışma gücünü kaybetmiş namuslu, kimsesiz vatandaşların sığınacağı bir yurt olacaktır. Yine burası, bugünkü tıp imkânlarıyla tedavisi mümkün olmıyan, sürüncemede kalmış, dolayısıyla çalışamaz hale gelmiş hastaların, felçli, yatalak kimselerin paralı veya parasız barınabileceği, sıhhî tesisleri havi, bir sığınak olacaktır.

Evvelce yaşlı aile büyüklerinin geleceği aile müessesesi içinde emniyet altında idi. Fakat bugünkü ekonomik ve sosyal ortam büyük aile tipi yerine, ana-baba-çocuktan ibaret küçük aile tipini yaratmış, yaşlıların evlâtlar yanında barınmasını güç bir hale sokmuştur. Dolayısıyla çok kimseler için ihtiyarlamış aile büyüklerine, evlerinde bakmak çözümü çok zor bir problem halini almıştır. Bu hal ise hem yaşlılar, hem de çevreleri için üzüntü ve azap kaynağı olmaktadır.

Sosyal adalete önem veren ileri devletlerde olduğu gibi memleketimizde de 65 yaşından sonraki ihtiyarlara asgarî bir gelir sağlayan umumî bir ihtiyarlık sigortası olmadığından, kimsesiz yaşlıların bir Düşkünler Yurdunda bakılması, hem kendilerini, hem de çevrelerini huzura kavuşturacaktır.

Anadan doğma veya sonradan olma, ileri derecede sakat veya geri zekâlı çocukları şunun, bunun yanında sığıntı olmaktan kurtaracak yine bu müessesedir. Yollarda, cami avlularında, köprü üstlerinde dilenen veya dilendirilen böyle çocuklar, toplumun yüz karası olmaktan ancak bu sayede kurtulabileceklerdir.

Türkiye'nin büyük ve zengin bir şehri olan Adana'da, varlıklı bir azınlık yanında, orta halli ailelerle, Adana nüfusunun yüzde 45'ini teşkil eden ve gecekondularda oturan yoksul kimseler yaşar. Bu yoksulların çoğu Niğde, Hatay, Maraş, Sivas, Malatya, Adıyaman, Urfa, Elazığ hatta daha doğudaki illerden gelen topraksız, veya geçimlerini sağlıyamıyacak kadar çok az topraklı kimselerdir. Bunlar göç ederken, çok zaman beraberlerinde ihtiyarlarını, sakatları da getirmektedirler. Bütün bunlar Adana Düşkünler Yurdunun, özellikle, bölge Düşkünler Yurdu niteliğinde olmasını gerektirmedir.

Yalnız emeği ile geçinen insanların ihtiyarlık, sakatlık ve sürekli hastalıklarının emniyet altına alınması açısından da Düşkünler Yurdu, bir şehir için hastane, dispanser kadar lüzumlu bir kuruluştur. Bu ihtiyacı yakından duyarak faaliyete geçen «Hayır Cemiyeti» kurucularını tebrik eder, milyonluk tesisin kurulması için gerekli parayı temin etmelerini dileriz.

DÜŞKÜNLEREVİ YIKILIYOR

Acaba bu sayın kurucular, bundan 30 yıl önce Adana'da yaptırılan Düşkünler Yurdunun başına gelenleri biliyorlar mı? Biz bu yürekler acısı olayın bütün ayrıntılarıyla bilinmesinde, emeklerinin heba olmaması bakımından fayda umuyoruz.

30 yıl kadar önce Adana'da ileri görüşlü, halka eyilimli Turhan Cemal Beriker adında bir belediye başkanı varmış. Rahmetli Beriker kimsesiz çocuk ve ihtiyarların, sakatların toplum içinde çektikleri ıztırabı çok yakından duymuş ve görmüş olmalı ki. Düşkünler Yurdu yaptırmak üzere, şehrin kenar bir semtinde 2765 metrekare bir arsa satın almış. Bu arsanın bir kısmını bahçe, yapmış, bir kenarına

---

yetçilik haline getirmek için çaba göstermektedirler.

Emperyalizmin teorisyenlerinin elit teorisi, bu amaca hizmet etmektedir. Fransız «Revue politique et parlementaire» dergisi (No. 666, 1957, S. 245) bu elit teorisini şöyle açıklamaktadır: «Anavatanın (sömürgeci ülke) iyi bir eğitim verdiği, onlarda medenî bilinci geliştirdiği elit, şimdi kabiliyetlerini kendi ülkelerinin işlerini yürütmekte kullanabilecek durumda olmalıdırlar. Yani rehberi ve teminatçısı olduklarını söyledikleri ülkeyi yönetmelidirler».

«Bu şartlar altında, Avrupanın sömürgeci milletleri, izlenebilecek tek bir politikaya sahiptirler: **Makul tâvizlerle, ılımlı sömürgecilik aleyhtarlarının desteğini sağlamak ve onları potansiyel olarak zararlı sömürge aleyhtarlarının karşısına dikmek»** (S. 249).

Milletlerarası İlişkiler Kraliyet Enstitüsü'nün yayın organı olan Bugünkü Dünya dergisi de, emperyalistlere şu öğütte bulunmaktadır: «Avrupa egemenliğinden Afrika egemenliğine geçişte, beyaz liberaller için tek etkin rol, sempati halinde bulundukları milliyetçi güçlerle ittifak yapmaktır» (The World Today, Ocak 1963, S. 4). Tabiî ki bu sempati duyulan milliyetçi güçler, millî burjuvazinin Batıya sıkı sıkıya bağlı çevreleriyle körükörüne Batı hayranı entellektüellerdir. Çombe ve Mareşal Ky, bu sempati duyulan milliyetçilerin unutulmaz örnekleridir. Ne var ki emperyalizm, birçok ülkede, bu sahte milliyetçilik edebiyatı altında, kendine bağlı sınıf ve tabakaların egemenliğinde rejimler kurabilmiştir. Genellikle, her ülkede, emperyalizmin kolayca satın alabileceği sınıf ve tabakalar vardır. Herşeyden önce, yabancı kapitalistlerin kanadı altında palazlanan satılık komprador burjuvazi vardır. Büyük toprak kapitalistleri, denizaşırı tekellerle sıkı bağlar kurmuşlardır. Mahallî burjuvazi — kâr hırsı içinde —, çıkarlarını ülkesi aleyhine yabancı sermaye ile birleştirebilir. Bazı bürokratik unsurlar, mevkilerini kendi ceplerini doldurmak için kullanabilirler. Millî intelligentsia'nın vatanperver olmayan unsurları, kendi halklarından koparak emperyalizme hizmet edebilirler. İşte emperyalist ideologların, elit teorilerinde, elit diye övgüsünü yaptıkları bu sınıf ve tabakalardır. Böyle bir elitin milliyetçiliği, emperyalistlerin gözünde övgüye lâyık «yapıcı» milliyetçiliktir. ABD Georgetown Üniversitesi Profesörü S. Possony, «Gelecekteki Sömürge Sorunları» adlı eserinde, «Batı için doğru yol, çekilmek ve defolup gitmek değil, fakat kalmak için kabule şâyan çözüm yollarını bulmaktır. İşbirliği, azaltılmak şöyle dursun, genişletilmelidir. Politik boşanma politikaları yerine, daha büyük izdivaç politikaları sahneye konulmalıdır» derken, hayalinde bu sözde milliyetçi elit vardır. «Fransız Sömürgeciliğinin Kaderi» adlı yazısında P. Gousset (Perspectives, 1960, Sayı 688, S. 8) bu hesabı daha açık biçimde dile getirmektedir: «İktidar, bize doğrudan doğruya bağlı olmamakla beraber bize düşman da olmayan, yükselmeleri ve iktidar imkânları bize bağlı bulunan, politik evrim hızlandığı takdirde (Nuri Said gibi) yokedilmeseler dahi, politika sahnesinden kesinlikle silineceklerini bilen elitler elinde» olmalıdır.

Millî egemenliği hiçe sayan zorbalık metodlarına gerektiğinde başvurmakla beraber, emperyalizmin asıl gerçekleştirmek istediği politika, yukarıda belirtilen biçimde «elit» lerin iktidarını sağlamak ve sürdürmektir. Kendine bağlı kapitalist sınıfların yanı sıra, idareyi, orduyu ve bir kısım aydınları ele geçirebilmek için emperyalizm büyük çaba göstermektedir. Ancak bu takdirdedir ki, emperyalizm, milliyetçiliğe ve millî egemenliğe müsamaha göstermektedir. Yalnız bu, milletin değil, emperyalizmin egemenliği ve milliyetçiliğidir.

da 100 kadar insanı barındırabilecek Düşkünler yurdunun birinci blokunu, o zamanki deyimle «Darülaceze» olarak yaptırmış. Bir de maket hazırlatarak bu müessesenin salonuna koydurmuştu. Bizim de gördüğümüz makette. mütemadiyen büyüyen Adana'nın gelecekteki ihtiyacı da göz önüne alınmış, gerektiği zaman, ikinci, üçüncü blokların nereye, ne biçimde oturtulacağı; böyle kurumlar için gerekli olan iş yerlerinin yapılacağı yerler ayrı ayrı gösterilmişti. Bu iş yerleri sayesinde, örneğin: gözlerini, veya bacaklarını kaybederek sakat kalmış kimseler tembellik, can sıkıntısından kurtulacak, geri kalan çalışma güçlerini değerlendirebileceklerdi. Başka bir deyimle, Düşkünler Yurdu olarak, Adana'nın enaz yüz sene sonraki ihtiyaçlarını da karşılıyacak bina, iş yeri ve bahçelerin arsası, plânı hattâ maketine kadar her şeyi rahmetli Beriker tarafından hazırlanmıştı.

Fakat ne acıdır ki; Düşkünler Yurdunun kuruluşundan on yıl gibi kısa bir süre sonra halktan uzak, plân ve programdan yoksun bazı günâhkar eller, vicdanları sızlamadan, bir hekimin kaprisi uğruna bu tesis, bazı direnmelere râğmen yok edildi. Bunlar, Adanada 1929'da krulan 30 yataklı, lüzumunda 40 yatağı da alabilecek, Doğum ve Çocuk Bakım Evini (1) bir kenara iterek, Düşkünler Yurdunu bozup Doğum evinin şehrin ihtiyacına yeterli olmadığını, yüz yatakha ekliyerek yenisini yaptırmak istediklerini ileri sürüyorlardı. Bu gerekçe karşısında, bu yıkıma karşı olanlar şu soruları soruyorlardı:

— Doğumevini büyültmek için, Doğumevi kadar bir şehre lâzım olan bir kurumu illâ da bozmak mı lâzım?

— Düşkünler Yurdunu Doğumevine çevirmek için sarfedilecek para ile elde mevcut Doğumevi binasını genişletmek veya bir miktar para daha ekliyerek yenisini yaptırmak mümkün iken neden kurulmuş bir tesis gayesinden ayrı bir şekle sokulmak isteniyor?

— Adana'ya bu ihaneti yapmak isteyenler değil Türkiyede dünyada ikinci bir örneğini gösterebilir mi?

TABLO: 1 — Türkiye'deki Doğum ve Çocuk Bakım Evlerinin yatak adetleri (2)

İLLER	Yatak Sayısı
Ankara	520
Süleymaniye (İst.)	130
Gaziantep	130
Konya	120
Aydın	115
Balıkesir	110
Manisa	106
Sakarya	100
Kütahya	90
Kars	85
Mersin	80
Bandırma	80
Hatay	75
Isparta	75
Eskişehir	75
Samsun	70
Antalya	70
Çorum	70
Erzurum	65
Malatya	65
Adana	45

TABLO: II — Doğumevlerinde dört yıl içinde (1960 - 63) yatan kadın sayısı (3)

İLLER	Yatan kadın sayısı
Ankara	68.038
Süleymaniye (İst)	32.613
Konya	19.071
Gaziantep	16.654
Aydın	13.108
Samsun	12.726
Balıkesir	11.164
Eskişehir	10.414
Manisa	10.108
Antalya	10.004
Çorum	9.031
Trabzon	8.157
Erzurum	8.061
Malatya	7.168
Adana	7.046

TABLO: III — Doğumevlerinde (1960 - 63) yıllarında yatan ölen kadın hastalar ve ölüm oranı (4)

İller	yatan kadın	ölen kadın	yüzde
Süleymaniye (İst)	32.613	30	0.9
Aydın	13.124	25	1.9
Manisa	10.108	25	2.4
Ankara	68.038	232	3.4
Trabzon	8.157	36	4.4
Ereğli (K.Dz.)	1.879	9	4.7
Samsun	12.726	60	4.7
Hatay	6.358	31	4.8
Gaziantep	16.654	98	5.2
Konya	19.071	106	5.5
Balıkesir	11.164	78	6.9
Antalya	10.004	73	7.2
Erzurum	8.061	61	7.5
Eskişehir	10.414	92	8.8
Adana	7.046	63	8.9

BİR DOĞUMEVİNİN HİKAYESİ

Her şeye rağmen 1954 de Düşkünler Yurdu bozularak doğumevine çevrilmesine zamanın yetkilileri tarafından karar verildi. Böylece Düşkünler Yurdu bozularak, yüzbinler sarf edilerek bir kaç yıl içinde Doğumevine çevrildi.

Şimdi soruyoruz:

1) İddia edildiği gibi Adana 100 yataklı bir Doğum ve Çocuk Bakım Evine kavuştu mu?

2) Bir milyona yakın nüfusu olan Adana'da bugün kadınlar ,neden küçük iller kadar dahi Doğumevinden yararlanamıyorlar?

3) Türkiye'de en çok kadın ölümü olan üç doğumevinden biri neden Adana Doğumevidir?

4) Neden ölü çocuğun doğumu Adana Doğumevinde rekor halindedir?

Bu sorulara cevap verirken tamamen objektif kalacağız. Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığının yayınladığı istatistiklerden aldığımız rakamları sıralayacağız.

Yüzbinlerce liraya mal olan değişiklik sonunda Adana, iddia edildiği gibi 100 yataklı değil ancak 45 yataklı bir doğumevin esahip olabilmiştir. Bunun da çocuk hastalara ait 15 yatağı yıllarca halk hizmetinden uzak ve kapalı tutulmuştur. Adana, büyük iller bir yana, Kars, Kütahya, Isparta v.b. gibi küçük şehirlerden, hattâ Bandırma gibi bir ilçeden daha küçük ve az yataklı bir doğumevine sahiptir. Tablo 1'de bu hâl gayet iyi görülmektedir.

Böylece Adana'nın eski Doğumevi binası o günkü haliyle 40 yatak alabilecek durumda iken, beş yatak için Düşkünler Yurdunu yok edip, üste de yüz binlerce lira sarfetmenin, yukarıda da dediğimiz gibi, plân ve programdan yoksun bir bilinçsizliği ortaya koymaktadır. Bu tablo aynı zamanda mevcut yatak sayısı, gelecekteki ihtiyaçlar bir yana bugünkü ihtiyacı bile karşılamaktan çok uzak olduğunu göstermesi bakımından da ilginçtir. Bu da yapılan işlerin temelinde halka hizmet yerine kapris ve aldatmacanın yattığını göstermektedir.

Bir milyona yakın nüfusu olan Adana'da halk neden yeteri kadar Doğumevinden yararlanamıyor?

Bunun sebebine girmeden önce burada ufak bir açıklama yapmak zorunluğunu duyuyoruz: Sağlık kurumlarına başvuran hastaları başlıca iki kısma ayırabiliriz. Birincisi: Zehirlenme, kurşunla yaralanma, barsak düğümlenmesi, doğuran bir kadında çocuk kalb seslerinin bozulması, çocuk kordonunun sarkması vb. gibi çok kısa zamanda hekim müdahalesi isteyen «âcil» dediğimiz hastalıklar ve hastalardır. İkincisi de hekim çalışma saatini beklemesi, hastanın sağlığı için zararlı etki yapmayan hastalıklardır. Birinci grup hastaları karşılamak için sağlık kurumlarında nöbetçi hekimi bulundurulur. Tıp dalları arasında en çok âcil hastası olan hekimler operatörlerle doğum mütehassıslarıdır. Diğer tıp dallarının âcil hastaları bu iki dala göre çok azdır. Adana ilinde cerrahî vak'aları üçü ilçe Devlet Hastanelerinde, üçü de Merkez Devlet hastanesinde olmak üzere 6 resmî operatör karşılar. Buna karşılık, doğum oranı çok yüksek olan Adana'nın doğum vak'aları, her nedense, bir doğum mütehassısının eline bırakılmıştır.

TABLO: IV — İleri memleketlerde ve bizim bazı doğum kurumlarımızda ölü doğum oranı (5)

İngiltere'de	% 1,8
Fransa'da	% 2,5
ABD'de	% 2,8
İst. Tıp Fak. 2. Dog. Kliniğinde	% 2,6
Ank. Doğumevinde	% 2,1
Süleymaniye (İst)	% 1,8

KADIN ÖLÜMÜ VE ÖLÜ DOĞUUM

Altı saatlik hekim çalışma süresinin dışında, bilhassa gece gelen âcil doğum vak'alarının pek çoğu Doğumevinde nöbetçi hekimi olmadığı için, can kaygusu ile, ödeme güçleri sınırlı olanlar dahi, hususî doğumevlerine gitmek zorunluğunda kalmaktadırlar. Her ne kadar hekim adedi üçten aşağı olan ve nöbet tutulmıyan sağlık kurumlarında, âcil hallerde, dâvet üzerine, kurum hekimi gelerek hastayı muayene etmek zorunluğundaysa da bu hüküm tatbikatta tamamen kâğıt üzerinde kalmaktadır., Bir kere Adana gibi büyük bir şehirde bir hekim gece gündüz müessesede kalsa dahi gücü hakkiyle bütün âcil vak'aları karşılamağa yetmez. İkincisi, yıllardanberi «Doğumevinde nöbetçi hekimi bulunmaz» fikri halka aşılanmış, dolayısiyle bir kısım başvurmalar kendiliğinden önlenmiştir. Kaldı ki Adana'ya yakın, hattâ daha az nüfuslu illerde doğumevlerinde birden fazla doğum mütehassısı varken, Adana Doğumevinin bir mütehassıs ile yetinmesi işlerin aksıyacağını kendiliğinden göstermektedir. Bu hal de Devletin parasız yapmakla görevli olduğu doğumların bir kısmının özel doğumevlerine akmasına yol açacaktır. Nöbet tutmamak için üç hekimin, hattâ bazan iki hekimin bile bir araya gelmemesi için her türlü imkândan yararlanılan Adana Doğumevinde hekim çalışma saati dışında gelen. özel doğumevlerine gidemiyecek durumda olan hastalar, çok zaman, kendi kaderlerine terkedilmektedir. Bu suretle de, aşağıda göreceğimiz gibi, Türkiye'nin en çok kadın ölümü, ölü doğumu Adana Doğumevinde görülmektedir. Bu durumdan dolayı Adana Doğumevinden yararlanan kadın sayısı, en küçük illerden, örneğin Çankırı, Antalya vb. dan da azdır.

(Tablo II)

Dünyaya çocuk getirecek kadınların kaderi şehrin nüfusuyla orantılı doğum mütehassıslarının eline verilmeyip bir hekimin tekeline bırakılırsa, bu hekimin niyeti ne olursa olsun, doğum yapan kadınlar arasında ölüm oranı kabarık olacaktır. Daima, normal seyreden bir doğumu takip etmek, anormal bir hal meydana gelince, hastaya sabahı, hekim çalışma saatini veya hekimin aranıp bulunmasını bekletmeden, nöbetçi doğum mütehassısı tarafından zamanında müdahale etmek suretiyle ancak anne ve çocuğu ölümden kurtarmak mümkündür. Adana gibi büyük bir şehirde âcil ve anında hekim müdahalesi isteyen doğumların sık sık vukubulacağı su götürmez tıbbî bir gerçektir. Bunların hepsine, gece gündüz bir hekimin yetişmesine imkân olmadığına göre, doğum yapan kadınlar zaman zaman kaderleriyle baş başa kalıyorlar demektir. Kaldı ki Adana gibi nüfusunun yüzde 45'i gecekondularda oturan bir şehirde ebelerin doğumunu yaptığı fakir halktan anormal hal gösterenlerin gönül rahatlığı ile başvurabileceği yer, yine resmî Doğumevi olması icabeder. Fakat maalesef Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığının istatistiklerinde Adana Doğumevinin gönül rahatlığı ile girilecek bir yer olmadığı görülmektedir. Çünkü Adana Doğumevi Türkiyede en çok kadın ölümü olan üç doğumevinden biridir. Hattâ Ereğli (Karadeniz) gibi bir ilçenin Doğumevinde kadın ölümü yüzde 4.7 iken aynı yıllarda, her türlü âlet ,malzeme ve para imkânlarının mevcut olduğu Adana Doğumevinde kadın ölümü yüzde 8.9'dur,

(Tablo III)

Burada şunu bilhassa belirtmek isteriz. Bu rakamların doğruluğundan aslâ şüphe edilemez. Çünkü bütün ölümler belediye sınırları içinde olmuştur. Ölü gömmeler belediye müsaadesiyle yapıldığından hiç bir müessese ölümünü ne fazla, ne eksik gösterebilir.

ÖLÜ DOĞUM ORANI

Her kadın 9 ay zahmetini çektiği çocuğunu canlı ve sağlam olarak dünyaya getirmek ister. Bu da anneler gibi doğacak çocukların da doğum süresince takip ve kontrol edilmesi, anormal bir hal ortaya çıkınca duruma doğum mütehassısının el koymasıyla mümkündür. Bu kontrol ve el koymanın zamanında yapıldığı kurumlarda çocuk ölümü en aşağı seviyeye düşürülmektedir. Aksi halde ölü doğum korkunç denecek kadar artar. Örneğin Ankara Doğumevine giren yüz gebeden ancak ikisinin çocuğu ölmekte, 98'i canlı ve sağlam doğmaktadır. İstanbul Süleymaniye Doğumevinde ölü doğum oranı 1.8'dir. Diğer bir deyimle bu kurumlarda ölü doğum en ileri milletler seviyesinde azaltılmıştır.

(Tablo IV)

Biz burada ölü doğum derken, anne karnında normal şekilde gelişmiş, doğum zamanı gelmiş, fakat doğarken ölen çocukları kastediyoruz. Anne karnında gelişememiş, cılız kalmış veya gününü doldurmadan ölü doğan (prematüre) denilen çocuklar konu dışı tutulmuştur.

Tablo V'de görüleceği üzere Adana Doğumevinde ölü doğum Türkiye'de en yüksek orandadır. 1960 - 1963 yılları ortalaması yüzde 11'dir. 1960 yılında bu oran yüzde 14.9 olarak âdeta rekor durumundadır.

Böylece 15 seneden fazla bir zamandan beri bir hekimin idaresinde kalan Adana Doğumevinde gebelerle çocuklarının, çok zaman, kendi kaderlerine terkedilmiş olduğu gerçeği meydana çıkmaktadır. Âcil vak'alarda lüzumlu ilâçlar pek çok zaman hastalara temin ettirilen bu kurumun lüks eşyalarla süslü ve dolu olduğu dillere destan olan, yetkililerce de bilinen bir gerçektir. Bu lüks eşya bu kurumun âlet, malzeme, para sıkıntısı çekmediğini gösterir. O halde bu kurumda kadın ve çocuk ölümünün bu kadar yüksek olmasının sebebi nedir? Kanaatimizce, her yıl nüfusu sür'atle artan Adanada, Doğumevinin bu tempoya ayak uyduramadığı, bir hekimin bu kurumu yeterli olarak yönetemediği, halka eyilimli çalışamadığı, lükse kaçtığı, birden fazla doğum mütehassısına lüzum olduğudur.

Şimdi Adana'nın orta halli ve fakir halkı, bu kadar yüksek kadın ve çocuk ölümü olan bir kuruma nasıl gideceğini mi düşünsün? Yoksa böyle bir Do-

TABLO: V — 1960 1963 yıllarında bir kısım doğumevlerinde ölü canlı doğum ve ölü doğum oranı (6)

İLLER	Ölü doğum	Canlı doğum	Ölüm oranı (yüzde)
İsparta	270	1 626	14.2
Çorum	463	3.341	12.2
Adana	428	3.463	11.0
Trabzon	461	4.018	10.2
Malatya	302	2.721	9.9
Erzurum	471	5.391	8.0
Antalya	215	2.685	7.4
Manisa	401	5.046	7.3
Gaziantep	603	7.702	7.2
Hatay	207	3.316	5.8
Balıkesir	348	5.738	5.7
Konya	511	9.827	4.9
Samsun	353	7.290	4.6
Aydın	223	4.875	4.3
Ankara	766	35.301	2.1
Eskişehir	106	5.619	1.8
Süleymaniye (İst)	408	25.584	1.8

Orta Doğuda Emperyalist oyunlar

YÖN'ün 215. sayısında «Yarının buhran bölgesi» diye belirttiği Orta Doğuda, gerginlik birdenbire yükselmiştir. İsrail'in sabotajlar ileri sürerek Suriye'yi cezalandırmaya kalkışması, komşu Arap devletlerinin alarma geçmesine yol açmıştır. Mısır - İsrail hududundaki Birleşmiş Milletler Kuvvetleri, Nâsır'ın talebiyle çekilmiş ve Mısır birlikleri İsrail hududunda yığınak yapmışlardır. Orta Doğuda bir Mısır Suriye - İsrail savaşı başlayacak mıdır? Altıncı Filonun ne demek olduğunu bilen Mısır ve Suriye'nin kuvvetli İsrail'e karşı bir maceraya girmesi beklenemez. Üstelik Sovyetler Birliği, iki ülkeyi devamlı itidale çağırmaktadır ve Mısır, Yemen'de büyük güçlüklerle karşı karşıyadır. Bu durumda saldırı, daha çok İsrail tarafından gelebilecektir. Ne var ki, İsrail'in de böyle tehlikeli bir teşebbüse girişmesi, en azından Washington'un «yeşil ışık» yakmasına bağlıdır. Kısacası, son tahlilde, ipler Wasington'un elindedir. Wasington, Orta Doğudaki Suriye tipi ilerici rejimleri devirmek ve böylece Sovyet nüfusunu bölgeden tasfiye etmek kararında mıdır, yoksa statükonun sürdürülmesinden mı yanadır? Son buhranın anahtarı, bu sorunun cevabında yatmaktadır Birleşmiş Milletlerdeki Suriye Temsilcisi George Tomeh'in Güvenlik Konseyi Başkanına sunduğu mektuba bakarsanız, CIA'nın planladığı ve finansmanını sağladığı geniş bir komplo hazırlanmıştır. 1956 Mısır saldırısında, İngiliz ve Fransızlar, nasıl İsrail'i kullandılarsa şimdi de ABD, İsrail'i öne sürmektedir. Amaç, İsrail saldırısı ile, Suriyedeki ilerici rejimi yıkmaktır. Sovyet basını da bu görüşü paylaşmaktadır. Böyle bir ihtimal karşısında, Arapların tepkisinden çok, Sovyetler Birliğinin ne yapacağı önemlidir Moskova, ABD'nin bölgedeki durumu kendi lehine kuvvet zoruyla değiştirmesine seyirci kalacak mıdır? Bu kolay değildir. Bir İsrail saldırısı karşısında, Sovyetler Birliği, herhalde bölgede varlığını göstermek istiyecektir. Bu ihtimaldir ki, ABD'yi herhalde çok daha ihtiyatlı olmaya itecektir. Zira bölge durumundaki herhangi bir değişiklik, Wasington ve Moskova'yı karşı karşıya getirebilecek bir genişlik ve nezaket kazanma istidadındadır. İki devin böyle bir tehlikeli çatışmayı önlemek için nüfuzlarını kullanmaları daha kuvvetli bir ihtimaldir. Nitekim Sunday Times'in yazdığına göre, Johnson, Sovyetler Birliğine birlikte hareket etmeyi teklif eylemiştir. Washington, ortak eylem teklifinde bulunduğunu yalanlamakla beraber, Sovyetlerle yakın temasta olduğunu, Moskova'nın «bölgede barışın korunmasıyla çok yakından ilgili bulunduğunu» belirttiğini açıklamıştır Sovyetler Birliği Hükûmeti ve Parti Merkez Komitesi, Nâsır'a gönderdiği bir mesajda, «Emperyalist komplolarına karşı yurtlarını ve ülkelerini koruma mücadelesinde BAC Başkanı ve halkını ve öteki Arap uluslarını desteklediğini» bildirmiştir. Tass Ajansınca yayınlanan bir Sovyet Hükûmeti bildirisinde de, «Orta Doğuda bir saldırıya teşebbüs edeceklerin, sâdece Arap ülkelerinin birleşik kuvvetlerine çarpmakla kalmayacaklarını, ayni zamanda Sovyet Rusyanın ve bütün barışa bağlı devletlerin mukavemeti ile karşılaşacakları» ifade edilmektedir. Bu uyarmalar ABD ve İsrail'i ihtiyatlı olmaya itecektir. Ne var ki, Mısır'ın Akaba'yı abluka altına alması, İsrail için hayatî bir deniz yolunu kapayabileceğinden, gerginliği büyük ölçüde arttırmıştır. Mısır, bu teşebbüsten vazgeçirilemezse, İsrail'in mukabelesiyle işler büyüyebilir. Esasen Orta Doğu her an yeni buhranlara gebe bir bölgedir. Onun içindir ki, ABD, «Yarının Buhran Bölgesi» başlıklı yazımızda belirtildiği üzere, bölgede daha az tehlikeli yeni bir bir politika çizmek için Dışişleri Bakanlığından genişçe bir heyeti görevlendirmiştir Heyet, çalışmalarına devam etmektedir. Bununla beraber, emperyalist devletler bölgede antiemperyalist, ilerici rejimlerin gelişmesini ve yayılmasını önlemek için şeytanca plânlar hazıramaktadırlar. Yemen'de bir ihtilâlle ortaçağ sultanlığının devrilmesi ve Cumhuriyetin kurulması üzerine, ilerici gidişi durdurmak için emperyalistler akıl almaz oyunlara girişmişlerdir. Le Monde'un Orta Doğu uzmanı Eric Rouleau, aşağıdaki yazıda bu oyunları anlatmaktadır.

«PARİZİYEN ARAPLAR»

Suudi Arabistanda bir tabu varsa, bu, kiralık yabancı askerler konusudur. Devlet sırrı mı? Hayır. Çünkü yabancı ücretli askerlerin bulunmadığı ileri sürülmektedir. Riyad'da Kandara Otelinde Yemendeki kiralık Fransız askerlerinin «büyük patron»u Roger Faulques'a mı rastladınız? Hemen, hayal gördünüz, denilmektedir.

Aslında kimsenin hayal gördüğü yoktur. Otelin lokantasında Parisli aksanıyla konuşan bir «Arap» yemek yemektedir. Geleneksel Arap kıyafetine bürünmüş ve sakal bırakmış olan masa komşunuz, kızarmış patatesle biftek ısmarlamıştır. Onunla tanışmaya çalıştım. Fakat nafile, Bizim vatandaşın birdenbire dili tutuldu. Bir Suudi Arabistanlı dost, özür dileme ihtiyacını duyarak kulağıma fısıldadı: «Bu bir gizli ajan. Susmak zorunda».



Daha ötede, biri Teksas Amerikancası, öteki «cockney» İngilizcesi konuşan iki «Arap» daha vardı. Onların da istihbarat servisi üyeleri olup olmadığını sordum. Dostumuz, «Hayır, bunlar havacılık teknisyenleri. Suudi Arabistanın güneyindeki Khamis - Mishayt gizli üssünde çalışırlar. Gerçek ücretli yabancı askerleri görmek için Nacran hudut şehrine ve daha ötede Yemenin kralcılar elinde bulunan bölgesine gitmek gerek» cevabını verdi.

NÂSIR'IN KOMÜNİST PROPAGANDASI

Krallık Radyosunun sorumlusu Dr. Herbert Stolz'a, İmam Bedir'in Krallığında, 20 kilometre içerde Idaa'da rastladık. Karışık bir geçmişe sahip bulunan bu Alman, 1962 ihtilâlinin patlamasından önce on yıl, İmam Ahmed'e hizmet etmişti. İhtilâlden 15 gün sonra, yeni cumhuriyetin yardımına gelen Mısır askerleri, onu Sana'dan kovmuşlardı. Dr. Stolz, Kral Kuvvetlerine katılmıştı.

Stolz, uzun boylu zayıf bir kişi. Soğuk mavi gözleri ve dalgalı uzun saçları var. Görünüşe göre, mahrumiyet içinde bir hayat sürüyor... Ama Yemenli genç bir oğlanla birlikte... Krallık Radyosu sorumlusu, bizi mütevazi biçimde döşenmiş ufak bir mağarada kabul etti. Mağarada demir bir karyola, üzerinde bir verici bulunan bir çalışma masası ve kitaplar vardı. Beraberimdeki fotoğrafçının resmini çekmek istemesine fena halde öfkelendi. «Fotoğraf yok» diye haykırdı, sonra kendini toplayarak «Milletlerarası basında resmimin çıkmasını istemiyorum. Ben sâdece bir teknisyenim» dedi.

Başardığı işten gurur duymaktaydı. Bize granitten bir dağa gömülmüş ultramodern tesislerini gezdirdi. Bu yeraltı tesisinde intizam ve müessiriyet hâkimdi. Dr. Stolz, «Nâsır'ın komünist propagandasıyla mücadele için günde 6 bülten ve bir sürü yorum yayınlıyoruz» dedi. Nâsır'la nasıl mücadele ettiklerini sordum. Alman güldü: «Mısır diktatörünü, siyonistlere satılmakla suçluyoruz. Nâsır, Akaba boğazından İsrail gemilerinin geçmesine müsaade etmiyor mu? Askerlerini Filistini kurtarmaya göndereceği yerde, Yemeni işgal etmiyor mu?»

Dr. Stolz, büyük bir kahkaha atarak sözlerini şöyle tamamladı: «Kahire Radyosu'nun benim hakkımda söylediklerine inanmayınız. Kahire, her gün beni eski nazi diye suçlar. Halbuki benim iyi yahudi dostlarım var. İsrail devletinin ekonomik başarılarına karşı büyük bir hayranlık duymaktayım. Ama ben bir gerçekçiyim. Milletlerarası yahudilik, Rus, Amerikan ve İngiliz hükûmetlerine hâkimdir. Arabistandaki devletlerarası mücadeleyi beslemektedir. Yahudilerin maksadı açıktır: Araplararası kavgaları kışkırtarak, İsrail devletinin hayatını uzatmaktadırlar.»

10 BİN LİRA AYLIKLI ASKERLER

Yüz kadarı Nacran civarında bir kampa yerleşmiş olan Fransız askerlerinde ideoloji pek rol oynamamaktadır. Onlardan üç kişiye bir Suudi Arabistan pazarında rastladım. Samimiyetle belirttiler ki, buraya para için gelmişlerdir. Pariste onlara teklif edilen mukavele câzipti. Asgarî aylık ücret 10 bin liraydı. 20 bin liraya kadar ücret verilmekteydi. Her beş ayda bir ücretli bir ay izin vardı. Avrupaya gidiş - geliş biletini de onlar sağlıyorlardı. Her üçü de hayallerindeki evi satın alabilmek için para biriktiriyorlardı. Evvelce Çin Hindinde, Cezayirde ya da Katangada dövüşmüşlerdi. «Vietnamlıların ve fellahların dostu Nâsırcılarla» dövüşmekten hoşnutsuzluk duydukları söylenemezdi.

1963 Temmuzundan beri bu Fransız askerleri, ağır mitralyöz, havan ve geri tepmeyen topların kullanılmasını 3 bin kadar Yemenliye öğretmişlerdi. Doğu Yemenin lojistiki'ni sağlamakla görevliydiler. İngilizler ise Batı bölgesinden sorumluydular. Ama Fransızlar, sonradan, İngilizlerin tamamen kendilerine ayırdıkları Hamid Eddin'in Krallığından çıkartılmışlardı. «Biz şimdilik bağımsız bir vurucu gücüz. Yemende çarpışmalar yeniden başlayınca, tekrar bize başvuracaklar» diyorlardı. Bir süredir, 14 kilometre menzilli 120 milimetrelik Fransız havanlarına sahiptiler. Kralcıların elinde bulunan yüksek tepelerden, bu havanlarla Sana'yı tehdit edebileceklerdi.

İngilizler, savaşla meşgul değillerdir. İmam Bedir kuvvetlerinin hizmetinde kullanılmak üzere kurdukları haberleşme şebekesini işletmekle yetinmektedirler. Dr. Stolz'unki de dahil. 50 kadar verici merkez, çeşitli askerî kumandanlar, şeyhler ve Suudi Arabistan makamları tarafından alınıp verilen gizli mesajları ve emirleri iletmektedir. Haberleşme, tamamen İngilizlerin tekeli altındadır. Fransız ücretli askerleri, «Yemende büyük patron İngilizlerdir. Biz taşeron durumundayız» demektedirler.

LONDRADAKİ ESRARENGİZ MERKEZ!

Fransız ücretli askerleri, Suudi Arabistanın hizmetindedir. İngilizler ise, «teşkilât» diye söz edilen Londradaki esrarengiz bir merkeze bağlıdırlar. Söylentilere göre, «The Organisation - Teşkilât», Albay Sterling ve Binbaşı Brook adlı iki eski istihbarat subayı tarafından yönetilmektedir.

Fransız ücretli askerlerinin aksine, rastladığımız Anglosakson «teknisyenleri», Yemenliler gibi giyinmekte, Muhammed, Ahmed isimlerini taşımakta, yerli dili çok iyi konuşmakta ve ülkeyi devamlı taramaktadırlar. Bir deve sırtında Şirvah'a gelirken gördüğümüz bu «teknisyenler»den biri, (herhalde dost olmayan aşiretlerden korunmak için) bir mitralyöz taşımaktaydı. Bir çift dürbünü ve profesyoneller için bir fotoğraf makinesi vardı. Hayretimizi gören oranın şeyhi, durumu şöyle açıkladı: «Bu mu? Yemendeki günlük olaylar hakkında bizden bilgi toplayan çok sayıdaki İngiliz tarihçilerinden biri». İngiliz ise, açıkça kendini takdim etti: «Ücretli asker. İzinde». Gerçekten o, aylık tatili dolayısiyle İngiltereye dönmekteydi.

Emir Abdullahın karargâhı Garva'da, yakında bir mağarada çalıştıkları bize bildirilen iki radyo operatörüyle görüşmek istedik. Emir Abdullahtan bir müsaade belgesi almıştık. Fakat daha tepeye tırmanmaya başlarken dört el silah patladı. İki İngiliz, böylece bize «dur» ihtarı yapıyorlardı. Biraz sonra mesajları geldi: «Şefimizden sizinle görüşmeme emrini aldık. Kabalığımızı mazur görün. Kellelerimiz söz konusu.» Emir Abdullah nezdindeki protestolarımız bir işe yaramadı. «Güney Cephesi» Komutanı Abdullah, durumdan çok sıkkındı. İki ücretli askerin, hüviyetini bilmediği «esrarengiz orkestra şefinden» aldıkları emirleri bozmaya muktedir olmadığını söylüyordu.

Yemenli Kralcıların, yabancı dostlarına, başka bir deyimle Nasirizm aleyhtarlarına karşı gerçekten ağır bir minnet borçları vardır: 1962 Cumhuriyetçi İhtilâlinin daha ilk günlerinde, İngiliz himayesindeki Beyhan'dan paraşütle silâh, altın ve İngiliz subayı indirildi. Suudi Arabistan ve Ürdün'ün ortak yardımıyla «Nâsır istilâsı»na karşı aşiretlerin mukavemeti hemen hazırlandı. Tehlike karşısında çaresiz kalan Hamid Eddin hanedanı taraftarları, her kapıya başvurmuşlardı.

HEM SİYASET, HEM TİCARET

1963 Martında, Mısırlılar yıldırım bir karşı taaruzla Yemenin bütün Doğu kesimini işgal edince, İsrail Devletinin yardımını istemek için aracılar Telaviv'e dahi gitmişlerdir. Çok gizli yürütülen bu teşebbüs, görünüşe göre, başarısızlıkla sonuçlanmıştır. Herouth Partisi üyelerinden bazıları (eski Irgoun Zwei Leoumi paramiliter hareketi) istenen yardımı verebilecek durumda değildiler. O zamanın hükû-

---

➡

...kumevi için, şehrin en lüzumlu bir müessesesi olan Düşkünler Yurdunun bozulup yok edildiğine mi yansın?

1) Erdemli H. Türkiye Sağlık rehberi (Tesisler) 1959.
2) Tunca Y., Sağlık ve S. Yardım Bakanlığı çalışma ve Tıbbî istatistik yıllığı (1960 - 1963). Tablo: 91.
3) Aynı eser.
4) Aynı eser.
5) Erez N. ve Uçar S., XIII. Millî Türk Tıp Kongresi, serbest tebliğler tutanağı, sahife: 805.
6) Tunca Y., S. S. Y. B. Çalışma ve Tıbbî istatistik yıllığı (1965).

met başkanı Ben Gourion da Suudi Arabistan toprağından silâh yüklü kâfilelerin geçirilmesinin imkânsızlığını ileri sürmüştü. Belirtildiğine göre, İsrailin yerini İran almıştır. İran, bir yıl sonra Yemene silâh ve 20 kadar kurmay subay yollamıştır.

Nasırizme mukavemet hareketinin ağırlık merkezi, zamanla Yemenden Suudi Arabistana kaymıştır. Vahabî Krallığı, Mısır Kuvvetlerinin doğrudan doğruya tehdidi altında olduğu karşısındadır. Mısırlılar, zaman zaman Kralcılara giden yardımın geçtiği Najran hudut şehrini bombalamaktadırlar. Bir Mısır - Suudi Arabistan çatışması tamamen ihtimal dışı sayılamıyacağından, Kral Faysal muhtemel hava akınlarına karşı şehirleri korumak için geniş bir askerî programa girişmiştir.

ABD ve İngiltere bakımından, herşeyden önce muazzam bir ticarî iş söz konusudur. Program İngiliz ve Amerikan silâh sanayiine 1 milyar doların üstünde para getirmektedir. Nitekim Yemen hududunun 150 kilometre yakınındaki Khamis - Mishayt üssü, İngiliz Airworks Services firması tarafından inşa edilmektedir. British Aircraft Corporation, Lightining ve Hawker Hunter avcı uçaklarını sağlayacaktır. Amerikan Raytheon şirketi, Suudi Arabistanın belli başlı sekiz şehri etrafına radar şebekeleri ve Soler Hawks füzeleri yerleştirmektedir. Bin kadar İngiliz teknisyen ve pilotu, bunlara eklenecek Amerikalılarla birlikte, şimdiden Khamis - Mishayt üssünde harekete hazır beklemektedir. Mukaveleleri, onların bir gün içinde, yabancı firma için çalışan «teknisyen» sıfatını bırakıp Suudi Arabistan hizmetinde «ücretli asker» olmalarına imkân vermektedir. Teknisyenlerin büyük kısmı, Royal Air Force mensubudur.

PAX AMERICANA

Khamis üssü, yıl sonunda işler hâle gelecektir. O zaman durum, çok tehlikeli bir hâle gelebilir: Suudi Arabistan ve Mısır arasındaki bir çatışma, Mısırlıları, İngiliz ve Amerikalılarla karşı karşıya bırakacaktır.

Fakat bu tehlike, muhakkak sayılamaz. Aden'de Nâsırcılarla başı dertte olan İngiltere, «İkinci Cephe» açılmasından, Mısır kuvvetlerini güç durumda bırakabileceği için hoşnutluk duyabilirse de, ABD yatıştırma yolunda kuvvetli baskılara başvurmaktadır. Beyaz Saray, Kral Faysaldan Yemen Prenslerini tekrar silâha sarılmaları hususunda teşvik etmemesini istemiştir. Başkan Nâsır'a, uçakları Najran'dan öteye geçtikleri takdirde karşılarında Amerikan uçaklarını bulacakları bildirilmiştir. Bu arada Washington, Nâsıra karşı cumhuriyetçileri (bunları Suudi Arabistan himaye etmektedir) güçlendirmeye çalışacaktır. Böylece hem cumhuriyetçi sistem sürdürülebilecek, hem de Mısır birliklerinin tahliyesi sağlanabilecektir. Aden kapılarındaki Sovyet - Cin yerleşmesinin bu sâyede tasfiye edilebileceği umulmaktadır.

Yemenlilere gelince, «Güney Arabistanı İngiliz emperyalizminden kurtarmayı» isteseler de istemeseler de, tamamen kontrolları dışında kalan milletlerarası çaptaki bu çatışmanın darbelerini yiyeceklerdir. Yemenliler, azgelişmişlik, açlık ve öldürücü hastalıklardan ıstırap çekmekte devam edeceklerdir. Yemende Ortaçağın can çekişmesi, uzun ve ıstıraplı olacaktır.

Bir Kıbrıs raporu

İşbirlikçi Küçük ile Mukavemetçilerin mücadelesi

Geçen haftanın sonlarına doğru Dr. Fazıl Küçük'ün evi civarında patlayan üç dinamit, Kıbrıs Türkleri arasındaki bölünmenin vehametini gösteren bir uyarmadır. «Terkedilme» duygusunun yarattığı hayal kırıklığı içinde, düne kadar mücadeleye kesinlikle kararlı olanlar, ikiye ayrılmışlardır. Bir yanda Ankara'nın izinde giden ve Washington'a sempatik gelen «işbirlikçi» grup vardır ki, bunu Fazıl Küçük temsil etmektedir. İşbirlikçi grubun karşısında, «Türk Mukavemet Teşkilâtı» etrafında toplanmış kişiler ise, Fazıl Küçük ekibi gibi «kadere rıza gösterme» yi reddetmektedirler. Bozkurt Kemal Coşkun'un bir zamanlar aksiyon plânında temsil ettiği bu akımın lideri, hakkında ne düşünülürse düşünülsün, Rauf Denktaş'tır.

Kıbrıs'ta patlayan dinamitler, Ankara'da, mukavemetçilerin işbirlikçilerine sert bir uyarması diye yorumlanmıştır. Nitekim mukavemetçilerin yayın organı «Zafer» gazetesi, Fazıl Küçük grubuna artık uzlaşmaz biçimde cephe almıştır. Küçük'e güvenilemiyeceği ve onun «hayatı normale döndürme» gerekçesiyle, Türk Cemaatini aldattığı yazılmaktadır. Mukavemetçilerin lideri durumundaki Rauf Denktaş da, dinamit olayını Rumlara mal etmekle beraber, Kıbrıs'taki bölünmeyi saklamaktan artık vazgeçmiştir. Denktaş, Milliyet'e verdiği bir beyanatta — ertesi gün bir açıklamayla sözlerini tevile çalışmışsa da — şöyle demiştir: «Kıbrıslı Türkler arasında görüş ayrılığı vardır».

Liderlerin ağzıyla da ifade edilen bu görüş ayrılığının sebepleri nelerdir? Türk Mukavemet Teşkilâtına mensup bir grup tarafından hazırlanan aşağıdaki yazı, mukavemetçilerin kuşku ve huzursuzluklarını dile getirmek bakımından aydınlatıcıdır. İleri sürülen olayların gerçeğe uygunluk derecesi hakkında bir şey söyleyebilecek durumda olmamakla beraber, Kıbrıs dâvasına hayatlarını adamış mücahitlerin bugün neler düşündüklerini bilmekte sayısız fayda vardır. Aşağıdaki yazı bu yönden değerlendirilmelidir:

21 Aralık 1963 akşamı Türk Cemaatı, Rumların saldırısına maruz kaldığı zaman, Türklerin en büyük avantajı, Mukavemet Teşkilâtının başında son derece ciddi, çalışkan ve otorite sahibi bir liderin bulunmasıydı. Nitekim bu sâyededir ki, Türk Toplumu kısa zamanda toparlanarak bir müdafaa kurabilmiş ve genşi çapta bir katliamı önlemiştir.

Vaktiyle Makarios'u Anayasayı değiştirmek için gerekirse kuvvet kullanmaya dahi teşvik eden ve biraz da İngiliz Elçisinin bu hesapsız kışkırtmaları yüzünden patlak veren olaylarda, Türk Cemaatinın kurmuş olduğu bu mukavemet gücü İngilizleri âdeta şaşkına çevirdi. Onlar, Makarios'un verdiği raporlara kanarak, girişilecek bir saldırı hareketinde Türk Cemaatinin en geç 24 saat içinde dize getirileceğini ve bu sâyede problemlerin kökünden halledileceğini sanmışlardı. Hesaplayamadıkları husus, Türk Mukavemet Teşkilâtının, bir saldırıya karşı hazırlıklı oluşuydu.

Nitekim, Türk uçaklarının ihtar uçuşu üzerine Makarios'un başvurduğu ilk diplomat, Yunan Elçisinden de önce İngiliz elçisi olmuştu. Çünkü İngiliz yetkilisi, Garanti Andlaşmasının müdahale hakkı tanımış olmasına rağmen, Türkiyenin hiç bir şart altında Adaya müdahale edemiyeceği yolunda Makarios'a teminat vermişti.

AMERİKALILAR SAHNEDE

Dünyanın herhangi bir bölgesinde emperyalistlerin parmağı ile başlatılan bir buhranda Amerika'nın tuzu - biberi olmaması beklenemezdi. Bu bakımdan çok geçmeden Amerika meşhur CIA'sı vasıtasıyla Kıbrıs buhranına burnunu sokmuştur.

Amerika Kıbrıs buhranına tam bir teşhis koyabilmek için CIA'yı seferber etmiştir. Washington verilen raporların ışığı altında, Kıbrıs politikasını çizmek ve taraflara empoze etmek emelindeydi.

CIA'nın ilk elde merkeze gönderdiği raporlar gerçekten müthişti. Rumlar tarafından olmadık vahşet ve barbarlığa maruz kalan Türklerde en ufak bir yenilik duygusu yoktu.



Dr. Fazıl Küçük

Aksine yapılan bu zulümler onlarda mücadele azmini arttırmıştı. Bu duygunun yaratılmasında teşkilâtın başında bulunan ve Bozkurt takma adıyla tanınan Kemal Coşkunun büyük payı vardı. Binaenaleyh, Türk Mukavemetinin kırılması için ilk adım olarak bu kuvvetli Albayın teşkilâtın başından alınması gerekiyordu. Bununla Beraber Washington, bir albayla uğraşmak yerine, meseleyi tüm olarak çözmek istiyordu. Rumların uyguladıkları baskı ve zulüm metodları gerçekten feciydi. Türk Cemaati çok geçmeden bu metodların altında ya eriyip yok olacak, ya da mücadeleyi bırakıp, Rumlarla birarada yaşamayı kabul edecekti. O günlerde Washington'un Kıbrıs politikası bu temel üzerine bina edilmişti. Bu bakımdan, Kıbrıslı Rumların adaya geniş miktarda silâh sevkiyatını sâdece tebessümle karşıladılar. Fakat Türkiye'den bir tek merminin dahi Adaya gönderildiğini duydukları zaman «Bunlar NATO'nun malıdır gönderemezsiniz» diye engel olmaya kalkıştılar.



Rauf Denktaş

Washington bununla da yetinmedi. Adada büyük sayıda komünistlerin bulunduğu ve bu komünistlerin günün birinde kuvvet yoluyla iktidarı ele geçirmeğe kalkışmalarının imkân dahilinde olduğu hususunda Atina ile hayalî bir plân hazırladı. Bu adaya bir tümen asker göndermenin gerekçesiydi. Pek tabii ki gönderilecek olanlar Yunan askerleriydi. Ve Washington, Atina ile birlikte hazırladığı bu plânı önceleri Ankara'dan gizli olarak uygulamaya kalkıştı. Adadaki plânı Ankara'ya açıkladı, ama itiraz kabul etmediğini de eklemeyi unutmadı. Böylece Washington Atina ikili oyunu neticesinde Adaya 17 bin kişilik Yunan kuvveti sevkedildi.

Önceleri bu kuvvetin komünistlere karşı kullanılacağı ilân edildi. Halbuki 1964 Ağustosunda Dillirgada, Mücahit Üniversitelilere karşı hazırlanıp uygulanan saldırı Yunanlı askerlerin eseri idi.

KÖYLERDE ÇALIŞAN CIA AJANI!

Bütün bunlara rağmen Kıbrıs Türklerinin mukavemetini çökertmek mümkün olmuyordu. Aksine, Kıbrıslı Türkler de, kuvvetli Albayın gayretiyle teşkilâtlanarak birleşmişler ve 12 bin kişilik bir mücahit gücü meydana getirmişlerdi. O kadar ki, karşıdan bakıldığı zaman bu gücü, Adada bulunan Alayından ayırt etmeye imkân yoktu. Büyük bir emek, titizlik ve masrafla yetiştirilen mücahitler kısa zamanda eşsiz bir gönüllü ordusu olmuş ve düzenledikleri askeri tatbikatlarda, yabancıların dikkatini çekmişti Kaldı ki Mücahit Ordusu kurulduktan sonra, Kıbrıslı Türklerin mücadele gücü Rum-Yunan ortak kuvvetleri karşısına bir dağ gibi dikilmişti. Nitekim Magosada, bu kuvvet sayesinde Rum-Yunan kuvvetlerinin ilk kez geriledikleri dikkate şayandır.

Bu gerçeklerin ışığı altında Washington siyaset değiştirmeye mecbur kaldı. Başlangıçta CIA tarafından verilen ve Kuvvetli Albayın veya onların deyişiyle Bozkurt'un Adadan alınması fikri «hür dünyanın lideri» tarafından yeniden benimseniyordu. Kıbrıs buhranını, menfaatlerine en yakın olan ENOSİS şeklinde halletmek için mücahitlerin arasının açılması, disiplinli olan bu gücün zayıflatılması ve dolayısıyla yıpratılması gerekiyordu. Bunun için en etkili yol, mücahitlerin sevdikleri, saydıkları ve bir emri ile ölüme gitmekten çekinmedikleri komutanları, Bozkurtu Adadan uzaklaştırmak gerekiyordu. Bunun için yollar aranmasına geçildi.

İşe önce köylerden başlandı. Bilhassa Rum ablukası altında inim inim inleyen Bağlıköy, Poli, Baf v.s. gibi köylere sızan CIA mensupları buradaki halka, Bozkurt'a inanmamalarını, Bozkurt'un halkı bir felâkete doğru sürüklediğini, Türkiye'nin Kıbrıs'a müdahale etmesine imkân olmadığını, en iyi çarenin Rumlarla eskiden olduğu gibi bir arada yaşamak olduğunu telkine çalıştılar. Bilhassa CIA'nın Mac Farland isimli cevvel çocuğu -ki şimdi İstanbul'da Amerikan Konsolosluğunda görevlidir ve gayet iyi Türkçe bilmektedir- bu işin şampiyonluğunu yapmaktaydı. Mac Farland bir seferinde ayni maksatla gittiği Bağlıköyde ölümle tehdit edilince çareyi Adadan kaçmada buldu.

Dr. KÜÇÜK SAHNEDE

Her devirde iktidarın adamı olma geleneğine sıkı sıkıya bağlı kalan Fazıl Küçük, olayların ilk günlerinde hatırlamak dahi istemediği Cumhurbaşkanı Muavinliği görevini yeniden yavaş yavaş benimsemeye başlıyordu. Onu bu hatırlayışa sevkeden sebep, Adada, bir başka insanın, halk tarafından gerçekten sevilmesi ve dinlenmesiydi. Halbuki bu, yıllardır Kıbrıs Türklerini tebaa ve Türk emlâkini babasının çiftliği gibi idare etmeğe alışmış Fazıl Küçük'ün işine gelmiyordu. O, Kıbrısın meşru Cumhurbaşkanı Muaviniydi ve herşey kendisinden sorulmalıydı. Kemal Coşkunlar, Sancaktarlar onun emrine verilmeliydi. Verilmeliydi ki, yine eskisi gibi saltanat sürmek imkânı elde etsin. İstediği memuru işinden attırıp, istediğini getirtsin Kanun mesabesindeki buyruklarına iltifat etmiyenlerin ayaklarına karpuz kabuğu koysun. Nikâh davetiyelerini kendi matbaasında bastırmayan memurlara «dünyayı zindan» etsin.

Ama Kemal Coşkun cemaatın kaderine hâkim olduğu, cemaatin sorumluluğunu omuzladığı müddetçe bunları yapmaya imkân yoktu. Bu bakımdan yapılacak iş Kemal Çoşkun'

u Adadan kaldıracaktı. Dolayısıyle Washington ile Fazıl Küçük işte bu noktada birleşmiş oluyorlardı.

AMERİKAN PLANI UYGULANIYOR!..

Fazıl Küçük bundan sonra Amerikan Büyükelçisi ile sık sık buluşmaya başladı. Ancak yaradılış itibariyle, etrafındakilerin çok çabuk etkisinde kalan, çocuk tabiatlı Fazıl Küçük'ü Amerikan Büyükelçisi nüfuzu altına almakta güçlük çekmedi.

Bunun uygulanmasında ilk nokta Kemal Coşkun'a güçlük çıkarmaktı. Toplantılara gelinmiyor, gelince dahi on dakika sonra birbir bahane uydurularak kaçılıyor ve bu yolla çalışmalar sabote ediliyordu. Öte yandan ortada 1963 yılından beri liselerden mezun olan öğrencilerin durumu vardı. Bu öğrenciler, liselerden mezun olduktan sonra, babaları, ağabeyleri gibi mücahit ordusuna katılmışlardı. Rum Radyosu ise bu gençlerin durumunu devamlı istismar etmekte, Bozkurta karşı isyana çağırmaktaydı. İşte bunu fırsat bilen işbirlikçiler ateşe petrol dökmekten çekinmediler ve bu talebelerden birkaç elebaşı seçip onları Teşkilâta karşı isyana teşvik ettiler. Tahriklere uyan bazı kişiler birbiri ardına yaptıkları umumî toplantılarda teşkilâta kafa tutmaya ve isteklerini zorla kabul ettirmeye kalkıştılar. Bu arada Fazıl Küçük'ün teşvikiyle, Fazıl Küçük'ün malı olan Halkın Sesi matbaasında (Aslında bu matbaa Menderes devrinde, Kıbrıs Türklerine kültürel yardım adı altında gönderilmiş olan 13 bin 500 sterlinle geliştirilmiştir). BAŞKURT adlı bir dergi çıkarmayı denediler. Teşkilât tarafından cidiyetle izlenen bu duruma son verilmesi gerekiyordu ve neticede mücahitler arasında disiplinsizliğe yol açan böyle bir hareket, elebaşıların pişmanlık duyarak yapmış oldukları samimî itirafları ile kapanmış oldu.

Amerikan yörüngesine giren işbirlikçilerin marifetleri bu kadarla bitmedi. Şimdi hedef mücahit komutanları arasına nifak sokarak onları birbirine düşürmekti. Bu yüzden değil midir ki, değerli bir mücahit olan Alpay Mustafa, yine teşkilâtın iki değerli komutanına ateş ederek onları yaralamış ve daha sonra vicdan azabı duyarak hücresinde intihar etmiştir. Fakat ne acıdır ki bu intihar olayını Kemal Coşkuna mal eden işbirlikçiler, acele Ankara'ya raporlar göndererek Bozkurt'un «Alpay Mustafa'yı vurduğu» nu iddia etmişler ve onun geri alınmasını istemişlerdir.

ANKARA'DA DÖNENLER

Kıbrıstakine paralel olarak Ankara'da da plânı uygulama yoluna tabiatıyla çaba göstermekteydi. Hükûmet hareketinin belkemiği, Ankara'nın ikna edilmesiyle kırılabilirdi.

Adalet Partisi iktidarı hatalı bir yola sürüklenmekteydi. Gerek Kemal Coşkun ve gerekse mücahitler sık sık Ankara'ya müracaat ederek, gidilmekte olan hatalı yolu göstermek gereğini duymaya başladılar.

Özellikle Coşkun, Dışişlerinin hataları yüzünden, Ankara'ya en sert raporlarını göndermek zorunda kalıyordu. Bu durum karşısında Hariciye Kemal Coşkun'un Adadan alınmasını Genelkurmay Başkanlığından resmen istedi. Genelkurmay önceleri buna muhalefet etmişse de, daha sonra Cemal Tural görüşünü değiştirmiştir.

Bundan sonra Kıbrıs'ta gerek mücahitler ve gerekse halkla Hariciyenin arası iyice açılmıştır.

Kıbrıslı Türkler, AP iktidarına karşı inanç duyamamışlardır. Gerçi geçmiş iktidarların pek çok hataları olmuştur, fakat Kıbrıslı soydaşlarımızın, bu iktidarlara karşı güvenlerinde ufak bir sarsıntı görülmemiştir. Halbuki AP, gerçekleri gizlemeye yönelmiş bir dümen suyu politikasına sarılarak güveni yitirmiştir.

Kıbrıslı Türkler tarafından sevilmeyen insanlar tutup sevilenleri saf dışı bırakmıştır. Meselâ, Türkler bugün, her yönüyle denenmiş, fakat kötü not almış bir lider olan Fazıl Küçük'ü sevmemekte ve tutmamaktadır. Buna karşılık gerek mücahitler, gerekse halk, her yönden Fazıl Küçüke nazaran bilgili, görgülü ve kuvvetli bir adam olan Rauf Denktaşı istemektedir.

AP iktidarı, Cemal Tural'ı ikna ettikten sonra başarıyla yürütülmekte olan bir mücadelenin baltalanacağına aldırmadan Kemal Coşkun'u Adadan çekmeye karar verdi. Ancak bunun için makul bir sebep gerekiyordu. Halbuki bir yıl kadar önce Makarios Yönetimi, ayni insanı «istenmeyen şahıs» ilân ettiğinde Türk Hükûmeti, geri almaya yanaşmamıştı.

Oyun yine Lefkoşada hazırlandı. Amerikan Büyükelçiliğinin çok beğenmeğe başladığı Fazıl Küçük, oyunun baş aktörüydü.

Kıbrıs'ta bir Genel Komite vardı. Bu Komitede, eski bakanlar, Cemaat Meclisi temsilcisi, Teşkilât temsilcisi ve Cumhurbaşkan Muavini bulunmaktaydı. Komite, Kemal Coşkunun eseriydi ve tarafların sıkı bir işbirliği kurarak çalışmaları amacını gütmekteydi. Fazıl Küçük ve üç bakanı önce bu Komitenin toplantılarına boykot etmekle işe başladılar. Ardından Ankara'ya istifa ettiklerini bildirdiler. Fazıl Küçük Ankara'ya rapor üstüne rapor göndererek Kemal Coşkunla daha fazla çalışmıyacağını söylüyor ve onun geri alınmasını istiyordu. «Ya o, ya ben» diyordu. Bu durumda Ankara'nın işleri kolaylaşmıştı. Kemal Coşkun'un geri alınması kararı böylece alındı.

Kemal Coşkun'un Adadan alınma kararının, başta Lefkoşe'deki maslahatgüzar Özdemir Benler olmak üzere birçok çevreler tarafında gayet tabii karşılanacağı sanıldı. Özellikle Amerikalılarla sıkı teması olan elçilik müsteşarı Nusret Aktan Kemal Coşkun'un Amerikalıların baskısı sonucu geri alındığını saklamıyor fakat kuvvetli bir tepkinin beklenmediğini söylüyordu. Ne var ki, Kemal Coşkun'un geri alınma kararı hiç te sanıldığı gibi sessizce karşılanmadı. Karara karşı koyan mücahitler, derhal sert bir protesto gösterisi düzenlemeye koyuldular. O güne kadar efsanevi bir insan olan ve gazetelerde değil resmi, isminden dahi bahsedilmeyen Kemal Çoşkun'un geri alınışı, Kıbrıslı Türkleri kaynaştırmaya kâfi geldi. Haftalık ZAFER gazetesi karara ilk tepkiyi gösterdi. Kemal Coşkun'un büyük boy bir resmini basarak, Ankara'nın hata ettiğini açık fakat samimi bir dille duyurdu. Bunun üzerine Kemal Coşkun'un başını iyiyenler, bu sefer Zafer gazetesine yöneldiler. Ne var ki, Zaferin zinde kuvvetlerin sözcülüğünü yapması gazeteye saldıranların heveslerini kursaklarında bıraktı.

ANKARA'YA KIRGINIZ...

Bugün Kıbrıs'ta bir mücadele devam ediyor. Ama kabul etmek gerekir ki, bu mücadeleyi yürüten mücahitler bugün Ankara'ya kırgındırlar. Çünkü mücadelenin en kritik bir devresinde bu mücadeleyi yürüten güçlü bir komutanın bir takım oyunlar sonucu geri alınması ve Amerikan plânının engelsiz uygulama yoluna girmesi Kıbrıslı Türkleri Ankara'ya gücendirmiştir.

Halihazırda kendi kaderleri ile başbaşa bırakmış olduğumuz Kıbrıslı soydaşlarımız, şimdi bir yandan karşıdaki düşmanla savaşırken öte yandan da işbirlikçilerle mücadele etmektedir. Hariciye onlara mücadelelerinde yardım edeceği, yerde alabildiğine güçlük çıkararak mukavemeti zayıflatmaktadır.

Bu durumun daha ne kadar devam edeceği sorulmaya değer bir sorudur.

Attilâ İlhan'ın defteri

«MÂRÛZAT»

22 Mayıs Pazartesi

Başkaları da vardı ama, söz üçümüzün arasında geçti.

«— Türkçeyi arılaştırmak iyi hoş, diyecek oldum, ne var ki yazarın kalemini çeliyor bu: belki tutar diye piyasaya sürülmüş kelimelerle roman yazılmaz ki! Ya tutmazlarsa?.. İster istemez, konuşma diline bağlıyorum büsbütün kendimi, halkın ağzına girmemiş kelimelere el sürmüyorum.»

Orhan Kemal de: «Al diyor, benden de o kadar!»

Bu işe canı sıkılansa, Asım Bezirci, dilde özleşmenin yaman ve heyecanlı bir taraftarı o, belirli bir üzüntüyle:

«Ayıp yahu, diyor, siz de mi?»

Bu anlattığım üç beş yıllık bir anı: **İkbâl**'den çıkılmış da Ankara caddesine mi iniliyor ne: okul çocukları, dolmuş ve müvezzi kalabalığı. Yorgun bir de güneş.

Almanya'dan bir yerlerden bir mektup, Faik Sabri Ceylân yazıyor: «Sanat dilinde Türkçeciliği tutmaz gibi bir hâliniz var, bu niye?» Karşılık yazmadan bir süre düşünüyorum, acaba mı diye, değil: Bildiğim kadarıyla Atatürk dil devrimini Batı Türklerinin ümmet'ten ulusa geçişlerinde önemli bir etkendir diye düşünüp de yapmıştır; Türk ulusu Türkçe konuşacaktı elbet; daha da önemlisi, bu devrimle, ayrı ayrı dillerle konuşup yazan aydınlarla halk, şehirlilerle köylü arasındaki dil barajı yıkılacak, halk yığınlarının aydınlatılması kolaylaştırılmış olacaktı. Ben buna karşı değilim, hiç de olmadım.

Hatta özleştirme konusundaki bazı aşırılıklara da ayni Atatürkçü ilkeye dayanarak karşı çıkıyorum. Nasıl mı, bakın nasıl: Son yirmi yıldır Türk aydınıyla Türk ulusu yeniden ayrı ayrı dillerden okur yazar olmuşlardır. Sanatçılar, özellikle bazı ozanlar en az bilinen, en az yaygın **«arı»** kelimeleri bulup çıkarmayı, bunlarla anlam yükü hiçe yakın imgeler yapmayı iş edinmişlerdir. (Buna benzer bir durum, **Edebiyat-ı Cedide**'nin son zamanlarında, **Fecr-i Ati** döneminde de yaşanmış. Halit Fahri, **«Edebiyatçılar Geçiyor»** da Cenap Şehabettin'in Farsça sözlüklerden «nâdide» kelimeler bulup çıkardığını yazıyor. Öbür ozanlar da anlaşılan ondan pek geri kalmıyorlarmış. Biçimci sanat yozlaşmaları bunalım dönemlerinde beliriyorlar ya, yakın tarihimizden buna bir örnek de bu!) Sonuç ne, sanatın halktan geçtim ortalama aydınlardan bile kopması, ayrı, uzmanlık isteyen entelektüel bir oyun haline gelmesi. Aracı ne bunun? Özleşmiş dil. Şimdi siz Mustafa Kemal'in özlediği de işte buydu diyebilir misiniz, Allah aşkına? Ben, diyemem.

Bir de şu var, dil devrimi esnek ve hoşgörülü bir tutumla yürütülmez, ha bire yasaklar koyarsa, hem sokaktaki adamı, hem ozanı yazarı derdini anlatmak konusunda çok dar bir yere sıkıştırmaktadır. Dil yoksullaşıyor lâfı palavra değil! Sık sık örnek veririm, pek pek otuz yıl kadar önce Türkler üzüntülü ruh durumlarını deyimlerken çeşitli nüansları gösteren şu kelimeleri kullanırlardı: **melâl, hüzün, keder, elem, efkâr, gâm, endişe, hicran kahır vs**; üç aşağı beş yukarı bütün okur yazarların diline girmişti bu sözler, halk da çoğunu kullanırdı (hâlâ da kullanır ya!); aşırı özleştirmeci kafa hepsine sepet havası çalınca, ay üzüntülü durumları anlatmak için Türk yazarının ozanının elinde **kaygı** kelimesinden başka kelime kalmamıştır. Siz bunu Türk diline ve sanatına fayda sayıyorsanız, karışmam, ama ben sayamam, özürlüyüm. Hele Fransızların konuşmasında olsun yazışmasında olsun Arapça'dan **alkol** ve **tarif**, İngilizce'den **spleen, vagon, hold-up**, Türkçe'den **yoğurt** ve **yatağan** gibi kelimeleri hiç bir aşağılık kompleksine düşmeden kullandıklarını bile bile! Eğer özleştirme kafasını taşısalar Fransızların **gaulle**'ce konuşmaları gerekirdi, oysa lâtin temelini esas almış, bunun içinde **breton, normand, flamand** ve **basque** kaynaklı kıyamet gibi kelimeyi eriterek Fransızlaştırmışlardır. Biz, üstelik kendi dilimizi temel alarak, Arap, Acem ya da Rum asıllı kelimeleri neden Türkleştiremiyecekmişiz, anlamam?

Halk Osmanlıcası pekâlâ kıvırmıştı da bu işi. Bilmem Bahçet Necatigil'in radyoya uyguladığı **Evliya Çelebi**'yi dinliyor musunuz? İşitmişsinizdir öyleyse, dikkatinizi de mutlaka çekmiştir: o zamandan bu zamana Türk ulusunun konuşma dili ayrıntılarında değişmiştir sadece, ana doğrultusunda, ses ve kuruluşunda değil! **Evliya Çelebi** bugün Anadoluya çıksaydı halka derdini çoğumuzdan çok daha iyi anlatırdı gibime geliyor. (Ayni şeyi geçen gün Samim Kocagöz ile de konuştuk). Zira, aydınların bir çeşit kültür aristokrasisi belirtisi haline gelen aşırı öztürkçenin altında, halk, hele Anadolu, dilini ayni doğrultuda korumakta ve geliştirmektedir.

Kaldı ki bu aşırılık bizi toplumsal ve tarihsel köklerimizden koparmak tehlikesini de gösteriyor. Siz bakmayın Osmanlı uygarlığı yoktur diyen hamhalatlara, hem vardır, hem de şaşılacak derecede tutarlıdır bu uygarlık: **Sinan**'ın mimârisi, **Bâki**'nin şiiri, **Itrî**'nin musikisi, **Nasrettin Hoca**'nın mizahı, **Yunus**'un ve **Mevlânâ**'nın ermişliği doğu-islâm uygarlık çerçevesi içinde özgün ve özgül bir uygarlık bütünüdür; Arap, onları; Arap; Acem, onları Acem saymaz, niye? Türktürler de ondan, Türktürler ve bizim çağdaş bileşimimizi üzerine oturtacağımız ana kültür temelinin yapıcılarıdırlar. Dildeki her aşırılık, bizi onlardan ve eserlerinden bir parça daha koparmakta, Batı'nın kültür emperyalizmi karşısında yoz ve çıplak ortada bırakmaktadır.

Peki, vazgeçelim mi bu işten? Saçma! Dilin gelişmesi kararla başlatılıp durdurulacak bir süreç değildir. Türkçe, Türklerin ulus olabildikleri oranda Türkleşecektir. Yalnız Türkleşmek nedir, işte onu belirlemeli: on yüzyıllık toplumsal ve kültürel bir gelişmeden süzülen çağdaş bir sentez mi, yoksa batı Türklerinin bunca zamanda yaptığını bir hiç sayıp sil baştan Ural ve Altay arası Doğu Türklerinin yerlerine dönmek mi? Bu sonuncusunun bir toplumu içinde bulunduğu koşullardan «dilbaz» bir şekilde soyutlayıp yabancılaştırmak olduğunu günün birinde elbet bir anlayan çıkar. Şimdilik bağnazlıktan kaçınmakta, acele etmemekte, hele hele yukarda sözünü ettiğim iki önemli sakıncayı gözönünde tutmakta sayılamıyacak kadar çok fayda görüyorum. Rahmetli Ataç yirmi yıl önce Cumhuriyet Halk Partisi yerine ciddi ciddi Kamubuyrum Tüz Bölemi diyordu, şimdi hatırladıkça gülüyoruz, oysa Anadolu köylüsü hâlâ yanımıza: «— Beyim, bir mâruzatım var» diye yanaşmaktadır. haddin bütünse gül de göreyim.

Ona göre.

"Deli İbrahim"

Aziz Nesin

Geçen tiyatro mevsiminde, Kent Oyuncuları sahnesinde Deli İbrahim, çok iyi sahneye konulduğu, çok da iyi oynandığı halde, yine de değeri oranında gereken ilgiyi çekemedi kanısındayım. Özellikle bir-iki eleştirmecinin bu oyunu tarihsel gerçeklere uymazlığı yüzünden beğenmemeleri, bu eleştirmenlerin yeteneksizliklerini sanat gerçeğinin ne demek olduğunu bilmediklerini ortaya koydu.

Tarihsel, ya da günlük yaşam gerçekleriyle sanat gerçeği birbirine aykırı olamaz, ama, sanat gerçeği de yaşam ve tarih gerçeğinin tıpkısı değildir. Toplumdaki tarih ya da yaşam gerçeği, sanatçının sanat gerçeğini, sunması için bir araç, bir bahane, bir hareket noktasıdır. «Deli İbrahim» oyunundaki İbrahim, elbetteki tarihteki Sultan İbrahim değildir. Çünkü oyun, ne tarih, ne de bilimdir.. Yazar, Deli İbrahim'in kişiliği ve onun yaşamındaki olaylardan esinlenerek bize söylemek istediklerini anlatmış ve bu anlatışında Deli İbrahim'i bir bahane, bir araç olarak kullanmıştır. Çünkü, anlatmak istediğiyle, Deli İbrahim'in yaşamı, birbirine denk ve uygun düşmüştür. Burada önemli olan, Deli İbrahim'i bütün ayrıntıları ve tarihsel kişiliğiyle sahnede göstermek değil, Deli İbrahim aracılığıyla ve onun yaşamına denk düşen ve o yaşamdan çıkarılan bir gerçeğin sahneden seyirciye sunulmasıdır. Bu bakımdan Deli İbrahim oyunu, oyun yazarlığımızda bir başarıdır.

Turan Oflazoğlu, oyununun tarihsel gerçeklere uymazlığını eleştirecekleri önceden bilmiş gibi, bu türlü eleştirileri, Kent Oyuncuları Dergisindeki yazısında önceden şöyle cevaplandırıyor:

«Benim amacım, karanlıkta kalmış tarih gerçeklerini aydınlatmak değildi, bu durumdaki bir insanın (yani Deli İbrahim'in durumunda) neler yaşamış olabileceği, neler yaşayabileceğiydi önemli olan..»

İşte, yaşam gerçeğine aykırı olmadan verilen sanat gerçeği budur. Yazar, yalnız karanlıkta kalmış tarih gerçeklerini değil, aydınlığa çıkmış, çok bilinen tarih gerçeklerini bile sanat gerçeğini sunmak için gereği varsa, zorunluysa görmezden gelebilir, değiştirebilir, yakabilir. Oflazoğlu, oyunundaki bütün Deli İbrahim, Kösem Sultan adlarını çıkarabilir, yine de oyun değerinden yitirmez, hem de yine Deli İbrahim'i anlatan bir oyun olabilirdi..

Oflazoğlu, «Benim için önemli olan bu durumdaki bir insanın neler yaşamış olabileceği, neler yaşayabileceğiydi» diyor. Bunda önde olan, bu insanın durumudur. Bu durumdaki insanın gerçekten nasıl yaşadığı, nasıl davrandığı, sanat gerçeği açısından hiç de önemli değildir. Oysa bilim açısından çok önemlidir. Bu durumdaki insanın neler yaşayabileceğini, y a z a r tasarlamış, oyununda gerçekleştirmiştir. Yoksa bunlar, Deli İbrahim'in gerçek yaşamı değildir.

Deli İbrahim'in tarihsel yaşam gerçeğine de uygun sanat gerçeği olacak durumu nedir? Bu soruyu özetle, «İnsanın kendisini, ters uçta varlaması» diye cevaplıyabiliriz. Yaşamak isteyen, yaşama çok bağlı bir insan, bu olanağı isteğince elde edemediği için intihar eder, kendini öldürerek ters uçta kendini var kılar. Bir çok sevdiği kadını, onunla isteğince var olamadığı için, bu duygusunun tam tersi uca yönelerek kadını öldürür..

Deli İbrahim de, işte böyle bir durumdadır. Durmadan çılgınlıklar yapar. Çok çok yaşamak istediği için, bunu yapamadığı için, intihar eden gibi, çok sevdiği kadını isteğince sevemediğinden öldüren gibi, Deli İbrahim de kendini ters uçta varlıyacaktır. O delirmemek için çılgınlıklar yapmaktadır. Çılgınlıkları, delirmesine karşı kendini savunmasıdır. Oyunda Deli İbrahim şöyle der:

«Cinnete karşı savunmaydı benim çılgınlıklarım..»

İşte oyunun belkemiği, en yoğun özeti budur.

Yıllarca zindanda, öldürülmek korkusu içinde tutuklu kalmış, Deli İbrahim'i karanlık zindandan tahtın parlak, gözkamaştırıcı aydınlığına çıkarıp, padişah olduğunu söylüyorlar. Onun ilk tepkisi, sahnede duyduğumuz ilk sözler şu çığlıklardır:

— İstemem diyorum! İstemem, istemem, istemem!.

Oyun oynuyorsunuz bana tuzak kuruyorsunuz..

Bana saltanat gerekmez.

Büyük tutkulu anası Kösem Sultan'ın İbrahim'e cevabı şudur:

— Peki, dön öyleyse zindanına.. Dön de boş kalsın bu şanlı taht!.. Son bulsun yüzyıllardır süren Osmanlı Hanedanı..

Hayır, yüzyıllardır süren Osmanlı Hanedanı son bulmayacak elbet, şanlı taht boş kalmayacaktır. İbrahim zindanının karanlığına dönemiyecektir artık.. Padişah olmak zorundadır.

O, iyi bir padişah olmak, halkını iyi yönetmek isteğindedir ama bu elinde değildir. Gücünün dışında yeteneklerinin üstündedir Yaşamak istediği, amma isteğince yaşayamadığı için kendini öldüren insan gibi, çok sevdiği kadın kendisinin olmadığı için onu öldüren adam gibi İbrahim de tam ters uçta yönelecek bu ters uçta var olduğunu duyacaktır. Varlığını ilkin bedeninde duymalıdır.. Cinci Hoca'nın büyülü, kışkırtıcı yanıltmalarından sonra, yanılmaya çok önceden hazır olan İbrahim ona şöyle der:

«Kollarıma döndüm artık, bacaklarıma döndüm, gövdeme döndüm artık.»

Artık bedeniyle vardır, varlığına kendisini inandırmıştır. Bu varlığını sürdürmesi gerekir. Bilimle, sanatla, iyi yönetimle varlığını üçüncü boyutta sürdürüp ölümsüzleşemiyeceği için, İbrahim'e varlığını sürdürmenin salt bir yolu kalmıştır. İkinci boyutta yaşamak, kuşağını sürdürmek, çocuklar, çocuklar, çocuklar yaparak onlarda yaşamak, onlarda ölümsüzleşmek. Bu duygusunu şöyle açıklar:

«Kasıklarımda bir tatlı ateş yanıyor şimdi..

İçimdeki koyu sis dağılmaya başladı.

Bir kızıl şarkı yürüyor damarlarıma..»

Artık İbrahim, başka türlüsü olamadığından, tüm varlığını kasıklarındaki ateşle duyacaktır. Ne denli çok çocuğu olursa, onca yaşıyacak, sürecek, sonsuzlaşacaktır. Gerçek ordunun başında değildir, sefere çıkamaz. Çocukları, onun ordusudur. İlk çocuğunun anası Turhan'a şöyle der:

«Yaşa Turhan! Oğlum sonsuzluğum!»

İlk babalığının sevincini Cinci Hoca'ya şöyle anlatır:

«Nurtopu gibi bir arslan yavrusu Hocam!

Sanki ordumla sefere çıkmışım uzak ülkelere.

Bir savaşta tam yenik düşüp yok olurken,

Anayurttan yeni güçler yetişmiş yardımıma!

Aferin Turhan! Ama olmaz, bir çiçekle bahar gelmez.

Her odasında sarayımın bir çocuk görülmeli.

Beşik gıcırtılarıyla yankılanmalı duvarlar.

Belirsiz yüzüyle çocuklarım kaynaşıyor kasıklarımda, ölüme karşı, yokluğa karşı..»

Artık İbrahim deliliğe karşı kendini çılgınlıklarıyla savunacak, deliliğin sınırını daha öte itmek için, çılgınlıklarıyla bu sınırı zorlayacaktır. Çünkü, ancak ve ancak bu cinsel çılgınlıkları, onun varlığıdır. Ama bu çılgınlıkları sonunda onu yine zindanına ve ölüme götürecektir. Bu ölümden kurtuluşun yalnız bir umarı vardır: tahtın tek kişisi kalmak, yâni çocuklarını öldürmek. Birçok akıllı padişah, taht uğruna çocuğunu, kardeşini öldürdüğü halde, Deli İbrahim, ucunda ölüm de olsa, taht'ta kalmak için çocuklarını boğdurtmıyacaktır. Çünkü çocukları, onun ölüme karşı, yokluğa karşı varlığının sürmesidir.

Tarihteki gerçek Deli İbrahim, bu mudur? Elbette değildir. Çünkü biz sahneden tarih kitabı değil, sanat seyredeceğiz.

Deli İbrahim aracılığıyla sahneden, Turan Oflazoğlu'nun sunduğu sanat gerçeğini seyrediyoruz. Bu iki gerçek birbirine aykırı değil, ama birbirlerinin tıpkısı da değildir.

Gerçekten değerli bir oyun olduğu için, Deli İbrahim'i titizlikle, kıyasıya eleştirmemiz, ayrıntılarına dek üzerinde durmalıyız. Ne yazık ki, bu türlü bir inceleme olanağım yok. Ama ençok yadırgadığım, oyundaki soytarı oldu. Bütün oyun kişileri Türk'ken, soytarı, yabancı klâsik oyunlardan çekip alınmış bir yama gibi duruyor. Soytarı, tümüyle gereksiz gibi kalıyor. Oysa soytarı, İbrahim'in delilikteki aşırılığını belirtmek için oyuna, çok gerekli olarak konulmuş. Soytarının, Yeniçeri Ağası yapılmasındaki karşıtlıkla İbrahim'in deliliği somut olarak gösteriliyor. Öyle ki, Padişahın bu deliliğine soytarı bile razı değildir. Ama İbrahim, soytarıyı, Yeniçeri Ağası değil, Padişah bile yapabilecektir.

«Aman Padişahım, esirgeyin bu bağışı benden!

Soytarıdan yeniçeri Ağası olur mu hiç?»

Sultan İbrahim parlar:

«Ne demek! Ben padişah değil miyim!

Yeniçeri Ağası değil, padişah bile yaparım dilediğimi.»

Soytarının oyuna sokuluşunun nedeni, budur. Ama soytarı, oyunda bir yama gibi kalmıştır. Yalnız, o rolün kötü oynanışından değil, metinde de böyle. Belki de, soytarı kaldırılıp, onun yarattığı durum, diyaloğla verilebilir. Ya da başka bir biçim düşünülebilir.

Bir oyunu değerli kılan, ya da değerini belirten öğelerden biri de, zamana dayanıklılığı ya, Deli İbrahim, ileride yeniden sahneye konulacağına ve zamanla değerinden yitirmediğinin anlaşılacağına inanıyorum.

Son birkaç yıldır, sayıları az da olsa, oyun yazınımızda, Türk tiyatrosunun kurulmasına doğru büyük atılımlı bir gelişme var. Turan Oflazoğlu'nun Deli İbrahim'i, bu gelişmeyi sağlayan sayıları şimdilik az olan oyunlardan biri.



Müşfik Kenter «Deli İbrahim»de

Amerikan halkı için de mücadele ediyoruz!

Jean - Paul Sartre



Stockholm'de toplanan Russel Mahkemesinin, Vietnamda Amerika'nın savaş suçları işlediği sonucuna varmasından sonra, Jean-Paul Sartre ve ünlü Fransız matematikçisi Prof. Schwartz, Pariste, Mahkemeye tahsisi reddedilen Mutualité salonunda bir basın toplantısı düzenlediler, sonuçlar hakkındaki görüşlerini açıkladılar. Schwartz, Mahkemenin çalışmalarının ciddi olduğunu, yargıçların ne sonuçlara varacaklarını önceden bilmediklerini söyledi. Yargıçlar, tanıkları ve tahkikatı yürüten heyetleri uzun uzun sorguya çekmişler ve Kuzey Vietnam tarafından ileri sürülen iddiaları süzgeçten geçirmişlerdir.

Sartre ise şunları söyledi: «Mahekme kişileri mahkûm etmedi. Ama Amerikan Hükûmeti ile Silâhlı Kuvvetlerinin davranışını şiddetle mahkûm etti. Onlar, Vietnamda, sivil hadeflerin kasıtlı, sistemli ve büyük çapta bombardımanından suçludurlar. Sivil halk, meskenler, köyler, barajlar, bentler, sağlık tesisleri cüzzamlılar evleri, okullar, kiliseler, mâbetler, tarihî ve kültürel âbideler bombalanmıştır.

Oybirliği ile evet deriz ki, ABD Hükûmeti, milletlerarası hukuk açısından, Vietnama karşı saldırı fiillerinde bulunmuştur. Oybirliği ile evet deriz ki Avustralya, Yeni Zelanda, Güney Kore hükûmetleri, milletlerarası hukuka aykırı bu saldırıda ABD'nin suç ortakları olmuşlardır.»

Russel Mahkemesi, Birleşmiş Milletler, UNESCO, Papa ve Dünya Sağlık Teşkilâtına dört memorandum göndermeyi kararlaştırmıştır. Birleşmiş Milletlerden, bilyalı bombalar kullanılmasını yasaklayan bir karar alması istenecektir. UNESCO'nun okulların bombalanması konusunda dikkati çekilecektir. Papa'ya kiliselerin, Dünya Sağlık Teşkilâtına hastahanelerin, sanatoryum ve cüzzamlı evlerinin bombardımanı duyurulacaktır.»

Sartre. «asıl iş bundan sonra; vardığımız sonuçları halklara benimsetebildiğimiz ölçüde Mahkeme meşruiyet kazanacaktır» demektedir. Aşağıdaki yazıda, ünlü düşünürün bu konudaki görüşlerini okuyacaksınız.

ORMAN KANUNU

1945 yılında tarihte yepyeni bir olay vukuoulmuştur. Bu, Nürenberg'ın doğuşudur. Nürenberg, muharip bir devletin işlediği suçları yargılamakla görevli ilk milletlerarası mahkemedir. O tarihe kadar, şüphesiz Briand-Kellog Paktı gibi «Savaş için hukuk» u (Orman Kanunu) sınırlama amacı güden bazı milletlerarası anlaşmalar yapılmıştı Yalnız anlaşmadaki hükümleri uygulamak için hiç bir organ kurulmadığından, devletler arasındaki ilişkiler «orman kanunu» na göre düzenlenmekte devam etmiştir. Bunun başka türlü olması da mümkün değildi. Zenginliklerini büyük sömürge imparatorlukları üzerine kuran devletler, Asya ve Afrikadaki davranışlarının bu ölçülere göre yargılanmasına rıza gösteremezlerdi. Ancak 1939 dan itibaren Hitler çılgınlığı dünyayı öyle bir tehlikeye atmıştır ki, dehşete kapılan Müttefikler, galip gelirlerse, saldırı ve fetih savaşlarını, esirlere eziyeti, işkenceyi, jenosid denen ırkçı fiilleri yargılama ve mahkûm etmek kararı vermişlerdir. Böylece, sömürgelerdeki davranışları dolayısiyle, kendi kendilerini mahkûm ettiklerinin farkına varmamışlardır.

Bu sebeple, yâni nazi suçlarını daha evrensel biçimde müeyyideye bağladığı için, Nürenberg, savaş suçlarını nerede ve kim tarafından işlenirse işlensin, mahkûm etmeye imkân veren gerçek bir mahkemenin yolunu açmıştır Nürenberg Mahkemesi, «Savaş için hukuk» yerine, «Savaşa karşı kukuk» u getirmek suretiyle bu temel değişikliğin ifadesi olmuştur. Mahkemenin akıbeti malûmdur. Son Alman suçlusunun yargılanması biter bitmez, Nürenberg kayıplara karışmış ve bir daha ondan söz edilmemiştir.

MİLLİ KURTULUŞLAR DÖNEMİNDEYİZ

Acaba 1945'ten beri hiç savaş suçu işlenmedi mi? Şiddete, saldırıya başvurulmadı mı? Jenosid uygulanmadı mı? Hiç bir büyük ülke, ufak bir milletin egemenliğini zorbalıkla kaldırmayı denemedi mi? Bu dünya üzerinde suçlanacak Oradour'lar ve Auschwitz'ler olmadı mı? O kadar temiz miyiz?

Gerçeği biliyorsunuz: Son yirmi yılın büyük tarihi olayı, Üçüncü Dünyanın kurtuluşu için mücadelesidir. Sömürge imparatorlukları yıkılmıştı. Yerlerini egemen milletler almıştır. Sömürgeciliğin eski ve geleneksel bağımsızlıklarını yok ettiği ülkeler, özgürlüğe tekrar kavuşmuşlardır. Bütün bunlar, kan, ter ve ıstırap içinde gerçekleşmiştir. Nürenberg tipi bir mahkeme, devamlı bir zorunluluk hâline gelmiştir. Belirttiğim gibi, nazilerin yargılanmasından önce, savaş için kanun yoktu. Nürenberg Mahkemesi de ikili bir gerçektir. Hiç şüphe yok ki, kuvvetlinin hukukundan doğmuştur ama bir emsal yaratacak bir geleneğin ruşeymi olmuş ve yeni bir dönemi açmıştır. Kimse geriye dönemez. Zavallı ufak bir ülke saldırıya uğradığı zaman Nürenberg oturumlarının hatırlanmaması ve «orada bu tutum mahkûm edilmişti» denmemesi mümkün değildir. Onun içindir ki. müttefiklerin 1945'de. acele ve yarım olarak getirdikleri ve sonra terkettikleri düzen, milletlerarası hayatta ciddî bir boşluk bırakmıştır. Devamlı ve evrensel nitelikte olan, hak ve görevleri geriye dönülmiyecek biçimde tanımlayan bir teşekkülün arkada boşluk bırakarak kaybolması, fena halde kendini hissettirmektedir. Boşluğu doldurmak gereklidir. ama kimse doldurmamaktadır.

HALK MAHKEMELERİ KURULABİLSEYDİ...

İktidarın iki kaynağı vardır. İlki kurumlarıyla birlikte devlettir. Ne var ki. yaşadığımız şiddet devrinde. hükûmetlerin çoğu. kendilerini sanık sandalyesinde bulabilecekleri için, böyle bir teşebbüse girişmekten korkmaktadırlar.

Öte yandan birçok hükûmetin gözünde. ABD, kudretli bir müttefiktir İlk işi, âşikâr ki. Vietnam savaşı konusunda bir tahkikat açmak olacak olan bir mahkemenin yeniden doğmasını istemeye kim cesaret edebilir ki?

İktidarın ikinci kaynağı. bir ihtilâl döneminde. kurumları değiştirirken halktır Fakat mücadele bütün şiddetiyle sürmekle beraber, hudutlarla bölünmüş kütleler. nasıl birleşebilecekler ve farklı hükûmetlere. gerçek bir halk mahkemesi niteliğindeki bir kurumu nasıl empoze edebileceklerdir?

Russel Mahkemesi. kurumlaşmış hiç bir iktidarın yerine geçme iddiasında değildir Aksine. bir boşluğun ve bir çağrının sonucudur. İktidarsızız. Bu, bizim bağımsızlığımızın teminatıdır. Destekleme komitesinin dışında bize kimse yardım etmiyor Bu komiteler de özel kişilerin eseridir. Hiç bir hükûmeti. hiç bir partiyi temsil etmediğimiz için, kimseden emir alma durumunda değiliz. Tam bir fikir özgürlüğü içinde, alışılmış deyimiyle, vicdanlarımızın sesini dinleyerek, olayları incelemekteyiz. Aramızdan hiç kimse. ne sonuçlara varacağımızı, ithamlara evet mi. hayır mı diyeceğimizi, belki doğru bile olsa yeter delile dayanmadığını düşündüğümüz için bazı ithamları cevapsız bırakmıyacağımızı şimdiden söyleyemez. Böylece, yürüttüğü tahkikatta ve vardığı sonuçlarda. Russel Mahkemesi. yalnızca milletlerarası bir kurumun zorunluluğunu herkese hissettirme endişesini taşıyacaktır. Bu kurumun yerini almaya ne imkânı. ne de niyeti vardır.

NASIL BİR MEŞRUİYETİN PEŞİNDEYİZ?

Basit vatandaşlar olduğumuz için. kendi kendimizi geniş bir milletlerarası çevreden seçtik ve mahkememize Nürenberg'den daha evrensel bir yapı verebildik Bununla, yalnızca daha çok sayıda ülke temsil ediliyor demek istemiyorum. Bu açıdan doldurulacak daha hayli boşluk vardır Özellikle belirtmek istediğim. jüri üyelerinin birçoğunun Amerikan vatandaşı olduklarıdır. Yani onlar, politikası eleştirilen ülkeden gelmektedirler. Bu politikayı anlamakta kendilerine özgü bir davranışa sahiptirler. Politikası hakkında ne düşünürlerse düşünsünler, vatanları ile, vatanlarının kurumları ve gelenekleri ile içten bir ilişkileri vardır. Mahkemenin varacağı sonuçlar, zorunlu olarak, bunun izini taşıyacaktır.

Bununla beraber, tarafsız ve evrensel olma azmimize rağmen, çok iyi bilmekteyiz ki, bu, teşebbüsümüzü meşrulaştırmaya yetmez, Gerçekte istediğimiz, mahkemenin meşruiyetinin sonradan teşekkül etmesidir. Kendimiz için çalışmıyoruz, varacağımız sonuçları bir yıldırım darbesi gibi empoze etme iddiasında değiliz. Aslında, basının işbirliği yapması sâyesinde. Vietnam trajedisinin ıstırabını yaşayan dünyanın her köşesindeki kütleler ile bizim aramızda devamlı bir temasın kurulmasını arzulamaktayız. Kütlelerin de bizim yaptığımız gibi bilgi edinmesini, bizimle birlikte raporları, belgeleri. tanık ifadelerini keşfetmesini, onları değerlendirmesini ve bizimle beraber, günü gününe bir fikre varmasını istemekteyiz. Varılacak sonuçlar ne olursa olsun, onların, herkeste ve aynı zamanda ve belki daha önce bizde kendiliğinden doğmasını temenni etmekteyiz. Mahkeme, ortak bir teşebbüstür, onun sözü, filozofun deyimi ile. «oluşan bir gerçek» olmalıdır. Evet, kütleler vardığımız hükmü tasdik edincedir ki, o, bir gerçek hâline gelecektir. Biz kütlelerin önünden çekildiğimiz zaman, bu gerçeğin koruyucuları ve kudretli desteği, kütleler olacaktır. O zaman bileceğiz ki, meşruiyete sahibiz ve halk, bizi tasvip ettiğini belirtmekle, daha derin bir zorunluluğu açıklamaktadır. Bu zorunluluk, daimî bir teşekkül olarak, gerçek bir savaş suçları mahkemesi kurulmasıdır. Böylece, suçlar her an ve her yerde kınanabilecek ve müeyyideye bağlanabilecektir.

YARGIÇLAR, HALKLARDIR!

Bu son gözlemler, bir Paris gazetesinin, bize iyi niyetle yönelttiği bir eleştiriyi cevaplandırma imkânını vermektedir. Gazete, «Ne garip mahkeme, Jüri üyeleri var, yargıçlar yok» diyordu. Doğrudur. Bizler sadece jüri üyeleriyiz. Hiç kimseyi ne mahkûm etmeye, ne de beraat ettirmeye yetkimiz var. O halde savcı da yok. Hatta gerçek anlamıyla iddianame de olmayacak. Hukuk Komisyonu Başkanı Matarasso, iddianame yerine, şikâyetlerin bir ekspozesini yapacaktır. Jüri üyeleri, bu şikâyetlerin yerinde olup olmadığı hususunda bir hükme varacaklar. Bununla beraber, yargıçlar her tarafta mevcuttur. Yargıçlar, halklardır, özellikle Amerikan halkıdır. Biz, onlar için çalışmaktayız.